AĞAZÂDE ‘ÖRFÎ DİVÂNI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN AKTARIMI)

Hazırlayan: Çağdaş ALBAYRAK

Danışman: Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Bilim Dalı için öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.

Edirne

Trakya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran–2009

ÖN SÖZ

Osmanlı medeniyetinin tarihi kadar edebiyatı da şüphesiz ki bu büyük medeniyetin kültürünün en ehemmiyetli unsurlarındandır. Osmanlı medeniyetinin kültürü altı asırlık bir birikimin ürünüdür. Bu birikimin köşebaşlarından birinde belki de birincisinde “Klasik Edebiyat” yada “Divan Edebiyatı” olarak da bilinen edebiyatımız bulunmaktadır.

Fuzulileri, Bakileri, Nefileri yetiştirmiş olan bu edebiyatta belki onlar kadar etkili olmasa da, yine de bu büyük şairlerin bıraktıkları izleri takip eden yüzlerce hatta binlerce şair yetişmiştir. Çok büyük bir coğrafyaya yayılmış olan bu edebiyatın önemli addedilecek bir bölüm şairi de Balkanlardan ve günümüzde Trakya sınırları içerisinde kalan bölgeden yetişmiştir. 18. yy’da yaşamış olan Ağazâde Örfi Mahmud Ağa da bu topraklarda (Edirne) yetişmiş bir şairdir. Şairliği, Divan Edebiyatı’nın müstesna şahsiyetleriyle mukayese etmek mümkün değildir. Ancak bazen Türk şiirinin büyük şairlerinden Nedim gibi şuh bir edayla mısralar söyleyebilen, yer yer orijinal benzetmelerle hayal ve gönül dünyamızda yeni ufuklar açabilen Ağazâde Örfi Mahmud Ağa’nın tozlu raflarda kalmış Divanı’nın günümüz alfabesine aktarılmasının Türk kültürü ve edebiyatına önemli katkılar yapacağı açıktır. Biz bu düşünceden hareketle Ağazâde Örfi Mahmud Ağa Divanı üzerinde çalışmayı uygun bulduk.

“Ağazâde Örfi Divanı (Transkripsiyonlu Metin Aktarımı)” adlı bu çalışma esas olarak Ağazâde Örfi’nin Divanını eksiksiz ve sağlam bir şekilde günümüz alfabesine aktarmayı amaçlamakla birlikte Ağazâde Örfi’nin hayatı ve eserlerini de kısaca ortaya koymaya çalışmaktadır.

Tezi hazırlama esnasında her zaman ufuk açıcı fikirlerinden yararlandığım ve divanı baştan sona kontrol eden değerli hocam Doç. Dr. Ali İhsan Öbek’e, kaynakların bulunmasının yanı sıra manen de desteğini esirgemeyen Dr. Oğuzhan Durmuş’a, ilim yolunda atmaya çalıştığım adımlarda hep yanımda olan ve desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Yüksel Topaloğlu’na, çalışmamda benimle gönül birliği yapan kıymetli arkadaşım Araştırma Görevlisi Duygu Dalbudak’a ve değerli dostum Sedat Kocabey’e en kalbí hislerimle teşekkür ederim.

Çağdaş ALBAYRAK
Edirne,2009

ÖZET

Tezin adı: Ağazâde ʿ Örfi Divânı (Transkripsiyonlu Metin Aktarımı)

Hazırlayan: Çağdaş Albayrak

18. asır Divan şairlerinden Ağazâde Örfi, kültür ve edebiyatımızın önemli merkezlerinden biri olan Edirne'de dünyaya gelmiş ve hayatını, Edirne-Lüleburgaz-İstanbul üçgeninde geçirmiştir. Çeşitli devlet kademelerinde görev yapmış olan Örfi tarih, edebiyat ve hat sanatı alanlarında muhtelif eserler vermiştir. O, özellikle tarih alanında yazmış olduğu eserleriyle ön plana çıkmıştır. Ancak Örfi, tarih eserlerinin yanında önemli addedilebilecek bir divan tertibinden de geri kalmamıştır. İşte bu tez, bahsi geçen divanı konu edinmekte ve onu latin alfabesine aktarmaktadır.

Mürettep divan özelliklerine sahip olan Ağazâde Örfi Divanı, özellikle gazellerdeki söyleyiş güzelliği, dil sadeliği, deyim ve atasözleri, mahalli söyleyişlerle dikkati çeker. Bunlarla birlikte kasidelerinde Edirneli oluşunun da etkisiyle yaşadığı muhite kayıtsız kalmamış ve onu, son derece geniş bir perspektiften yansıtmıştır. Ancak bu önemli hususların yanında divanın muhtelif kısımlarında vezin aksaklıkları, imla tutarsızlıkları ve yazım yanlışları belirgin biçimde dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağazâde ʻÖrfi, Divan, Klasik Türk Edebiyatı, Edirne

ABSTRACT

Name of Thesis: Ağazâde ʿ Örfi Divânı (Adapted Text with Transcript)

Prepared by: Çağdaş Albayrak

Ağazâde Örfi, one of 18. Century poets, was born in Edirne, which is one of the important centers of our culture and literature and spent his life in Edirne, Lüleburgaz and İstanbul. Örfi, who worked in various official possitions, produced a number of works in literature, history and calligraphy. He was especially prominent with his history works. On the other hand, besides his history works he was celebrated for an important divan composition. This thesis deals with stated divan and it by Latin alphabet.

Ağazâde Örfi Divânı, which bears a complete divan characteristic, focuses on local utterances, idioms and proverbs, purism and narrative beauty in gazels. Moreover influenced by the region he lived in, Edirne, he reflected it from an extremely large perspective. However, there are some outstanding rhythm disorganization, orthographic inconsistency and spelling mistakes.

Key words : Ağazâde Örfi, Divan, Classical Turkish Literature, Edirne

Transkripsiyon İşaretleri

ء	‘	ظ	Ẓ
ا	A,E	ع	ʿ
آ	Ā	غ	Ġ
ب	B	ف	F
پ	P	ق	Ḳ
ت	T	ك	G,Ñ,K
ث	S̱	ل	L
ج	C	م	M
چ	Ç	ن	N
ح	Ḥ	و	V,O,Ö,U,Ü,Ū
ج	Ḫ	ه	H
د	D	ي	Y,I,İ,Ī
ذ	Ẕ		
ر	R		
ز	Z		
ژ	J		
س	S		
ش	Ş		
ص	Ṣ		
ض	Ż,Ḍ		
ط	Ṭ		

İÇİNDEKİLER

Giriş

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Ağazâde Örfi Mahmud Ağa'nın hayatı ve eserleriyle ilgili bilgiler verilmiş; ikinci bölüm ise Divan'ın transkripsiyonlu metnine ayrılmıştır.

Divan'ın okunmasında izlediğimiz yol ana hatlarıyla şöyledir:

Eserin transkripsiyonlu metin aktarımından oluşan çalışmamızda müellif nüshası olması hasebiyle Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Kitaplığı Nu: 2667' deki nüsha esas alınmıştır.

Transkripsiyon işaretlerinde, metin neşrinde yaygın olan sistem kullanılmıştır.

Anlam açısından sıkıntılı bulduğumuz beyitlerin, kelimelerin ve mısraların sonuna soru işareti (?) koyulmuştur. Şair divandaki bazı şiirlerde sehven birkaç aruz kalıbı kullandığından bu türden şiirlerde şairin kullandığı tüm aruz kalıpları belirtilmiştir. Metnin orijinalinde siliklik olan yerler, sıra noktalarla (…..) gösterilmiştir ve bunlar için müstakil dipnot düşülmemiştir.

Divan metnini klişe sayılabilecek bazı kelimeler dışında, divanda yazıldığı şekliyle vermeye çalıştık. Bununla birlikte, Osmanlı Türkçesinin imlası konusunda akademisyenlerin hepsinin kabul ettiği be uyguladığı umumi bir kanaat olmadığından, bu çalışmada da imlanın kendi hususiyetlerinden kaynaklanan birtakım sıkıntılar görülebilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM:

Ağazâde ʿÖrfi'nin Hayatı ve Eserleri[1]

A.Hayatı

Ağazâde Örfi, kültür ve edebiyatımızın önemli merkezlerinden biri olan Edirne'de 1704 (1116) yılında Bevvâb Sinan Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Babası Edirne Bostan Ocağı bostancıbaşlarından Suhte Hacı Ali Ağa'dır. 1704 ile 1710 yılları arasında Bostancıbaşılık görevini ifa eden Hacı Ali Ağa 1719 yılında vefat etmiştir. Onun Ağazâde lakabı, bir müddet icra ettiği görevinden ileri gelmektedir. Ağazâde Örfi'nin dedesi Medine kadılarından Lütfizâde Mehmet Efendi'dir.

Öğrenim hayatına ilişkin net bilgilere sahip olmadığımız Ağazâde Örfi, bazı kaynaklara göre bir müddet dönemin ünlü hattatlarından hüsn-i hat dersleri görmüş ve icazet almıştır. Baba mesleğine giren Ağazâde Örfi, Bostancı Ocağında ustalık ve bölükbaşılık yapmış, kethüdalığa kadar yükselmiştir. Babasının vefatı üzerine Edirne Bostancıbaşılığı görevini beklemiş ise de bu emeline kavuşamamıştır ve emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrıldıktan sonra birkaç defa İstanbula giderek uygun bir görev talebinde bulunmuştur, ancak istediğini elde edemeden Edirne'ye dönmüştür. 1728 yılında sadrazam Nevşehirli Damad İbrahim Paşa tarafından Lüleburgaz'daki İbrahim Hanzâde evkafı mütevelliliğine getirilmiştir. 1730 Patrona Halil isyanında Nevşehirli Damad İbrahim Paşa'nın adamı olduğu suçlamasıyla bu görevinden azledilmiştir. Daha sonra El-Hac Tiryaki Mehmet Paşa tarafından Edirne Gümrük Eminliği'ne atanmıştır. Bu arada eşini ve iki gün içerisinde beş çocuğunu kaybetmiştir, duygularını "Muhabbetnâme" adlı mesnevisinde dile getirmiştir. Gülşeni tarikatine mensub olan Örfi Mahmud Ağa'ya zamanın önemli mutasavvıf ve şairlerinden Hasan Sezâi-yi Gülşeni'nin mektupları vardır. Vefat tarihi ihtilaflı olup 1186'dan (1772) sonra öldüğü nakl edilmektedir. Mezar taşını gördüğünü belirten Rifat Osman ise 1192 (1778) tarihini verir. Rifat Osman'a göre Şeyhi Çelebi Camii civarında, Bursalı Mehmed Tahir'e göre ise İstanbul yolu üzerinde Nâzır Çeşmesi Kabristanı'na defnedilmiştir.

---

[1] Şairin hayatı ve eserlerine dair verdiğimiz bilgiler, Abdülkadir Özcan'ın İslam Ansiklopedisi'ndeki *Örfî Mahmud Ağa* maddesinden kısmi olarak iktibas edilmiştir. Bkz. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, *C.34*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007.

B. Eserleri

1. Divân. Divanın ilk tertibi 1148 (1735) yılına aittir.ʿÖrfi daha sonra yazdığı şiirleri de ekleyerek 1168 (1755) yılında eserini yeniden tertip etmiştir.Eserin 5 nüshasının varlığı bilinmekte, Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi nüshasının müellif hattı olduğu anlaşılmaktadır.

2. Mahabbatnâme. Mesnevi tarzında hasbıhaldır.Şair kendi aşkını içten bir şekilde anlatırken ölümle gelen ayrılığı Leyla ile Mecnun'un başına gelenlere benzeterek teselli bulur. Eserin dili sade, üslubu akıcıdır. Eser, Edirne Selimiye Kütüphanesi TY,nr. 2195'te kayıtlıdır.

3. Leylâ vü Mecnûn. Muhtemelen Mahabbetnâme'yi tamamlayan bir mesnevidir. ʿÖrfi bu eserinde Nizami-i Gencevi, Câmi ve Hatifi gibi şairlerden etkilenmiştir. Eser, Atatürk Üniversitesi, Seyfeddin Özege Bölümü Agah Sırrı Levend Kitapları, nr 442'de kayıtlıdır.

4. Nasihatnâme.(Pendnâme)Bilinen nüshaları Edirne Selimiye Kütüphanesi'ndeki yazma Divanı'nın içinde "Pend-i Abd-i Pürkusur ʿÖrfi" başlığı altında bulunmaktadır. Rifat Kütük'e göre Nasihatnâme müstakil bir eser olmayıp Divan'daki manzumelerden biridir.

5. Mefhûmü't-tevârih. ʿÖrfi'nin yaratılıştan başlayarak 1170 (1757) yılına kadar getirdiği genel tarihidir. Müellif, eserini devlet adamlarına geçmişten ibret almalarını hatırlatarak öğüt vermek, mansıb talebi için yüzsuyu dökmenin boşuna olduğunu vurgulamak ve hayır dua ile anılmak için 1171 (1757-58) yılında kaleme aldığını belirtir. Eser, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Tarih, nr.557-58'de ve Topkapı Sarayı Müzesi Emanet Hazinesi, nr.1431'de kayıtlıdır

6. Berây-ı Şehr-i Edirne. Mefhûmü't-tevârih'in birinci cildinin içinde bulunan "Der Vasf-ı Şehr-i Edirne" başlıklı kısmın genişletilerek müstakil kitap haline getirilmesinden oluşmuştur.1174 (1760-61) telif edilen ve bir süre sonra 3. Mustafa'ya sunulan eserin başlıca kaynağı ʿÖrfi'nin sözünü etmediği Abdurrahman Hıbri'nin "Enisü'l-Müsâmirin'idir. Kitabın orijinal kısımları müellifin babasının ve kendisinin şahit olduğu olaylar ve bazı hadiseler için düşürdüğü tarihlerdir. Eserin bazı kütüphanelerde ve şahısların elinde yedi nüshasının bulunduğu bilinmektedir. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde kayıtlı olan nüsha müellif nüshası olup müsvedde halindedir. Eser; Edirne'nin fethi, sarayları, Bostancı Ocağı, başta camiler olmak üzere tarihi binaları, Fetret devri olayları gibi konuları içerir. Eserde pek çok bilgi yanlışlığı vardır.

İKİNCİ BÖLÜM:

DİVAN'IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

Ġazeliyyāt-ı ʿÖrfī Maḥmūd Aġa Ketḫüdā-yı Bostāniyān-ı Sulṭān İbn el-Merḥūm el-Ḥāc ʿAlī Aġa Ser-i Bostāniyān-ı Edirne ʿUfiye ʿAnhu

Bismillaḥirraḥmānirraḥīm

-1-

1b

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥamd édelim lūṭfuña biz ibtidā'
   Bula s̱enāñ ile dilim çoḳ ʿaṭā

2. *Kün* déyü emriñ ki ṣudūr eyledi
   Cümle'i ḫalḳ eylediñ ey Kibriyā

3. Nefḫā-i rūḥuñla ẓuhūr étdi cān
   Ḥamdiñi mümkin mi Kerīmā edā

4. Eyle göñül ḫānesini şuʿle-tāb
   Érmeye yāRabb dil ü cāna fenā

5. Şükriñe ḳādir degiliz eyleriz
   Ḳudretimizce saña olmaz rehā

2a

6. Kimseye mülk olmadı vaḳf-ı cihān
   Buña dédim tekye-i ḥayret-nümā

7. Ḥayreti refʿ ile érem vaḥdete
   Tā ola cāna keremiñ muḳtedā

8. Kendüñi teklīfe bıraḳma göñül
   Sür yüziñi ṭopraġa çün mihr ü mā

9. Ḳalma bir esfelde çalış rūz u şeb
ʿĀlī-cenāb eyler seni ʿÖrfiyā(?)

Tevḥīd-i Bārī Teʿālā Celle Şānehu ve ʿAẓemetehu
-2-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿilün

1. Aḥadsin şübhemiz yoḳ démeziz lā
Ṣamedsin ġayrı yoḳdur sensin illā

2. Ḳadīm ü Ḳādir ü Ḥayy ü Ebedsin
Daḫi hem *“lem yelid ”sin pādişāhā*

3. Ve *“lem yūled ”* ey Ḫallāḳ-ı ʿālem
Budur iḫlāṣım ey Rabb’im teʿālā

4. Göñüldür muʿteḳid dildir maḳarrı
ʿAlīm-i *“lem yezel ”*sensin Kerīmā

5. Gerekdir ḥamd ola lûṭf u ʿaṭāña
Ġayıbdan eylediñ mevcūda ilḳā

2b

6. Egerçi ʿālem-i esfelde’iz biz
Bu ʿālemde olur taḥṣīl-i bālā

7. Ḫuṣūṣā var ṭarīḳiñ beyt-i dilde
Bulur gāhīce yol ervāḥ-ı maʿnā

8. Bu yolda reh-nümādır şevḳ ü ʿaşḳıñ
Çü sensin Ḫāliḳ-i ʿālem vü yektā

9. Zebānım bī-zebān étmişdi ġurbet
Yine ḳıldıñ beni lûṭfuñla gūyā

10. Faṣāḥatde éderler baña ġıbṭā
Muḳābil eylediñ mir’āta zīrā

11. Baña tevfīḳiñi ḳıldıñ sebāḳ-dāş
Göñülde şiʿr-i rengīn oldı peydā

12. Ne ḳudret var beyāna ḥasb-ı ḥāli
Seniñ ilhām-ı feyżiñdir H̱udāyā

13. ʿAceb mi Gülşen-i kūyıñda olsam
Bir āşüfte hezār ü zār-ı şeydā

14. Günāh-ı bī-ḥesāb étdirdi nefsim
Ḳalıpdır ḥālimiz iʿṭāña farżā

15. Żaʿīfiz hemçü mūr étdiñ ziyānı
Yanıñda cirmimiz ẖardal ḳadar tā

16. Baña ḥaddimden efzūn oldı cürmüm
H̱aṭā ḳaṭre ʿaṭā çün sende deryā

3a

17. Ġafūrumsun Raḥīmimsin Kerīmim
Ḳuluñ ʿÖrfī-i zārı ḳılma rüsvā

Ol Seyyīd-i Enbiyā ve Sened-i Aṣfiyā Maḥbūb-ı H̱udā ve Maṭlūb-ı Her Dü Serā Şehriyār-ı H̱ıṭṭā-i H̱āfıḳeyn ü Sulṭān-ı Dārü’l-mülk-i Ḳābe Ḳavseyn Ser-defter-i Cerīde-i Kā’ināt u Şāh-beyt-i Ḳaṣīde-i Mevcūdāt Muḥammedü’l-Muṣṭafā ʿAleyhi Efdāli’s-ṣalāt ve Ekmeli’t-tahiyyāt

-3-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Muḥammed gibi maḥbūb-ı dil-ārā
Bize oldı Resūl-ı Ḥaḳḳ teʿālā

2. Odur menbaʿ göñül āb-ı ḥayāta
   Éder mürde-dilānı çünki iḫyā

3. Odur kān-ı güher hem aṣl-ı mevcūd
   Ki andan ẓāhir oldı cümle eşyā

4. Ne var āyine-i ʿālem-nümāda
   Odur mir'āt-ı Ḥaḳḳ ile temāşā

5. Naẓar-gāh-ı Ḫudā'dır anı fikr éṭ
   Ne ṣūretler olur baḳdıḳça peydā

6. Ne sır var vech-i pāk-i Muṣṭafā'da
   Baṣīretle nigāh ét çeşm-i bīnā

7. Şeref buldı şeref-yāb olmasıyla
   Ṭavāf-ı Kāʿbe-i kūyunda aḳṣā

8. ʿAceb mi aña şeydālansa bülbül
   İki güldür ruḫı gülşende gūyā

3b

9. Cebīni mescid vü ebrūsı miḥrāb
   Nice ādem aña étmez temennā

10. Dü çeşmi şāhbāzeyn-ḳudüsdür
    Yāḫūd iki güherdir kim be-deryā

11. Nihān oldı ḫirāmın gördi ʿarʿar
    Ḥicābından görünmez oldı Ṭūbā

12. Ḳalemle çün ḳalem şaḳḳ étdi māhı
    Buña ʿacz eylemez mi dest-i beyżā

13. Degil mi kākül-i ʿanber-feşānı
    Cinānıñ sünbül-i ḫoş-būyı farżā

14. Bilüb ḳadrin o gīsū-yı siyāhıñ
Dédiler ḥāṣılı *“ ve’l-leyl-i esrā ”*

15. Nice Mecnūnı olmaz dil o zülfüñ
Ki olmuş tārına sırriyye Leylā

Eyā Mesned-ārā-yı *“ Vemā ersel nāke illā raḥmeten lil ʿālemīn ”* ve *“ṣadr-nişīn-i küntü nebiyyā ve alel māī ve’ṭ-ṭīn ”*dürūd-ı nā-maʿdūd ve taḥiyyāt-ı ġayr-ı maḥdūd

-4-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey şefāʿat kānı maḥbūb-ı Ḫudā
Senden ayru kime édem ilticā

2. Lûṭfuñuñ ḳullābı ile ḳıl ḫalāṣ
Keştiyim baḥr-ı günehde gūyīyā

4a

3. Düşmüşüm girdāb-ı ʿiṣyān içre āh
Buldılar üftāde-gānıñ hep rehā

4. Şāh-ı ıḳlīm-i nübüvvetsin şehā
Kimseler olmaz ḳapuñda bī-nevā

5. Çün dü ʿālemde şefāʿat sendedir
Eyler iḥsānıñ ṭaleb bāy ü gedā

6. Der-kenār-ı lūṭfuñ olam yā Resūl
Kim temevvüc étmede baḥr-i ʿaṭā

7. Aldayub bunca zamān-ı rūzigār
Bu ḥabāb nüh ḳıbāb-ı pür hevā

8. ʿÖrfīyā şāyeste iḥsān imiş
Her kim étdiyse benim gibi ḫaṭā

-5-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey şeh-i şāhān-ı cünd-i enbiyā
Ey ser-efrāz-ı cüyūş-i aṣfiyā

2. Ẕāt-ı pākiñdir imāmü'l-mürselīn
Yār-ı ġārıñdır emīr-i evliyā

3. Ḥüsnüñüñ meftūnı Yūsuf mı hemān
Saña ʿāşıḳdır cenāb-ı Kibriyā

4. Yā Muḥammed Muṣṭafā eşyā ḳamu
Emr-i levlāk ile oldı rū-nümā

5. ʿÖrfī-i şeydā zi-sulṭān-ı ümem (?)
Rūz u şeb eyler şefāʿate iltica̅

Eşref-i aḥbāb-ı müctebā ʿālem-i esrār-ı aḥkāmü'ş-şerʿīāti bi't-tedḳīḳi ve't-taḥḳīḳ emīrü'l-mü'mīnīn Ebū-Bekri'ṣ-ṣıddīḳ Raḍıy-allāhü teʿālā ʿanhu

-6-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥażret-i Ṣıddīk-i Bū-bekr-i ʿAtīḳ-i pür-vefā
Aʿnī ol şāh-ı velāyet yār-ı ġār-ı Muṣṭafā

2. Cismi tiryāḳ-ı ṣadāḳatle muṭallā şübhesiz
Ol vücūda nice te's̱īr éde zehr-i ejdehā

3. Terk édüb varın ḥabībiñ ʿaşḳına ol pāk zāt
   Faḳr ile faḫr eyledi étdi Resūle iḳtidā

4b

4. Āfet-i kevniyyeden ḫıfẓ étmek içün varise
   Būriyā giydi o servi-ḳamet-i evzen-i bī-riyā

5. İncilāda göñlünüñ āyīnesi mā-fi'ż-żamīr
   Ḳonmadı ẕerre żamīrine ġubār-ı māsivā

-7-

Maẓhar-ı dīn ü maẓhar-ı İslām vezīr-i S̱ānī-i seyyīdü'l-enām Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿālī-cenāb ʿÖmer bin el-Ḥaṭṭāb ü emīrü'l-mü'mīnīn Raḍıyallāhu teʿālā ʿanh

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āfitāb- maʿdelet yaʿni ʿÖmerdir s̱āniyā
   Pertev-i ʿadliyle oldı cümle dünyā pür-żiyā

2. Ol cenāb-ı Ḫażret-i Fārūḳ-ı ʿālī-menzilet
   Hīç enīn étdirmedi maẓlūma ey dil hem baña

3. Bülbül étdiyse ʿaceb olmaz fiġānı ġonceden
   ʿAndelībiñ nālesiyle çün éder güller ṣafā

4. Farḳ éderdi ẓālim ü maẓlūmı étdikde nigāh
   Eyler idi şāhide ammā ḥavāle dā'imā

5. Ehl-i İslām'a ḫalīfe oldı ʿiffetle velī
   Āṣaf-ı s̱ānī nedīm-i pādişāh-ı enbiyā

-8-

Āyet-i irtisām-ı ṣuver-i muġayyebāt ve ṭalīʿa-i kināyāt-ı esrār-ı maḫfiyyātü'l-muḫtefī min şerefi'l-müṣāhere bi's-sürūreyn emīrü'l-mü'minīn ʿOs̱mān-ı zü'n-nūreyn raḍiyallâhu teʿalā ʿanh

5a

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Kātib ü cāmiʿ-i Ḳur'ān-ı Ḫudā
   Aʿni ʿOs̱mān şeh-i mülk-i ḥayā

2. Maẓhar-ı mertebe-i zü'n-nūreyn
   Şuʿle-endāz-ı dehr-i ʿālī-cā

3. Nūş édüb cām-ı şehādet āḫir
   Oldı ol neş'e ile mest-i beḳā

4. Yazdığı Muṣḥaf Ḥaḳḳa çekdi
   Ḫūn-ı pāki ile cedvāl-i rıżā

5. ʿÖrfiyā ḳande olur böyle Güher
   Maʿden-i ʿilm-i keremde yektā

-9-

Şīr-pīşe-i yezdān u ser-ḥalḳa-i ẕümre-i dilāverān-ı kerrār-ı ġayrı ferrār-ı emīrü'l-mü'mīnīn esedullāḥü'l-ġālib ʿAlī ibn ebī Ṭālib Raḍıyullāḥ-ı teʿālā ʿanh

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāilün

1. Ṣafder-i ġālib cenāb-ı ḥażret-i şīr-i Ḫudā
   Maḥrem-i rāz-ı nebī ʿaliyyü'l-mürteżā

2. Berḳ idi ceyş-i ʿadūya tiġīn üryān eylese
   Ẕülfeḳārından ser-düşmen nice bulsun rehā

3. Nīzesinden sū-be-sū aʿdā firār étse n'ola
   Ejdehā idi elinde yaʿni gūyā kim āṣā

4. Şehr-i ʿilmde bāb idi ḥaṭṭā *"kemā ḳāle'n-nebī"*
   Emr-i Ḥaḳ'la levh-i maḥfūẓa olmuş idi gūyīyā

5b

5. Eylese ḥabs-i nefs bir kez o dāmād-ı Resūl
   Muṣḥaf-ı Ḥaḳḳı oḳurdu ibtidādan intihā

-10-

Ḫādimü'l-ḥarameyni'ş-şerifeyn sulṭānü'l-berreyn ü ḫāḳānü'l-baḥreyn ḫalīfe-i rūy-ı zemīn pādşāh-ı islām edāmallâhe teʿālā iclāllehu ve ebbede-i salṭanaṭehu

Fāʿilātün (Feʿilātün) Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Şehriyārāna ser-efrāz ḥaşemde Dārā
   Encümen-cünd-i felek-çetr ü ẓıll-ı Mevlā

2. Devlet ü nuṣret-i sulṭāna duʿā elzemdir
   Şeb-vaḳtde édelim ḫayr duʿāsını edā

3. Olmaya vaḳt-i şerīfinde anıñ ẓulm ü ġadr
   Éde erbābına taḳlīd-i menāṣıb farżā

4. Dāmen-i manṣıbı vérmez süfehānıñ eline
   Emn ü rāḥat reʿāyā ile bāy ü fuḳarā

5. Tācınıñ küngüresi ḳubbe-i mīnāya deger
   Başmaġı olsa revādır hele tāc-ı Kisrā

-11-

Cūyında fażl-ı ṣamedānī vü güzīde-i el- ʿOs̱mānī Sulṭān Maḥmūd Ḥān el-ġāzī ḫuṣūṣā vezīr-i aʿẓam müşīr-i muḥteremī Ġāzī Meḥemmed Pāşā ḥażretleriniñ ḳaṣīdesidir

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥażret-i sulṭān Maḥmūd ḫān mülküñ dāveri
   Kim éder şermende-ferr [ü] şevket-i İskenderi

6a

2. Öyle bir ḫāḳān ki derbān-ı ḥarīm-i devleti
   Żabṭ éder emri ile şimdi diyār-ı ḳayseri

3. Ḫüsrev-i Dārā vü Cemşīd ü Cem ü İsfendiyār
   Oldılar maʿnā-yı rūḥānī ile fermān-beri

4. Şübhesiz ẕāt-ı hümāyūnı Süleymān-ı cihān
   ʿAsker-i nuṣret-i şuʿārā oldı aña ins ü peri

5. Her ne semte sālik olsa ol şeh-i vālā-cenāb
   Ceyşine imdād éder iki cihānıñ serveri

6. Böyle şāha lāzım bir vezīr-i kārdān
   Tā niẓām ile éde āsūde heft kişveri

7. Buldı āḫir bir müşīr-i nāmdārı kim
   Cūdda ḫātem-i cidāl içre zamānıñ ṣafderi

8. Buña tevfīḳ-i Ḫudā dérler ki sevḳ étdi aña
   Ṣafder-i ġāzī vezīri kim bu vaḳtiñ ḫayderi

9. Yaʿni hem-nām-ı Muḥammed ol vezīr-i muḥterem
   Āṣaf-ı düstūr-ı Ekrem Berḫiyā’nıñ dāveri

10. Murġ-ı devlet gibi ḳalmışdı muʿallaḳda nigīn
Kondı bir ser göricek böyle saʿādet-kerri

11. Ḥüsni gibi ḫalḳı aḥsendir ḳamu eṭvārıyla
Böyle reftāra éder ġıbṭa zamānıñ dilberi

6b

12. Ġūsfend u gürk olub dāver zamānına veli
Nā-bedīd ola cihānıñ fitne-i şūr ü şeri

13. Rüşvet alınmaz zamān-ı devletinde bildigim
Ṣubḥ-dem ẓulmet gider çün geldi mihriñ enveri

14. Her menāṣıb ola tevcīh ü ʿaṭā erbābına
Dā'imā devlet-me'ābdır bu kārıñ maẓharı

15. Vérecekdir ġadr éden ḥükkāma elbette niẓām
Şerʿi icrā étdirüb ḫoşnūd éde Peygāmberi

16. Hem éde icrā-yı fermānda saʿy ü ihtimām
Yek ḥuṣūṣı çār ü penc emr ile étmez serseri

17. Yūsuf-ı gümgeşte-i ümīdi bulduñ ey göñül
Dīdeler rūşen açıldı beyt-i aḫzānıñ deri

18. Ehl-i dil ḳadrin bilür ey dil bu ṣadraʿẓamıñ
Lūṭfuna maẓhar olursun ey gedā-yı kemteri

19. Çün duʿādır ʿÖrfiyā naẓm u ḳaṣīdemden murād
Yoḫsa ḥāşā ki éde taṣdiʿ ʿabd-i aḥḳarı

20. Ṭāḳ-ı ḳaṣr-ı devleti olsun hemīşe pāyidār
Her umūrunda Ḫudā ola muʿīn ü yāveri

-12-

Vālā-cenāb-ı maʿālī-menāb-ı erdşīr-i şīr ʿazm-i Cemşīd-şīd bezm-i Rüstem-i sitem-güdāz şehbāz-ı bülend-pervāz ḫān-ı ʿālī-şān ḲaplānGirāy Ḫān ḥażretlerine vérilen ḳaṣīdedir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dil ḳafes nuṭḳum hezār-ı naġme-dārımdır benim
Ruḳʿa-i medḥ ü s̱enā çün gülʿiẕārımdır benim

7a

2. Ṭūṭi-i şīrīn-süḥan reşk eylesin güftārıma
Nevk-i ḫāme-i feyż-i Ḥaḳ’la şerḥa-dārımdır benim

3. Fikr-i laʿl-i dilrübā çün ṣāġar-ı pür neşedir
İçilen andan şarāb-ı ḫoş güvārımdır benim

4. Variken deryā gibi derdiñ ne ḥācet seyr-i cūy
Dāne-i seyl-i sirişkim cūybārımdır benim

5. Dağımı görsün çerāġān eyleyen her dem kibār
Bāġ-ı sīne bir ʿacāyib lālezārımdır benim

6. Eyleyen dībāce-i vaṣfın degildir ḥaddimiz
Bir Süleymān-ı ʿaṣırdır kāmkārımdır benim

7. Medḥile ḫayır duʿā etmek devām cāhına
Bāʿis̱-i ʿizz-i kemāl-i iştihārımdır benim

8. Ḥaḳ bilür aña duʿāḥˇān olduġum ez cān u dil
Ḥażret-i Ḳaplāngirāy Ḫān kāmkārımdır benim

9. Varise çıḳsın zamānında benim ḫātem-i dīn
Lūṭfile dünyāda baḥr-i bī-kenārımdır benim

10. Bir gedāyı éder ʿünvān-ı vezāretle çerāġ
Vaṣf-ı elṭāfında bu bir iḫtiṣārımdır benim

11. Görmedi Dārā bile bu rütbe-i ferr ü ʿizzeti
Ceyş-i encüm-i çetri gerdūn-ı iḳtidārımdır benim

7b

12. Tīġin aldıḳça ele düşmenler eyler iḥtirāz
Pādişehdir hem bahādır-ı nām-dārımdır benim

13. Düşmeni ḳahr etmege çābük-süvār olsa özi
ʿĀlemi dehşet alur çün şehsüvārımdır benim

14. Ġamze-i dilber nola reşk etse tīr ü tīġine
Rāst-ı endīşemge tīr ü nize-dārımdır benim

15. Būy-ı lūṭfı vérdi ser-rişte miṡāl zülf-i yār
Nāf-ı maʿnāda cenābı müşk-bārımdır benim

16. Murġ-ı bī-bāli alur zīr-i cenāhına o şāh
Āşiyānı cilve-gāh u murġ-zārımdır benim

17. Dāmen būsile érsem nola ḳāf-ı ḳudrete
Çün o ʿanḳa şehperidir sāye-dārımdır benim

18. Raġbetim iksīre yoḳdur ʿayne gelmez tūtiyā
Rūyimāl-i ḫāk-i pāyi iʿtibārımdır benim

19. Āb-ı rūyile bulurlar teşneler neşv ü nemā
Pāk zerrīn maṭharıyla ābşārımdır benim (?)

20. Geştle bulur kemāl-i rifʿati ġurbetde meh
Gün gibi rūşen güvāh-ı ḥalḳa-dārımdır benim

21. Gurbete gitdi ḳıyās eyler beni nā-dānlar
Āşiyān-ı devleti kendi diyārımdır benim

8a

22. Açdı çoḳ dil-beste-i faṣl-ı rebīʿiñ mevsimi
Nevbahār eyyāmı vaḳt-i reh-güẕārımdır benim

23. Geh naẓar ḳıldıḳça yād eyler deyü aḥvālimi
Bikr-i fikrimden bu naẓmım yādigārımdır benim

24. Bulmadım şāyeste destāvīz o kān-ı himmete
Tuḥfe-i ḫayr duʿā çün bergüzārımdır benim

25. Ḥażret-i Bārī teʿālā éde iclālin ziyād
Çün ḥayātı ol şehiñ muḥkem ḥiṣārımdır benim

26. Sābık-ı sāʿat müsāʿid olmadıysa ġam degil
Vaʿde-i iḥsānı ḥālā intiẓārımdır benim

27. Dil ṣaḳın taṣdiʿden ḥācet degil iẓhār-ı ḥāl
Muḳteḍā-yı şān-ı lūṭfı baḫtiyārımdır benim

28. ʿÖrfiyā ġāyet bulunmaz vādī-yi evṣafına
Ḥāṣılı medḥ ü duʿāsı iftiḫārımdır benim

-13-

[Bu daḫi müşīr-i müşârün-ileyhe verilmişdir[1]]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Zehī ġāzī vezīr-i aʿẓam-ı pāşā-yı ʿālī-şān
Zehī ṣafder müşīr-i kāmrānī fāris-i meydān

2. Zehī heybet zehī ḥaşmet zehī re’y ü zehī tedbīr
Zehī düstūr-ı ekrem ki dilīr-i Rüstem-i devrān

---

[1] Bu kaside, varak 8b'de der-kenarda bulunan kasidedir. Kafiyelenişinden ötürü bu kısma alınmıştır.

3. Zehī fetḥ ü ġazā ṣad-bārek-Allâh nuṣret-i ekber
   Zehī vālā-cenāb āṣaf s̱üreyyā-yı felek-aḳrān

4. Olub ser-ḥadd-i İslām'a ḫulūṣı sedd-i İskender
   ʿAdūlar eylemişler idi çünkim sū-be-sū ṭuġyān

5. ʿAceb sehm-i ḳażā mıdır bürehne tīġ-i cān-sūzı
   Ki ḫūn-ı sürḫa olmakda ʿadūlar serleri ġalṭān

6. Nerīmān-ı zamān aldı livā-i pāk-ile mühri
   Ne zehreyle çıḳar meydānına küffār-ı bed-kārān

7. ʿAdūlar naḳż-i ʿahd etdiler ammā nādim oldılar
   Riḳābında emān-ile ḳamusı étdiler efġān

8. Hemān ol ḥażret-i āṣaf muvaffaḳ oldı tevfīḳa
   Murād üzre ḳırub ʿadā-yı dīni eyledi ḥayrān

9. Ḫudāyā bu ne heybetdir ki vehme düşdi her düşmen
   Éderdi yalıñız çāsār-ı Nemçe ʿālemi giryān

10. Muḥammed muʿcizātıyla şükür kim ṭutdı meydānı
    Ki böyle ceng-i aʿẓam görmemişdir dīde-i insān

-14-

[Velehu nā-tamām(?) ḳaṣīde[2]]

1. O kişver-gīr-i dānā çünki hem-nām-ı Muḥammed'dir
   Ḫıżır'dır rehberi dā'im muʿīni ḥażret-i Sübḥān

2. Ḫuṣūṣā fātiḥ-i ḥıṣn-ı Beliġrād oldı ḥamdillâh
   ʿUmūmen oldılar herkes ḫulūṣ ile duʿā-gūyān

[2] Bu kaside varak 9a'da der-kenarda bulunan kasidedir. Kafiyelenişinden ötürü bu kısma alınmıştır.

3. Müşīrāne varışdan yıḳdı küffār üzre bārūsın
   Ki ʿahdi var idi aʿdā diyārın eyleye vīrān

4. Yem-i medḥinde çoḳ şāʿirler étdiler şināverlik
   Nihāyet bulmadılar medḥi ʿummānında vaṣṣāfān

5. Olub ġavvāṣ-ı gevher-āveri ben-daḫi ḥālimce
   Revā bir sübḥa-i dürr olsa da her bir sözüm elān

6. Ben ol mūrum ki dergāh-ı Süleymānı édüb ārzū
   Żaʿīf ü aḥḳar ü bī-ḳudret ü bī-tāb ü bī-dermān

7. Me'âl-i ʿarżıḥāle başla ey bī-kes zamānıdır
   Bu fetḥ-i aʿẓamıñ şükrānesi bī-ḥadd olur iḥsān

8. Keremkārā ḫıdīvā ser-firāzā āṣafā şimdi
   Ola bī-çāreler elṭāf ü iḥsānıñ ile şādān

9. Baña tevliyyet-i Burgos'u devletlü ʿināyet ḳıl
   Duʿā-gūy-ı devām-ı devletiñ ʿÖrfi ola ḫandān

10. Vaḳitdir(?) rūz u şeb ḫayr-duʿāña bī-riyā naẓmım
    Vaẓifemdir duʿa etmek ḫulūṣ-ile saña her ān

11. Göñül semti ḫarāb oldı ʿimāret eyle lûṭfuñla
    Anıñ taʿmīri bābında seniñdir emr-ile fermān

-15-

Düstūr-ı Ekrem müşīr mufaḫḫam niẓāmü'l-ʿālem şecāʿatlü ġayretlü Ġāzī Meḥemmed Pāşā ḥażretleri ṣadrʿaẓam olduḳda verilen ḳaṣidedir

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Cān ü dilden dédim ey ḥāżret-i Mevlā-yı Ġafūr
   Bir kerem kānı şehā maʿdeni etseydi ẓuhūr

2. Olsa bīçārelere dergehi neyl-i maḳṣūd
   Ehl-i dil eyleseler vaḳt-i şerīfinde ḥużūr
   8b
3. Ben bu endīşede iken dérler kim müjde
   Bir kerem-pīşe vezīr oldı olursuñ mesrūr

4. Şeh-i şāhān-ı cihān ḥażret-i sulṭān Maḥmūd
   Böyle re'y eyledi kim ola memālik maʿmūr

5. Vüzerā defterin açdı tefe''ül éderek
   Gördi bir ṭālīʿ kim yazmış Uṭārid manṣūr

6. Bildigim mihre sezā oldı Meḥemmed pāşā
   Getürüb eyledi āḫir aña tefvīż-i umūr

7. Çoḳ metānetler édüb ḥıṣn-ı Vidin'de ḥakkā
   Ḳaçırub ḳırdığı aʿdāyı cihānda meşhūr

8. Münhezim eyledi küffārı Nerīmān-āsā
   Heybeti ile bozuldı niçe defʿa ṭābūr

9. Ṭop u ḫumpāre eylerdi cidāli Rüstem
   Oldı Rüstem geçinenden bu şecāʿatde cesūr

10. Nāmdārān-ı maʿiyyet urıcaḳ naʿreleri
    Ḥaşr olurlar es̱īr-i aʿdā ṣanasın bāġçe-i ṣūr

11. Varise ġamzeleri tīr-i ḳażā olmuşdur
Bir nigāh étse olurlar nice düşmen maḳhūr

12. İntiḳām aldı her murād üzre zehī fetḥ
Dil-i küffāra olub ṭuʿme-i seyfi maḥẕūr

9a

13. Bütleri ṣındı ʿadūnuñ çānına ot ṭıḳadı
Her biri kibriyle olmuşlar idi çün maġrūr

14. Pertev-i mihr-i ḳudūmü ile ʿālem rūşen
Gicelerde daḫi yoḳ şimdiki ḥālde deycūr

15. Āṣaf-ı lūṭf-ı mürüvvet saña olmuş maḥṣūṣ
Eyleme dā'ire-i ḥüsn-i naẓardan mehcūr

16. Ki şecāʿatle mürüvvet ikisidir peyder
Ṭāliʿ ü baḫtıña olmuşlar ezelden me'mūr

17. Beni dūr etme miyān-ı keremiñden çün tīr
Bükdi yāy étdi felek ḳāmetimi zūrāzūr

18. Düşdi bir Türk eline bāz-ı dilim sulṭānım
Yoldı bāl ü perimi bir nice yıldır mecbūr

19. Pīr-i fāniye olur emr-i teḳāʿüd farżā
Çeşm-i lūṭfuñ ile bir kez manẓūr

20. Nice buldı ʿacābā ben ḳuluña ʿilletler
Gelmiş idi henüz tāb ü tüvānıma fütūr

21. Bezmiñ şemʿi ḳamer hem-demim oldı ekdār
Olmasun kimse benim gibi felekde maġdūr

22. Bir ʿilāc eyle devā-yı kerem ü lûtfuñ ile
Ḳalmayam derd ü tefekkürle marīż ü rencūr

9b

23. Ġam-ı şādı efendim niye senden bilürüm
Kimseniñ medḫali yoḳ bendedir ḳuṣūr

24. Cürmüm ʿafv eyle beyānımda ḳuṣūrum çoġise
ʿArżıḥāl ile bu dīvāna gelenler maʿẕūr

25. Kime ʿarż eyleyeyim ḥālimi kendim bulamam
Yaraşur bāb-ı Süleymāna ḥaḳīriñ gibi mūr

26. Vaṣfıñıñ ġāyeti yoḳ derdime olmaz pāyān
Olsa evrāḳ-ı cihāna niçe biñ yıl mesṭūr

27. ʿÖrfiyā eyleme taṣdīʿi duʿādır elzem
Her umūrunda muvaffaḳ éde Mevlā-yı Ġafūr

28. Yine ol ṣafder-i pehnā-yı cidāli yā-Rab
Eyle ʿavn ü keremiñ ile muẓaffer manṣūr

29. Ṣadr-ı vālāda refāhiyyet ile da'im ola
Ola her saʿy-i pesendīdesi yā-Rab meşkūr

30. Mülk-i küffārı éde mülḥaḳ fetḥü'l-islām
Ḳalmaya ẓulmet-i küfr içre o vādī-i mestūr

31. Çün ḫulūṣıyla édüb dīn-i mübīne ḫidmet
Ola dünyāda vü ʿuḳbāda İlāhī me'cūr

-16-

Merḥūm Şāhingirāy sulṭān ḥāżretleriniñ meşhūr olan dā'irelerine biḥasebi'l-imkān naẓire olmuşdur ve bu manżūm dā'ire mersūm derūnuna taḥrīr olunan ebyātdır.

10a

Müfˁteilün Fāˁilün Müfteˁilün Fāˁilün

1. Yāri görüb eylediñ dīdeleri pür-żiyāy
   Şevḳi ile eşk-i ḫūn sīneye oldı cerāy

2. Yār cemāliñ gören bülbüle şeydālanub
   Mesken éder gülşeni derde olur āşināy

3. Yan şebīh mümtāzesin murġ-ı semender gibi
   Beste degildir deri bir aña bāy ü gedāy (?)

4. Yādıñ ile ṣubḥ-dem elde sebū dilde Hū
   Nār-ı şeb-i hicrile oldı beden ṣanki nāy

5. Yā ne belādır ˁadüvv dūr édeyim dér beni
   Görme şehā ˁāşıḳa cevr ü cefāyı revāy

6. Yāver olursuñ ḳamu ḳullara yā-Rab müdām
   Ḳatl éde āġyārını ḫançer ile ol hümāy

7. Yā meh-i nev mi ˁaceb ol şehiñ ebrūları
   Egri ḫayāl eylediñ tīr-i müji ḳāşı yāy

8. Yāyı getür ḫūn ola sīnede tīriñ şehā
   Ḫār-ı ġam-ı gülleriñ bülbüle bād-ı ṣabāy

9. Yāyı getir göñül derd ile yek neş'e ol
   Eyle hezārile sen cilve ḳılub nāle-hāy

10. Yā hele bir kez aña ʿarż-ı merām eylesem
Cām-ı Cemi doldurub elde iken dil-rübāy

11. Yā bir içim ṣu mıdır oldı dil İskenderi
Etmesün ʿuşşāḳı dūr lūṭfuna ḳılsın sezāy

10b

12. Yazsa eger cevrini ẖāme'i şaḳḳ eyleriz
Eylemişiz biz ḳamu yoluna cānlar fedāy

13. Yād fenādır saña ẖançeriñi al ele
Baña tesellī-dih ol diyesin ey ʿÖrfī rāy

-17-

Dāʿire-i merḳūm gül resminde mersūm olmaġın baʿżı bergler iẖtirāʿ-ı ṭaʿbımız oldığı eclden berglerin derūnuna taḥrīr olunan manẓūmedir.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1. Yār yay ebrūları çatma baña ẖışmile
Vaṣf-ı ruẖuñ resm édüb gül gibi rengīn-edāy

2. Yāda gelür gerçi gül aña müşābih degil
Gül daẖi şermendesi ravżada ṣubḥ u mesāy

3. Yāsemeni neylesün cism-i nigārı gören
Kūyıdır ancaḳ anıñ ʿāşıḳa Gülşen-serāy

4. Yār seniñ perteviñ mihre zevāl irgürür
Meh dahi eksikligin çekme[de]dir bī-riyāy

5. Yay ruẖuñ üzre sen kākül-i ẖoş-būyıñı
Ola mıʿaṭṭar cihān böyle ey ẖūb-liḳāy

6. Yaḳıla gör ney gibi dilbere şām ü seḥer
   ʿĀşıḳa dāġ üsti bāġ olmadadır hemçü nāy

7. Yan véresin ey güzel kūşede bāline sen
   Ḳarşuña el bağlayım çünki menim mübtelāy

11a

8. Yā leb-i nev-sükkeri anda yā āb-ı ḥayāt
   Saña ġazel-ḫˇān iken pādişehim ben gedāy

9. Yād gelüb bezmiñe dūr olalı āşināñ
   Görmediler meh yüzüñ oldı ḥesāb ét bir ay

10. Yār bilür ḳadrini ey dil-i şeydā gülüñ
    Resm-i güli eylediñ hem bir iki berg-hāy

11. Yā hele ʿarż ét aña tuḥfe-i naḳş-i güli
    Yapmışidi sābıḳā birini Şāhīngirāy

12. Yār kemāl ehlidir baḳmaya noḳṣānıma
    Bende olan cürm éder ʿafv édici pādişāy

13. Yaş düşüb dīdeden pāyıñı ḥınnālasın
    Bir daḫi olsa naṣīb pādişehim bus-i pāy

14. Bāb-ı süḫan mülküne cāy-ı maḳarr ʿÖrfiyā
    Sen daḫi ḫāḳānsın maʿrifete bī-riyāy

11b

12a[3]

[3] Bu varaktaki şiirler bir gül resminin üzerine yazılmıştır ve şair aynı şiirleri (10a/10b/11a) varaklarında zaten yazmıştır. Bu sebepten ötürü gül resmi üzerine yazılmış olan şiirleri burda bir kez daha yazmayı gereksiz gördük.

-18-

12b

Türk Muṣṭafā Aġa démekle maʿrūf maṭrūd-ı devletden merdūduñ ḳulaġı ṣaġır olub Edirne bostāncıbaşısı olduḳda ʿÖrfī-i zārı ketḫüdālıḳdan bī-sebeb ʿazl etmegin vezīr-i ʿaẓam-ı sābıḳ devletlü ʿAlī Pāşā ḥażretlerine ṣadr-ı ʿaẓam iken rūy-ı nigār üzre hediyye getürüb bu ġazeli daḫi vérüb yevmiyyeniñ tekmīline emīr vérmişdir.

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ḥażret-i Āṣaf-ı Ḥayder-laḳab-ı Bermeki-ḥāl
Doldı dünyāya ʿaṭā vü keremi bād mis̱āl

2. Geldi ḥumret yüzine rūy-ı nigārın bāġda
Kim ḫaber vérdi o ter-pīrehene yoḫsa nihāl (?)

3. Bī-ḳarār oldı üzüm gibi gelüb ḥażretiñe
Āṣafā eyle ʿināyet saña geldim elim al

4. Vāḳıf ol ḥālime bu ʿarṣa-i ʿālemde benim
Bir aṣam-gāv-ı dü-pā étdi elif ḳaddimi dāl

5. Türk eline düşse bir bāz ne ḫayr sulṭānım
Bī-vebāl eyledi ʿÖrfī-i ḥaḳīri bī-bāl

-19-

Bu daḫi ol es̱nāda yazılub vezīr-i müşārü'n-ileyh ḥażretlerine vérilmişdir

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ḥasret-i ḥażret-i āṣaf ile bu rūy-ı nigār
Seyr-i bāġdan çeküb el eyledi hem terk-i diyār

2. Biribirimize hem-rāh olaraḳ sulṭānım
Yüzümüz pāyiñe sürdük nitekim dāmen var

13a

3. Ḥāṣılı rūy-ı nigāra ḳatı çoḳdur müştāḳ
Bedel olmaz aña bir vechle gülnār-ı ḥiṣār

4. Ḥāl-i maġdūr-ı dil-i zārı tefaḥḥus eyle
Ḥālimi ʿarż édeyim izniñ ile bī-āġyār

5. Vāṣıl-ı niʿmet-i lūṭfuñ olam ey kān-ı kerem
H̱ayli ġadr étdi ḳuluñ ʿÖrfiye çerẖ-i ġaddār

-20-

Bu daḥi ketẖüdā-yı ṣadr-ıʿ ālī ẖāliṣā ʿOs̱mān Efendi ḥażretlerine verilüb tekmīl-i yevmiyyem içün ʿaẓīm ihtimām buyurub ṭoḳsan ṭoḳuz aḳça yevmiyye etdirmişdir.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ey rūy-ı nigār yüz süresin pāy-ı aġāya
Āġāz édesin bencileyin baʿżı recāya

2. H̱oş mesken idi bāġ-ı Edirne saña baña
Bu ġurbetimiz bāʿis̱ olur ʿizz ü ʿaṭāya

3. Mektūb-ı şefāʿat gibi yüz dürme niyāz ét
Türkice recāyı ére tā ṣadr-ı şifāya

4. Dānā-yı ʿaṣır ḥażret-i aġā-yı civān-baẖt
Māʾil dédiler sencileyin şīrīn-edāya

5. Lûṭf eyle faṣāḥat ile ol bize muʿarrif
Tā lūṭfı ére ʿÖrfi-yi ġam-ḫ̮ˇār ü gedāya

13b[4]

14a[5]

14b[6]

15a

Ḥarfü'l-Elif

-1-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ser-külāhın kec édüb ol māh-ı ġarrā bir yaña
Ṣalınur servi gibi yā bir yaña yā bir yaña

2. Şāne-i şebden olub zülfi muṭarrā dilberiñ
Ṭarḥ-ı ʿaḳl eyler gören tedbīr-i dānā bir yaña

3. Gül ʿiẕārını ʿaraḳrīz eylemiş mestānelik
ʿİzz ü nāz ile gider bildirmez ammā bir yaña

4. Çün gider ayaḳ ṣafāsına o verd-i bāġ-ı nāz
Reh-güẕārında durub ḳıldım temāşā bir yaña

5. ʿÖrfi böyle dilberiñ rüsvā-yı ʿaşḳıdır tamām
Vaʿẓ-ı vāʿiẓ bir yaña pend-i ehibbā bir yaña

[4] Şair bu varaktaki şiirin üzerine yazılmaya ibaresi koymuştur.
[5] Şair bu varaktaki şiirin üzerine yazılmaya ibaresi koymuştur.
[6] Şair bu varaktaki şiirin üzerine yazılmaya ibaresi koymuştur.

-2-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kişver-i dilde muḥabbet pādişāh olmuş baña
   Ḥālet-i ʿaşḳı nigārıñ ʿizz ü cāh olmuş baña

2. Dūd-ı āhım lāciverdī bir nemedir egnime
   Perçem-i dilber ḫayāli ser-külāh olmuş baña

3. Ḥalḳā-i ġonce-femi her dem żamīrimden geçer
   Bir elif-ḳadd ebrūvānı medd-i āh olmuş bana

4. Élleriñ ḳaṣr-ı feraḥ-efzāsı gelmez ḫāṭıra
   Bī-tekellüf künc-i ʿuzlet cilve-gāh olmuş baña

15b

5. Müddeʿī inkār éderse ʿÖrfiyā şeydālıġıñ
   Şāhid-i gül-çehre-i dilber güvāh olmuş baña

-3-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Nāleler étdim gülistānında dehriñ bī-riyā
   Ol gül-i nāzik-bedende yoġimiş būy-ı vefā

2. ʿAḳl ü fikrim tārumār étdi siyeh gīsūları
   Ki perişān oldı ḥālim dil vérüb étdim ḫaṭā

3. Ben nice feryād-ı nāle etmeyim bülbül gibi
   ʿArż-ı dīdār eylemez şimdi o mekkāre baña

4. Ol ṭabīb-i cān u dil etmez tefaḥḥus ḥālimi
   Gelmedi tedbīr ile bilmem nedir tedbīr aña

5. Yāy éderdim ḳaddimi dildāra es̱nā'i niyāz
Geçmedi (?) anıñ dil olmuş ʿÖrfiyā tīr-i recā

-4-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (faʿlün)

1. Çerḫ-i kec-rev o ḳamer-ṭalʿati çoḳ gördi baña
Kim anıñ gibi melek-ṣūreti çoḳ gördi baña

2. Şimdi éllerle çıḳar seyr-i çemenzāra o şūḫ
Elim érmez o seriv-ḳāmeti çoḳ gördi baña

3. Baña gül būsesi mebẕūl idi her meclisde
O perīden bu ḳadar ruḫṣatı çoḳ gördi baña

16a

4. Ḫum tehi şīşe şikeste mey-i āb-gūn yasāġ
Şaḥne-i çerḫ-i denī ʿişreti çoḳ gördi baña

5. ʿÖrfiyā vaṣlına şāyān idiñ evvel yāriñ
Şimdi dūr etdi felek vuṣlatı çoḳ gördi baña

-5-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Nūr-ı ḥüsnüñ ṭutdı āfāḳı şehā
Āfitābile vérir māha żiyā

2. Etme istiġnā ṭabībā derde baḳ
Çün ḳapuñda bulunur derde devā

3. Bū-yı zülfüñ ʿālemi mest eyledi
Çün ṣabāsıyla baña vérdi ṣafā

4. El érişmez ey seriv-ḳadd vaṣlıña
   Menzilin evc-i semāda çün hümā

5. ʿÖrfi'i ġonce-dehānıñ söyledir
   Gülşeniñde bülbül oldı gūyiyā

-6-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feūlün

1. Gülistān içre bülbül ṭurfe şeydā
   Açılmış bunca tāze verd-i raʿnā

2. Niy(e) efġānıma zār ü nāle eyler
   Niyāz-ı bülbüle gül dér semiʿnā

3. Kulaġına ḳoymaz āh ü figānım
   Çün oldum ʿandelīb-i zār-ı şeydā

4. O naḫl-i gül miyān-ı ḫāra māʿil
   Batar hemçü diken dil-dāra şekvā

5. Olub gül-zār-ı ʿaşḳıñ ʿandelībi
   Ruḫı şevḳi ile ʿÖrfī-i gūyā

-7-

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Ciger püryān olub nār-ı firāḳıyla kebāb-āsā
   Dü çeşmim ṣāġar-āsā eşk-i pür-ḫūnum şarāb-āsā

2. Nedir bu gerdenimde rişte-i zülf-i siyāh-kāri
   Revā mı Müselmāna cevr ola ehl-i ʿaẕāb-āsā

16b

3. Demādem gūşmāl etmekde yāriñ dest-i hicrānı
   Anıñçün muṭrib-i ʿaşḳa olupdur ten rübāb-āsā

4. Yolunda ben ġubār olsam o şāhıñ baña rifʿatdir
   Çeker her ẕerre-i nā-çīzi dilber āfitāb-āsā

5. Neşāṭ-ı bāde'i ʿÖrfī bezimde görmedi çoḳdan
   O keyfiyet olaydı meyde bilmem laʿl-i nāb-āsā

-8-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Meh-cemāliñ görmese bir dem gedā
   Eksilür tāb ü tüvānı dilberā

2. Şehr içi ṣavm-ı firāḳıñla żāʿīf
   ʿIyd-ı vaṣlıñda umarlar merḥabā

3. Dest-būsıñ eylediñ benden dirīġ
   Bildik el çekdiñ bu dem ey pür-cefā

4. Nev-hilāli ʿıyda olmuşlar güvāh
   İki ebrūlar ki var sende şehā

5. Cāme-i nev-kāle-i vaṣlıñ gerek
   ʿÖrfī-yi zārıñ sözi cānā kabā

17a

-9-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ol perī ẖoş-mı esen mi āyā
   Bir ẖaber vér baña ey bād-ı ṣabā

2. Gül gibi ẖurrem açıḳ meşrebdir
   Nicedir söyle o verd-i raʿnā

3. Ṣolmasun tāzedir ol ġonce-beden
   Ḥıfẓ éde ṣarṣar-ı ġamdan Mevlā

4. H̱āra meyli var o gül-ruẖsārıñ
   Ḳanġı gülşende ʿaceb oldı gūşā

5. Şimdi kimler ile hem meclis olur
   ʿÖrfiyā kimdir ʿaceb bülbül aña

-10-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey göñül ferzendi dünyā ṭurfe bir dādır saña
   Bir ḥekīmāne sözüm var pend-i bābādır saña

2. Fikr-i dūrādūr imiş mühlik bu ʿālemde hemān
   Ḳıl ḥaẕer ṭūl-i emelden mālīẖulyādır saña

3. ʿİllet-i nefse olur żıddıyla tedbīr ü devā
   Eylemek perhīzi dā’im çünki evlādır saña

4. İsteriseñ ṭaʿbıña ey dil şifā-yı ʿācili
   Bu şarāb-ı ʿaşḳile bir cām-ı ṣahbādır saña

5. ʿÖrfiyā müjgān-ı dilber çün zaẖimdār eyledi
Merhem-i vaṣlına ḳaldı ẖayli yārādır saña

17b

-11-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gül-ruẖuñ étdi niçe bülbüli zār ü şeydā
Kime kimden édeler āl-i ruẖuñdan şekvā

2. H̱ūn olub sīne cefāñile behey āfet-i cān
Dem-i ʿaşḳıña nola eylerisem ben daʿvā

3. Göricek sīb-i zenaẖdānıñı bī-çāreleriñ
Ṭıfl-veş girye vü nāle ile dérler eyvā

4. Yādı yāda getürüb eyleme bezmi muẖtell
Āşinālarla éde belki cidāl ü ġavġā

5. ʿÖrfi ez cān ü dil olmaz mı seniñ vaṣṣāfıñ
Vaṣf-ı ḥüsnüñle nümāyişde ʿumūmen eşyā

-12-

18a

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Keff-i destim ṣāġar ü eşkim teri meydir baña
Güftügū-yı ʿālem ancaḳ şimdi lā-şeydir baña

2. Bezm-i meyde eyledim peymāne'i şikest
Bu cünūn-ı ʿaşḳ-ı dilber belki bir peydir baña

3. Muṭribi ṭarḥ eylediyse meclisimden rūzigār
   Dil rübābı sīne def yāhū Hū neydir baña

4. Ġayre bu dil küflün açdırma Ḫudāyā ʿacz ile
   Dehre istiġnā baña gencīne-i keydir baña

5. Yār ile ʿālem dilerseñ ʿÖrfiyā tenhādadır
   Vaṣl-ı yār içün bu ʿuzlet cümleden eydir baña

-13-

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Güẕār étdi ḫadeng-i müjgiñ āh kim sīneden cānā
   Çekübdür ḫūnile bir cedvel-i sürḫi ḳuzaḥ āsā

2. Meger nūş eylemişsin ṣubḥ-dem bir kāse vişn-ābı
   ʿAceb reng oynamış laʿliñe gör kim luʿb ile ṣahbā

3. Erenler kākülüñ ḳadrin bilürler ey siyeh-çerde
   Degil mi zülf-i şeb-gūnuñ efendi leyle-i esrā

4. Cemāliñ ʿarż édersin güllere gülşende sulṭānım
   Olur her gūşede ṣad nāle vü āh ḥazīn peydā

5. Görüb bu sīne-i pür-dāġım ʿÖrfi o mekkāre
   Tebessümle dédi vaṣfım yazılsın olmuş ay ṭamġā

18b

-14-

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1. Söyleñiz ol yāre kim yār-ı ḳadīm olsun baña
   Bir ᶜilāc etsün bu bīmāra ḥekīm olsun baña

2. Ol perīniñ bir nişānıñ görmedim tenhāda ben
   Çelmesin ᶜaḳlım benim yāẖūd nedīm olsun baña

3. Selsebīli ᶜaynime almam işitmem bülbüli
   Yārdan mehcūr iken gülşen caḥīm olsun baña

4. Eylemem bir ᶜıtra raġbet būy-ı ᶜanber istemem
   Zülf-i dil-dāra doḳunmuş bir nesīm olsun baña

5. ᶜÖrfi'i laᶜl olmasun dérsen ḳadeḥ ṣun dem-be-dem
   Sāḳiyā sermāyedir fikr-i selīm olsun baña

19a

-15-

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1. Sen beni bīgāne ḳıldıñ niçe yādı āşinā
   Niçe feryād etmesün bülbül gibi her mübtelā

2. H̱ançeriñ āmāde müjgüñ gūyā cānā sinān
   Bir yaña ġamzeñ belāsı ẖançerinden bir yaña

3. Vaṣf-ı zülfüñde perīşān oldı güftārım benim
   Dilberā dīvānede eksik degil sehv ü ẖaṭā

4. Pertev-i rūyıñ şeb-i deycūrı eyler hemçü rūz
   Nūr-ı ḥüsnüñ pertevinden oldı ᶜālem pür-żiyā

5. Yazmasın yañılmasın ʿÖrfī seni levḥ-i dile
Ṣoñra terḳīn édemezler ḫaṭṭ-ı ʿaşḳın dilberā

-16-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bāri ḫˇābında recāmız eylese te'şīr aña
Bilmezem ben nice etdim ḥālimi taʿbīr aña

2. Eyledi mülk-i dili ġāret Hülāgū ġamzesi
Öyle vīrān étdi kim mümkin degil taʿmīr aña

3. Bend-i āhen bār olur dīvānesi olmuş żaʿīf
Ḥalḳa ḥalḳa eylesin zülfün yeter zincir aña

4. Zāhidā nāṣıḥ sözün gūş eylemez dil-dādesi
Eyleseñ bīhūdedir endīşe-i tedbīr aña

5. Rūz u şeb ʿÖrfī fiġān u āh éderse ġam degil
Böyledir levḥ-i muḳadderde olan taḳdīr aña

19b

-17-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Tende cānımsın nigārā ġayrı cān olmaz baña
Ḫoş ḫirāmıñ gibi bir rūḥ-ı revān olmaz baña

2. Ne öter çerḫiñ ḫorūsı her vaḳit ey gülʿiẕār
Bülbül-i şūrīdeñim vaḳt ü zemān olmaz baña

3. Eylemem bed-çehre aʿdādan cefācū iḥtirāz
Dilde iken māye-i ʿaşḳıñ ziyān olmaz baña

4. Ben saña ḥālim lisānen söylemek müşkil gelür
   Kilk [ü] ẖāme gibi cānā tercümān olmaz baña

5. Yine bir nev gevher ʿarż ét ʿÖrfiyā ehl-i dile
   Bu zemīn-i köhnede dil gibi kān olmaz

-18-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yönümüz cümle cihān ẖalḳıyla meskenden yaña
   Ḳıl tedārük ḥāṣılıñ cemʿ ét gözüm senden yaña

2. Kendümi fikr eylesem nefsim hevā taḥrīk éder
   Bilmez anıkim hevā ẖoş nesne yoḳ tenden yaña

3. İşbu ḥāristān-ı dehriñ raẖne-dārı olma gel
   ʿAndelīb-i zāriseñ ʿazm eyle gülşenden yaña

4. Söyle maḥzūn olmaġa bāʿiṡ nedir dünyā içün
   Reh-nümā lāzım giderseñ semt-i maẖzenden yaña

5. Ḥāṣılıñ esmiş ṣavurmuşdur havānıñ şiddeti
   Baḳ ne ḳalmış ʿÖrfiyā bir kere ẖırmenden yaña

20a

-19-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Görmek isterseñ eger dilberi çeşm-i bīnā
   Bir ola arada dil-dār ü raḳīb icmālā

2. Sen de bir ẕerre-i nāçīze nihān ol ʿāşıḳ
   Pertev-i mihre nigāha ola ḳudret farżā

3. Muṭlaḳā ādem olanda beşeriyyet ḳalmaz
Ḳande ḳaldı ḥayvānile merd[üm] daʿvā

4. Ḳudretiñ mertebesi eyle baṣīretle nigāh
Ola her cānibiniñ ol yārile bāġ-ı me’vā

5. Baḳma kendiñ göre mir’āta ḥaẕer ḳıl ʿÖrfi
Saña āyine yeter cümle ẓuhūr-ı eşyā

-20-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Meclis-i meyde nigārıñ ṣaydı ḳābildir baña
Şol ḥicābım perdesi bī-neş’e ḥā’ildir baña

2. İçelim sāḳi şarāb-ı ʿaşḳ-ı dil-dārı hemān
Mest iken etsem niyāzı yāra ḳā’ildir baña

3. Ḳaʿr-ı deryāyı muḥabbet keştibānı olmuşuz
Her baḥr yanımda ḳaṭre belki sāḥildir baña

4. Vech-i leylādan göründi ḳayse ḥüsn-i dil-rübā
Diyemem Mecnūna nāḳıṣ-ʿakl kāmildir baña

5. Çün fuṣūl-ı erbaʿa yoḳ inḳıṭāʿı nālemiñ
ʿÖrfiyā her bülbül-i āşüfte mā’ildir baña

20b

-21-

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. İʿzāz-ı dil ü cānile olsun peyām saña
Hemçü gül-i ṣad-berg zī-men ṣad selām saña

2. Ey ḫüsrev-i ḫūbān bu firḳat güẕer etse
Biñ tāze ġazel söyler idim şād-kām saña

3. Meclisde ayāġ üzre döner ṣāġar-ı billūr
Teşrīfiñ içün çünki temennīda cām saña

4. İnhāde édüb ḫāmeye tenbīh-i ekīdi
Nāmemde ḥurūfātım éde iḥtirām saña

5. ʿAşḳıñla édüb ʿÖrfī-i zārıñ niçe cilve
Ol ḥüsn-i leṭāfet ola hem müstedām saña

Ḥarfü'l-Bā

-22-

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

1. Bülbül dilimi hicrile zār eyleme yā Rabb
Ol ġonce-femiñ bezmini ḫār eyleme yā Rabb

2. Şād eyle o yāri beni tā ḳılmaya ġam-gīn
Naḫl-i güle zāġ-ı ġamı bār eyleme yā Rabb

3. Bildirdiñ İlāhī bize sen ḳadr-i viṣāli
Ol leyle-i esrāyı nehār eyleme yā Rabb

4. Gül gibi ola tāze vü ter ḥüsn ü cemāli
   Nevresteleri köhne-bahār eyleme yā Rabb

21a

5. Pervāne ḳılub şemʿ-i ruẖ-ı yāre H̱udāyā
   Bī-şevḳ dil-i ʿÖrfī'i nār eyleme yā Rabb

-23-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿÖmr ü nāzıñ gūyiyā naḳş-ı ber-āb
   Pāyidār olmaz esāsı çün ṭabāb

2. Her nefes hengām-ı ʿayş eyler güẕār
   Çün geçen demler degil mi hemçü ẖ̬āb

3. Bildiren vaḳfiyyesin āmed ü reft
   Bu vaḳıf-ẖāne yapıldı iki bāb

4. Şarṭ-ı vaḳıf ey kişi ġaflet mebāş
   Ber ü baḥri ʿālemiñ ẖ̬āb ü serāb

5. Bī-bahā yektā Gühersin ʿÖrfiyā
   Ten ṣadefdir gevher-i rūḥa ḥicāb

-24-

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Ġam ü efkārın aldım ẖandemi dilşāda vérdim hep
   Göñül vārın dirīġā ol şeh-i bī-dāda vérdim hep

2. Ḳapıldı murġ-ı cān ü dil görünce çeşmi şehbāzın
   Bu vādīniñ şikārın ol gözi ṣayyāda vérdim hep

3. Yitirdim kendimi geldi ṣabāyile ʿaceb ḫoş-bū
Anıñçün her çıḳan maḥṣūlümi ben bāda vérdim hep

21b

4. Görüb ʿaks-i ruḫ u çeşm ü fem ü ebrū-yı dil-dārı
Çıḳardım naḳşını āyīneden Bihzāde vérdim hep

5. ʿAceb taʿlīm-i nāz ü şīve ḳılmış aña üstādı
Ki ʿāḳl ü rüşdümi ʿÖrfī olub üftāde vérdim hep

-25-

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

1. Ṭutdı riyāżı velvele-i zārıñ ʿandelīb
Etmez mi kerem saña ʿaceb yārıñ ʿandelīb

2. Gülşende ḫamūş oldı senin nāleñe güller
Ḫoş geldi meger güllere efkārıñ ʿandelīb

3. Sen eyle nevā şevḳile gülşende demādem
ʿĀşıḳlar olur anda hevā-dārıñ ʿandelīb

4. Bu gice ḫirāmile ʿaceb nāleler étdiñ
Yandırdı semender dilimi nārıñ ʿandelīb

5. ʿÖrfī nola naẓmıñ[7] işidüb vaṣfıñı yazsa
Āşüfte éder cümleyi güftārıñ ʿandelīb

-26-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Göre mi dīde-i giryān o sitemkārı ʿaceb
Yoḫsa tā ḥaşre degin görmeye mi yārı ʿaceb

[7] Divanda naġm[e]ñ, neġamıñ yazılıdır.

2. Gele mi ḫāneme ya bende'i daʿvet éde mi
   Yoḫsa mehcūr éde mi bu dil-i ġam-ḫ̌ārı ʿaceb

22a

3. Çeke mi ol güli mehtāb gicede āġūşa
   Yoḫsa bülbüller ile eyleye mi zārı ʿaceb

4. Zülf-i ḫoş-būyı meşāma vére mi būy-ı ṣafā
   Yoḫsa mānend éde mi kākül-i ṭarrārı ʿaceb

5. Teşne-leb mi ḳalacaḳ ʿÖrfi-yi şeydā yoḫsa
   Būse ẕevkin ede mi dilbere yalvārı ʿaceb

-27-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿĀşıḳ-ı ḥasret-keş-i bī-ṭāḳatiñ kimdir ʿaceb
   Rūz u şeb firḳat-keş-i bī ḳudretiñ kimdir ʿaceb

2. Nā'il-i gencīne-i elṭāf-ı hemyānıñ olub
   Dembedem bezmiñde ʿālī-rütbetiñ kimdir ʿaceb

3. Bu gice yandırmaġa şemʿ-i ruḫuñda bī-günāh
   ʿĀşıḳ-ı bī-çārelerden niyyetiñ kimdir ʿaceb

4. Sāye-veş ayrılmasam düşsem zemīne ağlamam
   Ben ḳadar cevriñ çeker der-miḥnetiñ kimdir ʿaceb

5. Ṭıfl iken gelmezdiñ bu ʿÖrfi-yi üstāda sen
   Evvelā bu şīvede terbiyyetiñ kimdir ʿaceb

-28-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Görmedim ḫayli zemāndır seni cānā ne ʿaceb
Vādi-i ġayrete ṣaldıñ bizi āyā ne ʿaceb

22b

2. Vaḥşi olduñ giderek ey gözi āhū seyre
İt gibi uydı ulaşdı saña aʿdā ne ʿaceb

3. Cām ʿahd etmişidi laʿliñi būs etmemege
Durmadı ʿahdile peymānına ṣahbā ne ʿaceb

4. Ġıbṭa eylerdi seniñle göricek aḥbābım
Şimdi ġayrilere uyduñ gül-i raʿnā ne ʿaceb

5. Fem-i dilber gibi teng oldı dirīġā baḫtıñ
Esmedi bād-ı ṣabā ʿÖrfī-i şeydā ne ʿaceb

-29-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Nār-ı cevriñle oldı vücūdum bir kebāb
Şīşe-i merdümlerim pür-ḫūndur gūyā şarāb

2. Gün yüzüñ göstermedi baña ʿiẕārıñ kāküli
Ne günüm gündür ki ḳaldı ebr içinde āfitāb

3. Her kime ser-rişte vérdim ise zülfüñden dédi
Ḳaplamışdır vārise mihr-i cihān-tābı sehāb

4. Aġladıḳça incinürsüñ gül gibi sen ter-mizāc
Ḫār-ı aʿdādan çekilmez mi nigārā ıżṭırāb

5. Cān-ı cismimden daḫi gitse beḳāya ʿÖrfiyā
Yārdan ayrılmazım *Allāhü aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*

23a

-30-

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

1. Gelseydi o meh bezmimize āh ʿan-ḳarīb
Yapsaydı göñül ḫānesin ol şāh ʿan-ḳarīb

2. Firḳat şebinde şemʿa söner rūzigārdan
Gül-zārı velī rūşen éde māh ʿan-ḳarīb

3. Beste ṭarīḳ-i maṭlabımız nā ümid iken
Açar Ḫudāy-ı *ʿazze ve cell* rāh ʿan-ḳarīb

4. Yükli degil mi māder-i dünyā ḳatı çoḳdan
Yaʿnī vücūda gelmelü dil-ḫˇah ʿan-ḳarīb

5. Ey ʿÖrfī baḳub ġayre kederlenme felekde
Vérir murādı saña da Allāh ʿan-ḳarīb

-31-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dilberiñ şīvesidir vaṣlı temennāya sebeb
Ya nedir cevr-i firāvān-ı dil-ārāya sebeb

2. Geh ʿayān eylemede vechini gāhi pinhān
Ne imiş gāhi temāşā gehi iḫfāya sebeb

3. Naḳd-i eşki dökelim yoluna yāriñ ey dil
Dédiler dilber-i ṣayda yine sermāye sebeb

4. Bülbülüñ hemdemi gül bezmi gülistān-ı sürūr
Nedir āyā naġam-ı bülbül-i şeydāya sebeb

5. Cilve-i ʿaşḳimiş ey ʿÖrfi fiġān ü nāle
Nedir ammā bu ṣafāda yine şekvāya sebeb

23b

-32-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Benim güftār-ı ẖāmūşum saña cānā recādır hep
Deriñde mübtelālar pādişāhım çün gedādır hep

2. Nigāh ét sīnemi mecrūḥ éderse eylesin ġamzeñ
Gerek cevriñ gerek lūṭfuñ baña zīrā ʿaṭādır hep

3. Niyāzın bülbül-i dil nice kessin nāza maẓharsın
Bu gülşende seniñ ẖār-ı ġamıñ verd-i vefādır hep

4. ʿAceb mi naḳd-i cānın vérse ʿuşşāḳ ol sitemkāra
Metāʿ-ı vaṣl-ı dilber cān-bahādır bī-bahādır hep

5. Ne mümkindür naẓīre eylemek ṭarz-ı Naẓīrā'da
Naẓīrā naẓmı ey ʿÖrfi ʿaceb rengīn edādır hep

-33-

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilün

1. Ẕerrece etmem ʿadūdan ictināb
Ḫākden çün yüz çevirmez āfitāb

2. Āfitāb-ı ḥüsnüñüñ feyżi yeter
   Ḥā'il olmaz kākülüñ olsa seḥāb

3. ʿAşıḳ-ı maʿşūḳuñ āḥvāli budur
   Cānına ḫod cānı olmuşdur ḥicāb

4. Gel başıl būs ét nigārıñ pāyını
   Sen aṣıl ʿāşıḳ niçün olmaz rikāb

5. Dilberin yolunda cān eyle fedā
   ʿĀşıḳāne ʿÖrfiyā budur cevāb

24a

-34-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Yār olurmı o güzel ʿāşıḳa hem-vāre ʿaceb
   Merḥamet eyleye mi gāhice ben zāre ʿaceb

2. Gül ruḫı ẓevḳini bülbül gibi étdim tenhā
   Gülbahār oldı gelür mi yine gül-zāra ʿaceb

3. Teşne ḳanmaz yalıñız būse ile meclisde
   Vuṣlatıyla kerem eyler mi o mekkāre ʿaceb

4. Rāżıyım cevr ü cefā etse de cānānımdır
   Bilmedim neyledi ol dīdesi seḥḥāre ʿaceb

5. Leyli zülfine dolaşmış bu gice ʿÖrfi meger
   Gönderir mi anı Mecnūn gibi kühsāra ʿaceb

-35-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿArż éder iken cemāli āfitābın bī-niḳāb
Şimdi eyler oldı ol mehpāre benden ictināb

2. Çün ṣafā-yı ʿişreti bildi raḳībi ʿāḳıbet
Eyledi ben zārı nār-ı ḥasret-i yāre kebāb

3. Ol ḳadar geçmiş ʿadūlar yāre gelmiş iʿtimād
Kim görüb nāzın niyāz etsem éder oldı ʿitāb

4. Muntaẓır görse beni eyler şitābla güẕār
Servi-yi bāġ-ı diliñ var mı ḫirāmında şitāb

5. ʿÖrfiyā cevr ü cefā vü nāz ü istiġnā ki var
Bāʿiṡ-i vuṣlat olur *Allāhu ʿālem bi'ṣ-ṣavāb*

24b

Ḥarfü't-Tā

-36-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaṭ-ı cānāne'i teşbīh éder erbāb-ı nikāt
Rū-siyehler gibidir vaḳt-i zemān ʿaraṣāt

2. Ṣoḥbet āḫir gibi ḥelvā-yı lebi oldı tamām
Giceñiz ḫayr ola dostum vére Ḥaḳ biñ berekāt

3. Mūr-veş üşdi lebi ḳandine ḫaṭṭ āḫir-i kār
Ṭatlular üstine bī-şübhe üşermiş ḥaşerāt

4. Bir içim ṣu idi dil-teşneye taḥṣīli meger
Meskenim ẓulmet édindi nideyim āb-ı ḥayāt

5. Rubʿ-ı meskūnda bulunmaz aña hemtā ʿÖrfi
Çār ebrūdur o mehpāre-i şīrīn-ḥarekāt

25a

-37-[8]

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Fikr-i zülfi ile her şeb baña yoḳdur rāḥat
Bende baḫt-ı syehim ḳomadı ḳılca ṭāḳat

2. Gehi şād eylemede ʿāşıḳını geh giryān
Görsem ol yāri gelür ḫāṭıra dürlü ḥālet

3. Ṣu gibi gülşene aḳmaḳda dil-i meyyālim
Vārise çıḳdı yine seyre o servī-ḳāmet

4. Sāʿati var dediler vaṣlına yāriñ ammā
İzdiyād olmada ġam ḥāṣılı sāʿat sāʿat

5. Bir nigāhıyla éder ʿÖrfi cihānı vīrān
Étdi ıḳlīm-i dilim ġamze-i mesti ġāret

-38-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Gelsün mi dil-i zāra ḫayāliñle ḳanāʿat
Kim gelmez iken seyr-i cemāliñle ḳanāʿat

2. Ben kendümi devşürmez idim ḫirmen-i ġamdan
Ger vérmese Ḥaḳ dāne-i ḫāliñle ḳanāʿat

[8] Bu şiirin üzeri çizilmiş ancak adet olduğu üzre ''yazılmaya'' kaydı düşülmemiştir.

3. Gel içme yeter bāde-i gül-gūnı nigārā
Biz eylemişiz ol ruḫ-ı āliñle ḳanāʿat

25b

4. Teşbīh éderiz güllere ruḫsārıñı ammā
Gelmez dil-i şeydāya mis̱āliñle ḳanāʿat

5. Ṭutdıñ yerini ʿÖrfī bu gülşende hezārıñ
Yārāna gelür şimdi maḳāliñle ḳanāʿat

-39-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Étdi dili ṣad şevḳile pür-ḫūn-ı muḥabbet
Bilmem ne ʿaceb eyledi efsūn-ı muḥabbet

2. Baḳ cāẕibe-i ḥüsnüni Allāhı seversen
Yābāna degil oldıġı Mecnūn-ı muḥabbet

3. ʿĀciz mi ṣanurʿāşıḳı bilmem o cefā-cū
Olduḳsa ne ġam ʿaşḳile maḥzūn-ı muḥabbet

4. Çün zülf-i dil-āvīzi anıñ ʿanber-i sārā
Şemm etmegile eyledi meftūn-ı muḥabbet

5. Gör ḥikmeti ey ʿÖrfī füyūżāt-ı Ḫudāda
Dil-ḥaste iken étdi Felāṭūn-ı muḥabbet

26a

-40-

Fāʿilātüñ Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āyet-i ḥüsnini dil tefsīr ét
   Kürsī-i dilde anı taḳrīr ét

2. Éde cilve işidüb Rūḥ-ı Emīn
   Göñül ʿarşında güzel taʿbīr ét

3. Al ḫayālini derūn-ı cāna
   Ol bütün ḥüsnile sen taṣvīr ét

4. Bil gedā ḥālini var dīvāna
   ʿArżıḥāl eyle ġamıñ taḥrīr ét

5. Hicr ile ʿÖrfi göñül beyti ḫarāb
   Gör yapıl bāri biraz taʿmīr ét

-41-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Aldı bāzār-ı muḥabbetde beni bir āfet
   Bir cefā-cūya imiş çünki ezelden ḳısmet

26b

2. Ṣatmaḳ isterdi beni şāh-ı cihān ammā
   Eyledim ḫazīnile minnet baña ḳıldı şefḳat

3. Çünki iḫvānile olmuşdı nizāʿım bilmiş
   Dédi-kim Yūsuf-ı dehrim beni vezn ét elbet

4. Dédim ey nūr-ı mücessem saña olsunmı bahā
   Bilürüz ḳıymetiñi ṣormaġa yoḳdur ḥācet

5. Güher-i yāra baẖa yoġise ʿaceb mi ʿÖrfī
Nitekim bulmadılar gevher-i cāna ḳıymet

-42-[9]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. ……. olur gülruẖı āşüftesi elbet
Bir yere göre ḥoḳḳa femiñ ġonceye nisbet

2. Deryāda ṣadef kendüyi çāk etse ʿaceb mi
Dendānı gibi bulmadı bir gevher-i ṣafvet

3. ……. ruẖile açılur kāsede güller
Dil ḳand-i lebi vérdi meyiñ telẖine lez̠z̠et

4. Dil micmer-i ruẖsāra düşüb āteşe yandı
İnṣāfa gelüb eylemedi ḥālime şefḳat

5. Ey ʿÖrfī pesendīde güzeldir o melek-rū
Yetmez mi saña lûṭfı efendi éde raġbet

-43-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Benden yine ey bād-ı ṣabā yāra selām ét
Ādābile var ẖidmet-i dil-dāra selām ét

2. Firḳat-i şebiniñ rūzına dil érmedi gitdi
Var vaḳt-i seḥer mihr-i pür-envāra selām ét

3. Ger mülk-i göñül ḥāli degil ġāret-i ġamdan
İʿzāz ile ol ġamzesi tātāra selām ét

[9] Bu şiirde nokta nokta geçtiğimiz yerler divanda siliktir.

4. Gīsū-yı siyeh-kārī benim ʿaḳlımı buldı
Bir gice varub yār-ı cefā-kāra selām ét

27a

5. Lûṭf eyle getür ẖāṭıra bu ʿÖrfī-i zārı
Ez cān u göñül var o sitem-kāra selām ét

Ḥarfü'ṣ-ṣā

27b

-44-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Meclisde ʿaceb neş'e vérir yāre müs̱elleṣ
Ṣāfīce devādır dil-i bī-māra müṣelleṣ

2. Bünyād urılur gāhīce ʿişret-kedemizde
Gūyā ki ḥavuz kāsesi fevvāre müṣelleṣ

3. Rindānıñ eli desti-be-desti ayaḳ ayaḳ
Ṣu gibi aḳub gitmede gül-zāra müṣelleṣ

4. Pür eyle göñül farḳın eder bu dil-i şeydā
Ben zāra hemān vérdi o meh-pāre müṣelleṣ

5. Sen nāṣıḥ elinden kim içer ḳaṭre şarābı
Dilberden içer ʿÖrfī-i bīçāre müṣelleṣ

-45-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿilü Feʿūlün[10]
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Evṣāf-ı ruẖuñda ola çün Muḳteżā-yı baḥs̱
Eyler hezār naġme ile dil nevāy-ı baḥs̱

2. Nāz'ile ṣalın servi gibi diñle nizāʿı
ʿUşşāḳıñ éderler cederi bes berāy-ı baḥs̱

3. Ḳaddiñde olur gerçi rivāyāt kes̱īre
Zülfüñde imiş çünki nigārā ḥikāy-ı baḥs̱

4. Ser-rişte vérir bunda tel ehli gibi ʿuşşāḳ
Olduḳ nidelüm pādişehim mübtelā-yı baḥs̱

5. Aḥbāb ile ʿÖrfī lebiñiñ būsuna cānā
Bir sükkeri ḥelvāya éder iddiʿā-yı baḥs̱

28a

-46-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Benim dūr olmama āmāc-veş müjgānimiş bāʿis̱
Şürūḥ-ı sīne-i mecrūḥuma peykānimiş bāʿis̱

2. ʿAdūlarla keşākeşden netīce olmadıḳ ḥāli
Bu āşūb ü cidāl ü fitne[ye] cānānimiş bāʿis̱

3. Temennī-i viṣāl etmek ne mümkin ʿāşıḳ-ı zāre
Meger kim ıżṭırāb-ı firḳat ü hicrānimiş bāʿis̱

---

[10] Şair, bu iki vezni bu şiirde birbirine karıştırmıştır. Aynı karışıklığı divanın muhtelif yerlerinde tekrarlamıştır. Bu karışıklığın olduğu bundan sonraki şiirlerde her iki vezni de metnimizde verdik.

4. Göñül ṭıflı fiġān étdikde şefḳat eylemiş dilber
Nevāzişler keremler baña çün giryānimiş bāʿis̱

5. Seniñ ey ʿÖrfi gūyā olduġuñ bülbül gibi her dem
Gülistānıñda dehriñ bir gül-i ḫandānimiş baʿis̱

Ḥarfü'l-Cīm

-47-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Olmadı gitdi ṭabībā dil-i bīmāra ʿilāc
Ben de bildim ki ḳabūl etmez imiş yāre ʿilāc

2. Söyleñiz yāre degil dāġ ola zaḫm-ı sīnem
Kendi zaḫmıdır anıñ eyleye çün ṣara ʿilāc

3. O ḳaya baḳışa dil-ḫaste taḥammül édemez
Bulmadım nergis-i mestāne-i ḫūn-ḫˇāra ʿilāc

4. Bir ḥekīmāne naṣīḥat édeyim ʿuşşāḳa
Ölmedir ölmedir üftāde-i bīmāra ʿilāc

28b

5. ʿÖrfiyā derdiñ añub etme felekden şekvā
Bulmadı kimse bu gerdūn-ı cefākāra ʿilāc

-48-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Al sebūyı ele kim dīde-i nergis gibi āc
Derd ü ekdāra Felāṭūn-ı göñül buldı ʿilāc

2. Nola geçdiñse yüzer baḥr-i fenāyı zāhid
Ne yüz ile geçe bilseñ gerek andan ḳāc kāc

3. Bāc-dār-ı reh-i ʿaşḳ iseñ o dilber geçiyor
Reh-güẕārında durub ey dil-i nālān al bāc

4. Nev ḳamer āyinesi ṣanma felek ʿaks almış
Ki o sulṭān-ı ḥüsün bāşına giymiş kec tāc

5. ʿÖrfiyā gördügi üftāde'i yandırmaġiçün
Dédiler ḳodı bugün āteş-i ruḫsārına sāc

-49-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gözüm ol āşināyı gözlemekden yādı görmez hīc
Ḳaçan āhūya dām āmādedir ṣayyādı görmez hīc

2. Éder gül bülbülüñ efġānını gülşende ıṣġā līk
Degildir çün mücessem nāle vü feryādı görmez hīc

3. Bu deşt-i ḫayret-efzāda ḥaẕer ḳıl pīrezenlerden
Aña dil vérmeyenler tīşe-i Ferhādı görmez hīc

29a

4. Yine bir tāzeniñ ʿaşḳı vücūdum ḫānesin yapdı
Anıñçün dīdeler kāşāne-i Şeddādı görmez hīc

5. Olupdur kāġad-ı dilde cemāl-i dil-rübā taṣvīr
Gözüm anı temāşādan büt-i Behzādı görmez hīc

6. Şikāyet eyleme bu rūzigār-ı bī-ḳarārıñdan
   Beni-ādem olanlar Ḥaḳ'dan añlar yādı görmez hīc

7. Taḥammül ḳılmayan ʿāşıḳ cefā-yı yāre ey ʿÖrfī
   Fünūn-ı şīve'i taʿlīm éden üstādı görmez hīc

Ḥarfü'l-Ḥā

-50-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Meks-i laʿl-i dil-rübādan çün olur aḥmer ḳadeḥ
   Dédiler yāḳūt-ı sürḫ olmuş yine gevher ḳadeḥ

2. Ben niçe gevher-şināsāna sū'āl étdim dédi
   Cām-ı elmās-pāreye dérler imiş cevher ḳadeḥ

3. Çünki bir āyīne-i ʿālem-nümādır cām-ı mey
   ʿAks-i rūy-ı zerd-i ʿāşıḳdan olur geh zer ḳadeḥ

4. Gicelerde bezm-iʿayşi gün gibi rūşen éder
   Her ne dem ki ṭutsa destinde o meh-peyker ḳadeḥ

29b

5. Sāʿidi bāzūya dek açdıḳça sāḳi ʿÖrfiyā
   Meclis-i meyde eteklik ile raḳṣ eyler ḳadeḥ

-51-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir lebi şīrīn ile her demde hem-demdir ḳadeḥ
   Bu sürūrile nola raḳṣ etse ḫurremdir ḳadeḥ

2. Gösterir ḳurb ü baʿīdi nergis-i mestāneye
   Her görenler dédiler kim dīde-i Cemdir ḳadeḥ

3. Meclisiñ gūyā nesīm-i ṣubḥıdır peymāneler
   Ġonce-veş açar dil-i şeydāyı gül-femdir ḳadeḥ

4. Ḳadr ü şānın bilmemek mümkin midir dil-ḥasteler
   Bir Aristo-yı dehirdir şerbeti emdir ḳadeḥ

5. Bī-tekellüf hep ciger kanın ṣunar ehl-i dile
   ʿÖrfī gibi gözi yaşlu yaʿni pür-nemdir ḳadeḥ

Ḥarfü'l-Ḫā

-52-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Dédim görünce ṣūret-i naḳş-ı nigāra baḫ
   Çeşm ü fem ebrūy ü ruḫ-ı gülʿiẕāra baḫ

2. Dilde hücūm-ı ġuṣṣa firāvān o cefā-cū
   Bir kere démez ʿāşıḳ-ı ġam-ḫʷār u zāra baḫ

30a

3. Mestānelikle etse nigehʿāşıḳ öldürür
   Ṣad āferīn tīr-i müj-i cān-güdāza baḫ

4. Ammā ki dehen būsı anıñ bāʿis̱-i ḥayāt
   Ol zindegīb-i laʿl-i lebi ḳand-bāra baḫ (?)

5. Serde ḫumār-ı bāde ʿaceb kec-külāh iken
   Feyż érdi dil-i ʿÖrfiye bād-ı bahāra baḫ

Ḥarfü’d-Dāl

-53-

Mefāʿīlün Mefāʿilün Feʿūlün

1. Nedir sende dilā ārzū-yı ümīd
   Seni bī-hūş éder dārū-yı ümīd

2. Olalı nāmzed ḳalmadı ṣabrıñ
   Anıñçün nāz éder bānū-yı ümīd

3. Olursañ istiḳāmet ile çün tīr
   Kemānıñ per éder bāzū-yı ümīd

4. Ziyāna yoġise meyliñ göñülde
   Girer ṣayde velī āhū-yı ümīd

5. Süḫan gül-zārınıñ oldum hezārı
   Göründi ʿÖrfīye gül-rūy-ı ümīd

30b

-54-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey ṭabībī sendedir dermān ü derd
   Rūyum olur geh siyāh ü gāh zerd

2. Vaḳt-i şefḳatdir şifā ḳıl ḫasteñe
   ʿİlm ü ḥikmetde çü sensin merd ü ferd

3. Zaḫm-ı ġamzeñden şikāyet eylemem
   Olmasın peyveste çerḫe āh-ı serd

4. Zemherīr-i çerḫ̮e érdi dūd-ı āh
   Nev-bahār eyyāmı oldı rūz-ı berd

5. Şeş cihetden geç dédiñ ʿÖrfiye sen
   Vaṣlıñ ey dilber düşeşdir hemçü nerd

-55-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Meded ey şīvesi çoḳ dilber-i gül-çehre meded
   Meded ey ġonce-dehen ḥāṣılı biñ kere meded

2. Pertev-i mihr-i cemāliñ beni yaḳdı cānā
   Görüb aḥvālimi raḥm eylediñ ẕerre meded

3. Kime raḥm eylediñ ey pür-sitem ʿāşıḳlar da
   Ḳaldılar bencileyin cümlesi bī-behre meded

4. Gösterüb fitneleriñ ʿālemi berbād étdiñ
   Doldı āşūb ü cidāl ile fiten dehre meded

5. Gördüm āyīnede meh-pāre cemāliñ ġarrā
   ʿÖrfi-i zārı hilāl eylediñ ey ġurre meded

31a

Ḥarfü'ẕ-Ẕāl

-56-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Her leẕā'iẕden baña sükker dehānıdır leẕīẕ
   Şübhesiz ey dil kişiniñ ṭatlu cānıdır leẕīẕ

2. Dilberiñ vaʿd-i viṣālin gūş éden erbāb-ı ʿaşḳ
Dédiler ḳand-i mükerreden zebānıdır leẕīẕ

3. Vāṣıl-ı ḫ˘ān-ı viṣāl ol ġam yeme ʿömrüñde tā
Nā'il ol sen loḳma-i iḥsāna ḫ˘ānıdır leẕīẕ

4. Telḫ-mey olur mübeddel leẕẕete tirmizlese
Bilmeyüb dérler şarāb-ı ergavānīdir leẕīẕ

5. Ṭañ mı Ferhād-ı muḥabbet eylese cānın fedā
ʿÖrfiyā cānından anın mihribānıdır leẕīẕ

Ḥarfü'r-Rā

-57-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ḫudānıñ emridir her işde taḳdīr
Bu maḫlūḳ édemezler anı taġyīr

2. ʿAṭāsı ḫ˘ānına muḥtāc mecmūʿ
Eger sulṭān eger āṣaf eger mīr

3. Eger ferzend-i şāh u āṣaf olsañ
Yine emr-i Ḫudāda cümle te'şīr

31b

4. Degil midir ḫaṭā ʿācizden ümmīd
Düşer mi böyle ġaflet böyle tedbīr

5. Taṣarruf ʿÖrfiyā bi'l-cümle Ḥaḳḳıñ
Ne mümkin saʿyile dünyāyı tesḫīr

-58-

Mefāʿīlün Mefāʿīlüm Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. El érmez semtimizde şimdi bir ḫūrşīd-i enver var
Kemendim yetmedi ṣayde felekde ṭut ki aḫter var

2. Seriv-ḳadd lāle-ḫadd ġonce fem ü dendānı lü'lü' pāk
Yeñi ḳopmuş bu gülzār içre gül-rū nāz-perver var

3. Kemān ebrūların ḳurmış ḫadeng-i ġamzesi ḥāżır
Fütāde furṣatın işte düşürmüş bunda server var

4. Benim ʿaşḳıyla nālān olduġum gūş eylemiş gülmüş
Démez kim künc-i ġamda iştiyāḳı ile aġlar var

5. Ne gördüm ne işitdim böyle müstes̱nāyı ey ʿÖrfī
……… ālem içre gerçi ḫayli dilber var

6. Eḥibbādan su'āl étdim bu şiʿri kim éder taḫmīn
Dédiler kim Naẓīrā'ya hemān ey ʿÖrfi gönder var

-59-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Şol bī-vefāyı gör ki baña hep cefā éder
Ġayre vefā éderse baña kec edā éder

2. Aldı ṣafāmı oldı gözüm yaşile pür-ḫūn
Ben aġladıḳça ṭabʿ-ı şerīfi ṣafā éder

3. Ḥayfā ki cigerden yine bir yāre açıldı
Naḳd-i viṣāli belki baña ḳan bahā éder

4. Kendi cemāl-i pākine söz yoḳdurur ammā
Bilmem nedendir işlerini hep fenā éder

5. Söyleñ o yāre ḥālim etsün baña şefḳat
Yoḳdur mecāli çekmege ʿÖrfī recā éder

-60-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ne ḥikmetdir ʿaceb vaṣlında dil-dārıñ beden ditrer
Teb-i hicrānı ḳalmaz ʿāşıḳıñ ammā neden ditrer

2. Vücūdı lerze-nāk etse ʿaceb mi ol kemān-ebrū
Ḫadeng-i ġamzesi ḫavfından āhū-yı Ḥoten ditrer

32a

3. Ṣaḳınsun serd-i āhımdan o meh-rū nāzı terk etsün
Bir āh eyler isem fānūs-veş çerḫ-i kühen ditrer

4. Ne dem ki kākül-i ʿanber-feşāna bir nesīm érse
Anıñ būy-ı dil-āvīziyle gülşende çemen ditrer

5. Cefā étdiñ déme hengām-ı vuṣlatda ṣakın ʿÖrfī
Aña bir üf déseñ cisminde anca pīrehen ditrer

-61-

(?)

1. Gül-zār-ı kūy-ı yāre hezār mümkindür
Şevḳ-i ruḫıyla naġme-i zār mümkindür

2. Dil murġı işte beyābān gezmesün
   Şeh-bāz-ı çeşm-i yāre şikār mümkindür

3. Çün bād āh-ı seḥer rūzigār olur
   Baḥr-ı muḥabbetde dilā kenār mümkindür

4. Ez-dil teveccüh etmekle ʿāşḳ-ı dilbere
   Billāh ʿāşıḳa vaṣl-ı yār mümkindür

5. Nüsḫa-i mümkinātı gördüñ ey ʿÖrfī
   Muḳadder olunca her kār mümkindür

-62-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ol cefā-cūyı göñül bir görmegiçün cān atar
   Çün kenār-ı yāra dāʾim kendüyi ʿummān atar

2. Şimdi ḳurmuşdur kemān-ebrūyı dilber ḫışmile
   Tīr-veş āmāc-ı cisme bilürüm müjgān atar

3. Serd olan āhım kemendi şimdi yetmedi ol meh-veşe
   Gird-i āhım şimdi gūyā çerḫe tā çevgān atar

4. Merdüm-i dīde sirişk ḫūn-feşān eyler nis̱ār
   Ṣanasın revzende ḫātem ʿāleme iḥsān atar

5. Seng-i cevr-i yārdan āzürde olmaz ḫāṭırım
   Çünki ol ṭāġları ey ʿÖrfī saña cānān atar

-63-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cüdā meʿvā-yı ḥüsnüñden göñül ṭāvūsı ey dilber
Cihān gül-zārı gelmez ʿaynine feryād éder eks̱er

32b

2. Nedir hengām-ı hicriñde şehā efkār u endīşe
Nedir bu ıżṭırāb-ı ġam niçün ʿāşıḳlarıñ aġlar

3. Nigārā nāzenīnā dilberā lûṭf ét viṣāliñle
Nice ṣabr eylesin fikr eyle bu bīçāre-i kem-ter

4. Yüzüñ on günde bir göstermegi vaʿd eylediñ ammā
Bu bīkes ʿömrünüñ bir gün muḳaddem geçdigin ister

5. Ney-āsā sīne-i ʿÖrfī'i dāġ-ı firḳatiñ yaḳdı
Cihān bezminde cānā çünki sensiz demleri neyler

-64-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kūhsārı ʿāşıḳıñ birkez fiġānı iñledir
Nālesi ile belki dūlāb-ı cihānı iñledir

2. Nev-bahār olsa gül açılsa yeşillense çemen
Bülbül-i şeydā naġamla gülsitānı iñledir

3. Būsesin neyden dirīġ etse niçün āh eylemem
Būselikde çünki muṭribler kemānı iñledir

4. ʿAşḳile ıżṭırāba düşmüşüm deryā gibi
Rūzigārile felek ehl-i dilānı iñledir

5. Gör ki mest étdi seni ṣahbā-yı evvel ʿÖrfiyā
   Nāre ursam nüh-ḳıbāb-ı āsumānı iñledir

-65-

33a

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dilrübālar ne ʿaceb āh-ı seḥer bilmezler
   Dilde derd-i ġam-ı hicrānı meger bilmezler

2. Sīneler tīr-i müjeñ ile cefā-cū mecrūḥ
   Dil-i bī-ġıll gibi ol ḍarbe siper bilmezler

3. Kūh- ḫayretde selāmet ne ṭarīḳ ile ola
   Cümle üftādeleriñ anda memerr bilmezler

4. Mū miyānıñda der-āġūşa çeker ġam ʿuşşāḳ
   Ḥaşre dek bīm-i ṣırāṭ ile keder bilmezler

5. Menʿ éderler güzeli sevme deyü vāʿiẓler
   Emr-i taḳdīri meger ʿÖrfī ḳader bilmezler

-66-

Fāʿīlātün Fāʿīlātün Fāʿīlātün Fāʿilün

1. Āfitāb-āsā o gün yüzlü mekānın gezdirir
   Kendüyi pinhān édüb bu nātüvānın gezdirir

2. Ḫˇāb-ı rāḥatde degil ol dem fütāde ber-firāş
   Görmekiçün dilberi rūḥ-ı revānın gezdirir

3. Ṣanma bīm-i tīr-i müjgānıñdan oldum bī-ḳarār
   Ol kemān-ebrūya çākerdir nişānın gezdirir

4. Yāre étdirdim temāşā cismimiñ her zaḫmını
   Dédiler dil-dāra ʿāşıḳ gülsitānın gezdirir

5. Serde perçem dér gören bu mübtelā mecnūn iken
   Murġ-ı ʿaşḳıñ başı üzre āşiyānın gezdirir

33b

6. ʿAşḳıyla Ferhād iken Şīrīn-kām olmaḳ muḥāl
   Geşt éder kūhsārı gūyā ḥaste cānın gezdirir

7. ʿÖrfi meydān-ı hünerde fāris-i çābük-maḳāl
   Kim naẓīre bulmaġiçün hem-ʿinānın gezdirir

-67-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O büt benden cüdā olmaḳ benim cānsızlıġımdandır
   ʿAdūya ser-fürūlar cümle dermānsızlıġımdandır

2. Ḳudūmüñle göñül reşk-āver-i ḫuld-i berīn olsun
   Bu dil vīrānlıġı varise mihmānsızlıġımdandır

3. Gelürdi daʿvet étdikçe muḳaddem ol perī-ruḫsār
   Bu istiġnā meger kim ḳalb-i vīrānsızlıġımdandır

4. Ḳapuda dīde dā'im muntaẓır teşrīf-i cānāna
   Baña bu derbederlik şimdi derbānsızlıġımdandır

5. Benim deycūr-ı ġamda ḳaldıġım ʿÖrfi bu esnāda
   Bezim giceler bir māh-tābānsızlıġımdandır

-68-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O meh-rū dest-būsın ʿāşıḳ-ı nā-kām içün ṣaḳlar
   Aña ṣad merḥabā iḥsānını bayrām içün ṣaḳlar

2. Muḥāl aġyāra keşf etmek ṭılısm-ı rāz-ı ekdārı
   Gönüller ṣabrı elbet dil-rübāsın rām içün ṣaḳlar

34a

3. Görünmez ḥalḳa-i zülf-i siyehden ḫāl-i ruḫsārı
   Meger kim dāne-i ḫāl-i siyāhı dām içün ṣaḳlar

4. Niyāz étdikçe ruḫsārın baña göstermeyüb gitdi
   Bilür kim dilde cevrin mübtelā ikrām içün ṣaḳlar

5. Görüb deycūr-ı ġamda ol perī inṣāf éder ʿÖrfī
   Felek her āfitābı çünki bir aḫşām içün ṣaḳlar

-69-

Fāʿilātün Fāʿīlātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳıpḳızıl dīvāne olmaz mı gören ibn-i beşer
   Ṣaçların fesden çıḳarmış ol perī vaḳt-i seḥer

2. Gördüm ol ḥāli olub dīvānesi étdim sū'āl
   Dédiler ebr-i şefḳatdir āfitāb üzre meger

3. El-amān ey mihr-i ʿālem-tāb eyle merḥamet
   Iżṭırāb-ı ʿaşḳile oldum çü ẕerre der[beder]

4. Ḫākipāyıñ olalı cānā ṣarardım şevḳile
   Düşmenince nūrı ḫūrşīdiñ çün olmaz ….

5. Beyt-i dil oldı münevver gün yüzüyle dilberiñ
   Ḳalmadı ʿÖrfī şeker ṭabʿımda deycūr-ı keder

-70-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Cānā nedir ol ʿāşıḳa mestāne bakışlar
   Āhū-yı Ḫoten gibi beyābāna baḳışlar

2. Bir dilberiñ olmaz bu ḳayā baḳışı cānā
   Bir kimsede olmasun mı bu şāhāne baḳışlar

3. Şehbāzı ḳapar ʿaṭf-ı nigāh eylesen ey yār
   Kār étdi benim cānıma efsāne baḳışlar

4. Ġamzen baña ḫançer görinür rūyıña baḳsam
   Raḥm etmek idi ʿāşıḳ-ı giryāna baḳışlar

5. Vaʿd etmişidiñ vuṣlatıñı ʿÖrfi-yi zāra
   Bī-hūde degil mi niye yābāna baḳışlar

-71-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. İki niyāz eyle göñül bilme-sīnedir
   Biri[si] dehen būsı anıñ birisi nedir

34b

2. Senden efendi bir iki maṭlūb çoḳ değil
   Bildik birini būs-ı lebin birisi nedir

3. Būseñle ḳanāʿat eylemeyüb emmek sitedim
Ḳavlim senīnle pādişehim emme sīnedir

4. Ol ḳāmet-i mevzūn izin vérse ʿāşıḳa
El érmez anıñ dügmesine açma sīnedir

5. Külhende gülistān olur iki nesne var
Biri derūn-ı ʿÖrfi anıñ birisi nedir

-72-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āteş-i ʿaşḳıñla ʿāşıḳ ʿālemi külhen ṣanur
Ki ruḫuñ şevḳiyle her vīrāne'i gülşen ṣanur

2. Şuʿle-i mihr-i cemāliñ ey ḳamer şeb-tāb imiş
Ḫ˘ābdan bī-dār olub dédim anı ergen ṣanur

3. Sen ḳaçan ʿarż-ı cemāl etseñ baḳılmaz hüsnüñe
Kendi çeşmin mübtelālar kendüye düşmen ṣanur

4. Āşināyım çün hevāña dil kenār ümmīd éder
Ser-hevāmı bilmeyen destārımı yelken ṣanur

5. Gelmeseñ mażmūn-ı beyte sākin olmaz ıżṭırāb
Neylesün bī-çāre ʿÖrfi medḥini mesken ṣanur

35a

-73-

Bir ser-āmed lāle-ḫadd dilber ʿÖrfī'niñ rūz-ı necātı ẕeylinden iki gün geçer ve her geçdikçe birer sāʿat miḳdārı mekṡ ve ʿÖrfī'i seyrān édüb ʿÖrfī daḫi bunuñ ḥüsnüne ḥayrān olub bu ġazeli naẓm éderler.

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dün güẕār étdi bugün yine güẕār étdi o yār
   Şimdi ferdā ġamına düşdi dirīġā dil-i zār

2. Her ḳaçan yāra teveccüh éderim ez dil ü cān
   Baña bir ʿaṭf-ı nigāh eyler o demde nā-çār

3. Éder elbette eṡer ʿāşıḳıñ ʿaşḳı yāra
   Mübtelāsına ḫulūṣ ʿarż edeyim dér dil-dār

4. Dām-veş ḥalḳa-i āhım éderim pāy-endāz
   Ol ser-āmed édemez servi gibi hiç reftār

5. Ne muḳābil ise yaḳar hele bu āteş-i ʿaşḳ
   ʿÖrfiyā farṭ-ı hevā ile ṭutuşdı odlar

-74-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Laʿliñ em sen ṭıfl-ı dil bī-dāyedir
   Ṭatlu söyler şīr-i ʿaşḳıñ māyedir

2. Sebze-pūş olmuş gezersin dilberā
   Servi ḳaddüñ bir müferriḥ sāyedir

3. Nerdübān-āsā öpeydim pāyiñi
   Būs-ı pāyiñ rifʿatımdır pāyedir

4. Zāġdır ötmez yanımda bir ʿadū
   Çün terennüm bülbül-i şeydāyadır

5. Çeşm-i ʿÖrfīde ḫayāliñ gitmedi
   Naẓm u eşʿāra ʿaceb ser-māyedir

35b

-75-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir güneş yüzlü hilāl ebrū nigār
   Rūz u şeb ʿaşḳıyla ʿetdi bī-ḳarār

2. Kendi vādīsinde dil naḫçīrine
   Gördi şīr-i dīdesi ḳıldı şikār

3. Dürr-i eşkimle pür étdim dāmenim
   Göricek yāri édem gevher nis̱ār

4. Göñlümi vérdim aña ol da baña
   Eyledi ʿaşḳı belāsın yādigār

5. İltifāt etmez mi sulṭānım ʿaceb
   Olsa ʿÖrfi rāz-ı ʿaşḳıñ āşikār

-76-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Rūy-ı dilber bir ʿaceb gül-zārdır
   H̱ārı çoḳ hem-meclisi aġyārdır

2. Her ḳaçan gül-rūyına etsem nigāh
   Kendi ġamzem baña ol dem ẖārdır

3. Der-ḳafes efġān édipdir ʿaşḳile
   Bülbül-i dil sanmañız ṭayyārdır

4. Seyller peydā sirişk-i dīdeden
   Semt-i gülşen eks̱erī enhārdır

5. Zāġlar neyler safā-yı gülşeni
   Verde ʿāşıḳ ʿandelīb-i zārdır

36a

6. Kim-ki mest oldı şarāb-ı ʿaşḳile
   Şübhesiz ol nāẓım-ı eşʿārdır

7. Örfiyā rengīn-edā güftārsın
   Çün ẖayāliñ hep ruẖ-ı dil-dārdır

-77-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Diller açalım kāse gibi gül-femimiz var
   Mey nūş édelim dilde ziyāde ġamımız var

2. Dīdārı ʿazīz étdiñ ise sāḳi bezimde
   Daʿvet édecekisen bizi ādemimiz var

3. Gel bāğı temāşā édelim şevḳile cānā
   Bir iki vefādār ile ḫayli demimiz var

4. Gülşende beni ṣanma raḳībānıñ ü tenhā
   Bülbül gibi āşüfte bizim hemdemimiz var

5. Ey ʿÖrfī ṣurāḥī gibi ser-keşleri ṣayda
   Destimde müheyyā dolu cām-ı Cemimiz var

-78-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dil-rübā her kimde kim bir iki şeb mihmān olur
   Yoluna bīçāre ʿʿāşıḳ ṣoñ gice ḳurbān olur

2. Nola gitmezise ḫayāli dīde-i dilden müdām
   ʿĀşıḳıñ göñlünde zīrā māye-i īmān olur

36b

3. Nūş édenler dest-i sākiden şarāb-ı vaḥdeti
   Ḳaṭre iken şevḳile deryā-yı bī-pāyān olur

4. Ne elimde ne dilimde ẕerre vardır iḫtiyār
   Silk-i naẓma çekilür ṭabʿa ne kim fermān olur

5. Geh mecāzī geh ḥaḳīkat naẓm olur güftārımız
   ʿÖrfiyā herkes seniñ eṭvārıña ḥayrān olur

-79-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şevḳ-i ruḫsārıñla ey dilber nice gül-zār olur
   Gülşen-i kūyıñda gül-zārile bülbül zār olur

2. Doḳunursa tārına cānā seḥer bād-ı nesīm
   Zülfüñüñ būyıyla ʿālem cümle sünbül-zār olur

3. Göricek cām-ı lebiñ éder sebūlar ser-fürū
   Bezm-i mey ol neş'eden şevḳile ḳulḳul-zār olur

4. Yalıñız maḫṣūṣ iken fülfül Yemen ıḳlīmine
   Gösterirsiñ ḫāliñi her ʿarṣa fülfül-zār olur

5. ʿÖrfiyā ʿayb eyleme ʿaşḳ ehliniñ feryādına
   Iżṭırāb-ı ʿaşḳile elbette müşkil-zār olur

-80-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kār-ı ʿālem ṣanmañız hem-vār olur
   Çākere beg-zāde ḫiẕmet-kār olur

37a

2. Geh ḳapular açılur her cānibe
   Gāhi saḥrālar bile dīvār olur

3. Bir nefesde rām olur ʿālem kamu
   Kime kim iḳbāl ü baḫtı yār olur

4. Baġlasañ zincirini eyler şikest
   Her ne dem ki devlete idbār olur

5. ʿÖrfiyā ʿārif iseñ gör ʿālemi
Baẖt u idbārı anıñ devvār olur

-81-

Bir gün bir civān-ı Mevlevī Gümüş Dede démekle maʿrūf sīm-ten ġonce-dehen seyr-i çemen etmek içün gider iken ʿÖrfī görür ki yanında bunuñ bir aḥvel-başar dervīş …….. yalñız ol perī-ruẖsārı daʿvet etse olmaz ..... deyü ile ... bāġçesi ḳaṣrına daʿvet birer ḳahve içince cemāl-i dilber rü'yet .... naẓm éderler

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Bī-hūde degil bülbül-i şeydā ki āh éder
ʿUşşāḳına ol ġonce demādem külāh éder

2. Etse ʿaceb mi ʿāşıḳını günde bürehne
Çeşmi süzülse nāzile ʿaḳlı tebāh éder (?)

3. Ruẖsārınıñ āline ḳapılsam nola ben de
O şāh-ı ḥüsn ʿālemi cümle sipāh éder

4. Yanında gezer dembedem aġyār-ı kec-nigeh
Neyzen baḳışla her kişiye kec nigāh éder

5. O ṭıfl-ı kuçek-i nev-reste Mevlevī
Her gün berāy-ı seyr-i çemen ʿazm-i rāh éder

37b

-82-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şikār almaḳda çeşm-i mest-i yārı şīr yazsınlar
   Anıñ her ġamzesin tīr-i ḳażā-te's̱īr yazsınlar

2. Leṭāfet-baḫş olan ḥüsni ḫayālimde münaḳḳaşdır
   Aña hem-tā bulunmaz nice biñ taṣvīr yazsınlar

3. ʿAdū maṭmūre-i ḫāk-i helāk olur ise ġamdan
   Mekātible baña yārān olan tebşīr yazsınlar

4. Muḳadderdir ʿilāc olmaz cünūn-ı ʿaşḳa ey nāṣıḥ
   Gerek ise baña biñ nüsḫa-i tedbīr yazsınlar

5. Ḫülāṣa bu ġazel şāyeste-i dīvān olur ʿÖrfī
   O şāh-ı ʿālem-ārāya bunı taḳrīr yazsınlar

38a

-83-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bāde-i gül-gūnuñ eks̱er bir ḥabāb üstündedir
   Gūyiyā çārüm felekdir āfitāb üstündedir

2. Devrini bī-hūde ṣanma sāḳi-i gül-çehreniñ
   Bezm-gāh-ı ʿālem ancaḳ āsiyāb üstündedir

3. İʿtimād etmem beyāna dilberā şindengerü
   Kim ḫayāl-i fülfül-i ḫāliñ kebāb üstündedir

4. Kāse gibi baḥr-ı ʿayşa zevraḳ olmaz ey göñül
   Ġarḳ olur ḫavfim budur ḫayli şarāb üsründedir

5. Rūzigārıñ böyle eyyāmından ʿÖrfī olma şād
Keşti-yi miḥnet-zedeñ baḥr-i serāb üstündedir

-84-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şerbet-i laʿliyle her dil-ḫasteler ṣıḥḥat bulur
Ol ṭabīb-i cāna derdiñ déme kim illet bulur

2. Can içinde ṣaḳlarım ben rāz-ı ʿaşḳ-ı dilberi
Reml éderse ḫāl-i hindū vaṣlına niyet bulur

3. Ḥażır olur bir iki nā-dān-ı bed-ḫūlar hemān
Dil o dem ki dilberi ṣayd etmege fırsat bulur

4. Melʿanetde pehlevān olsa ʿadūlar ġam degil
Bunda meydān-ı muḥabbetde kişi ġayret bulur

5. Baḳma istiġnāsına dāmen gibi pā-māli ol
Ḫākipāyinde gedālar ʿÖrfiyā devlet bulur

38b

-85-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Yelmesin arada bād-ı ṣabā faṣl-ı nev-bahār
Çıḳsın çemen ṣafāsına şimdi o gülʿiẕār

2. Pür-feyż éder mi cān meşāmın bu hevāda
Āyā nesīm-i ṣubḥile zülfeyn-i müşg-bār

3. Ben reh-güẕerde muntaẓırım seyre çıḳmaz āh
Söyleñ o şūḫa ḥālimi çoḳ oldı intiẓār

4. Kār eyler idi cānına naġmeyle fiġānım
   Bir kez derūn-ı gülşene çıḳsa o yādigār

5. Var mı naẓīre söylemege ʿÖrfi vaḳt-i gül
   Çünki süḫanda ağzıñ ararlar seniñ hezār

-86-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kişver-i mülk-i göñül taḫtına server bir olur
   Bendesine ne ise étdigi fermān bir olur

2. Sen gehi vaʿd ile ḫande gehi ferdāya ṣalub
   Söyle öldürmek ise ḳaṣdıñ eger cān bir olur

3. ʿIyd-ı vaṣlıña fedā eylemişiz cānımızı
   Yılda cāna yolıña ḥāṣılı ḳurbān bir olur

4. Ḫāne-i dilde nihānsın ne belā cevr-i ʿadū
   Ġam-ı aġyāra yerim yoḳ dile mihmān bir olur

5. Yāre lāyıḳ ġazeliyyāṭ ile ʿÖrfi pür éder
   ʿArż éde ḥırz éderek şāhına dīvān bir olur

39a

-87-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Nīm tebessüm eylese ʿuşşāka incu gösterir
   Gevheridir ḥoḳḳasından ḥalḳa lü’lü’ gösterir

2. Baḳma her bir ṣūrete birdir me’āli cümleniñ
   Gerçi mir’āt-ı ruḫunda niçe ḫūb-rū gösterir

3. Çün ḥayāt ābı feminde teşneye eyler dirīğ
   Ṣoñ nefesde neyleyim penbeyle bir ṣu gösterir

4. Bu edālar ʿālemi dīvāne eyler şübhesiz
   Kelle-pūşı gūşesinden mūy-ı ḫoş-bū gösterir

5. ʿÖrfi kūh-ı ʿuzleti etseñ ʿaceb mi iḫtiyār
   Zülfi būyundan olan mecnūnı o bū gösterir

-88-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Müyesser olsa būs-ı laʿl-i dilber
   Ḥicābından erir ağızda sükker

2. Ruḫunuñ āfitāb-ı pertevine
   ʿAcā’ib müşterīdir mihr ü āḫter

3. Nedir bu ʿankebūt-ı ğamd ḥālet
   Dil-i vīrāna perde çekmiş ağlar

4. Ele alsa yapılsa ḫāne-i dil
   Ḳonar būm-ı keder vīrāne ekṣer

5. Görünce ʿÖrfiyā ḥāl-i nigārı
   Yanar āteşlere micmerde ʿanber

39b

-89-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yāre ʿuşşāḳıñ nevāsı ẖoş gelür
   Cism-i pür-dāğıñ nevāsı ẖoş gelür

2. Leyli zülfüyle perīşān olmuşuz
   Çünki Mecnūnuñ ẖaṭāsı ẖoş gelür

3. Nāza dilber biz niyāza maẓharız
   Bendeniñ şāha recāsı ẖoş gelür

4. Varma ey bī-gāne sūy-ı dilbere
   Yāre zīrā āşināsı ẖoş gelür

5. ʿĀşıḳa cevri keremdir ʿÖrfiyā
   Dilberiñ her bir edāsı ẖoş gelür

-90-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ruẖı bir laḥẓa temāşāda ʿAdenden yegdir
   Ġam- ı imrūzesi iḥsān-ı ġadenden yegdir

2. Ḥalḳa-i kākül-i dil-dāra muḳayyed olalı
   Bilürüm şemmede bu müşg-i Ḫotenden yegdir

3. Hem-dem olmuş o perīye yine bizden yegler
   İltifātı bilürüm anlara bizden yegdir

4. Nūrdur dérsem ʿaceb mi o vücūduna yā
   Kim anıñ gülbedeni berg-i semenden yegdir

5. Ḳudemā gerçi meżāmīni getürmüş ḳāle
ʿÖrfiyā tāze süḫan naẓm-ı kühenden yegdir

40a

-91-

Müstefʿilātün Müstefʿilātün
Faʿlün Feʿūlün Faʿlün Feʿūlün

1. Baḳdım sipihre ḥabāba beñzer
Deryā yanımda serāba beñzer

2. Bir ẓıll-ı ḫayāl özge temāşā
ʿĀlemse ḳamu der-ḫˇāba benzer

3. İḳbāl ü ṣafā idbār ü cefā
Şevḳ ü ḫumārı şarāba beñzer

4. Luʿbuñdā māhir cümle meẓāhir
Gör pīre-zeni şebāba beñzer

5. Nār-ı ġamıyla yandı vücūduñ
Ey ʿÖrfi ciger kebāba beñzer

-92-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Her tīr-i cefāya dil-i üftāde nişāndır
Āyine-i gerdūna düşen ʿaks-i kemāndır

2. Gel etme teʾessüf göñül āzürdeliklerin
Ṣabr ile güẕār eyleye reftār-ı cihāndır

3. Birḥāl ile geçmez kişiniñ ʿömri fenāda
Geh ġam çekilür gāhi ṣafā devr-i zemāndır

4. Elvān-ı nuḳūşı bu zenīn sāẖte inanma
Mekrinden anıñ eyle ḥaẕer ḳaṣdı yamandır

5. Ey ʿÖrfi tevekkülde ṣafā ġamda ẖaṭā var
İdbārile iḳbāli bunuñ cümle yalandır

40b

-93-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ḥamdülillah dil-iʿārifde ḳanāʿat vardır
ʿUzlet erbābına her vechile rāḥat vardır

2. Bī-beḳā devletiniñ çünki demirdir yāyı
Ṣanma bāzūda anı çekmege ṭāḳat vardır

3. Kerem ıssı bizi yaḳmaz iki kez āteşine
Zāhidā çün dil-i ʿāşıḳda ḥarāret vardır

4. Nāz éderise niyāz etmedeyüz dil-dāra
Cevre ṣabr eylemede çünki selāmet vardır

5. Ḥasb-ı ḥāli çıḳa her kim oḳusa eşʿārım
ʿÖrfiyā ehl-i ṭabīʿatda kerāmet vardır

-94-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Elemiñ meskenidir çünki bu cāy-ı ẖāṭır
Yap ẖarāb oldı gitdi şehim serāy-ı ẖāṭır

2. Nice bir cevr ü sitem ʿāşıḳa nāzıñ nice bir
Gāhice lûṭf u kerem eyle berāy-ı ḫāṭır

3. İncinürsün deyü būs édemedim ḥoḳḳa femiñ
Çekilen cümle cihān içre belā-yı ḫāṭır

4. Bunca mecnūnı dile ʿarż éderim ey meh-rū
İltifāt eylemedi dīde-güşā-yı ḫāṭır

5. Naẓmıñı eyler idiñ nice tuḥafla ilbās
ʿÖrfiyā olsa ṭabīʿatda ṣafā-yı ḫāṭır

41a

-95-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Çār-deh sāle gerekdir dilber
Ola tā meh gibi bedr-i enver

2. Şūḫ-meşreb ola hem dīde-siyāh
Ġamzesi tīr ola yāḫud ḫançer

3. Ān ola görile andan maṭlūb
Sırr-ı mir'āt olan anı derler

4. Éde Şīrīni leṭāfetde ḫacīl
Gül femi ola nebāt-ı sükker

5. Ne kütāh olsa o ḳāmet ne dırāz
ʿÖrfī ol ḳāmete dérler ʿarʿar

-96-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Göñül açılmaġa bir bezm-i gülistān ister
   Servi-ḳadd ġonce-dehen bir gül-i ḫandān ister

2. Gülşene sevḳ éderim gerçi o gül-ruḫsārı
   Eylediñ tecrübe çoḳ bülbüli giryān ister

3. Başa on dördine yāRabb o ḳamer ṭalʿatimiz
   Giceler bezmine ʿāşıḳ meh-i tābān ister

4. Fikr-i zülfüyle göñül döndi şeb-i deycūra
   Varise ḥāl-i dil-i zārı perīşān ister

5. Göricek āteş-i ʿaşḳım démiş eyvāh söyleñ
   Nice bir ʿÖrfī ʿaceb āfet-i devrān ister

41b

-97-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dām éden murġ-ı dile ṭurre-i ṭarrārıñdır
   Her ḳabāḥat bilürüm baḫt-ı siyeh-kārıñdır

2. Ādemi böyle beyābāna ṣalan pādişehim
   Dāne-i ḫāliñ ile cennet-i ruḫsārıñdır

3. Ṣanma mestāne beni gör ki bugün bī-hūşum
   Fikr-i laʿliñle göñül vāḳıf-ı esrārıñdır

4. Sīnemiñ zaḫmına bāʿis̱ yine müjgānıñdır
Dilimi ġāret éden dīde-i ḫ̮ūn-ḫ̮ˇārıñdır

5. ʿÖrfī-i zāra devā eyle ṭabībā çoḳdan
Ḥasret ü hicr ü firāḳın ile bī-mārındır

-98-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ne benim naġme-i āhım gibi bir sāz bulunur
Ne seniñ şuʿbe-i bākiñ gibi āġaz bulunur

2. Ne Ṣıfāhān u Ḫ̮otende saña beñzer māye
Nice mümkin buluna varsa da pek az bulunur

3. Pederīñden ṣaḳınub eyleme ʿuşşāḳa nigāh
Şāyed ey Kürdī güzel arada ġammāz bulunur

4. Édemez sencileyin şāh-ı ʿacem nev-rūzı
Seyre gitdikçe yanıñda nice mümtāz bulunur

5. Būselikde ne ʿaceb étdi o şeh-nāz ʿÖrfī
Merḥamet etmez ise kim baña hem-rāz bulunur

42a

-99-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿilün

1. Cemāliñ şuʿlesi çün şems-i enverden münevverdir
O pertevde güneş bir ẕerre-i nāçīz-i aḥḳardır

2. Gürūh-ı enbiyā vü evliyā sulṭānısıñ şāhım
Seniñ aḥkām-ı şerʿiñ cümleye emr-i muḳarrerdir

3. Ḥabībā ḥubb-i ẕātıñ bāʿiṣ̱-i īcād-ı ʿālemdir
   Saña murġān ü ins ü cin ḳamu ʿālem musaḫḫardır

4. ʿAceb mi pādişāhā cümle olsa ʿabd-i memlūküñ
   Nübüvvet mühri sende çünki bir resm-i muṭahhardır

5. Ġarīk-i baḥr-i ʿiṣyānım meded yā Aḥmed-i Muḫtār
   Şefāʿat senden olmazsa dil-i ʿÖrfi mükedderdir

-100-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bizim bu Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Kenʿānımız vardır
   Muʿazzez bir ʿAzīz cān u dili sulṭānımız vardır

2. Çerāġ-ı ḫāveri pür-tāb édübdür ṣubḥ-dem ʿaşḳı
   Anıñ gibi hele bir āfet-i devrānımız vardır

3. Nihān-ı dīdedir ammā degildir o perī-zāde
   Meleklerden de aḥsendir o şeh iẕʿānımız vardır

4. Hemīşe zenne sevdā vérmedim ʿömrümde ben ammā
   Ḫayāl-i maʿni-i ḳudsīde bir cānānımız vardır

5. Cemāliñ dīde-i cān içre aldı ʿÖrfi-i şeydā
   Temeddüḥle müretteb anı bir dīvānımız vardır

42b

-101-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ādemiñ ḳadrini ādem añlar
   Ṣanma ādemdilin ʿālem añlar

2. İrciʿī remzini fehm eylemeyen
   Fevtiniñ sūrını mātem añlar

3. Dil baḫīl olma vücūduñdan geç
   Çün kerem ẕevḳini Ḥātem añlar

4. Mest iken çeşmi süzüldi yāriñ
   Neş'e-i bādemi kāsem añlar

5. Āuṣṣa-i derd-i dili ʿÖrfī yine
   ʿAşḳ esrārına maḥrem añlar

-102-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bāde alsam destime peymānemiz pür-āb olur
   Neş'esiz bilmem niçün dīdem benim ḫūn-āb olur

2. Çeşm-i cān ile naẓar ḳıl zāhidā kān-ı dile
   Gör ki ol maʿdende bunca gevher-i nā-yāb olur

3. Ān-ı ḥüsnünde olan pertevle dildir rūşenā
   Āfitāb-ı rūyını seyr eyleyen meh-tāb olur

4. Dāḫil-i bezm olmuşuz gerçi nigāra nice kez
   Pes güẕār éden ʿömür gibi o demler ḫˇāb olur

5. ʿÖrfiyā bekle der-i dil-dārı baḳma cevrine
Bir gün elbette murādıñ üzre fetḥ-i bāb olur

43a

-103-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Göñül eyvānı dīvān-ı H̱udādır
Göñül bī-şübhe beyt-i Kibriyādır

2. Göñül dergāhını fikr ét ḥaẕer ḳıl
Göñül yıḳma ṣaḳın maḥż-ı ḫaṭādır

3. Göñül yapan H̱alīl-i Ḥakdır elbet
Göñül çün Kaʿbe-i ehl-i ṣafādır

4. Göñül levḥindedir icmāl-i eşyā
Göñül ʿarşı ḳamudan müntehādır

5. Göñül taʿbīri ʿÖrfi ne mümkin
Göñül vaṣṣāfı çünki Muṣṭafādır

-104-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. H̱ayāl-i ḳadd-i dilber bāġ-ı dilde bir nihālimdir
Anı bī-berg ü ber ṣanma lebi gülnār-ı ālimdir

2. Görünmez bir belādır ḥālet-i ʿaşḳ-ı firāvānı
Cemāl ʿarż eyler ammā ḫ̌āb-veş kendi ḫayālimdir

3. Kesüb yābāna atmamış yine ben zārı cānāne
Dü tā-yı ḳāmetim görmüş démiş kim köhne dālimdir

4. Ḥayāt-ı āb-ı zinde femde müdġam bir muʿammādır
Dehān-ı teng-i dilber menbaʿ-ı ābı zülālimdir

5. Yeter gūyālıḳ étdiñ bülbül-i zārile ey ʿÖrfi
Açılma ġonceye ḥāliñ déme bu ḥasb-ı ḥālimdir

43b

-105-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Cünbüşüm seyreyleyen mestānedir
Bu dil-i vīrānemi meyḫānedir

2. Yanmayan şemʿ-i ruḫ-ı cānāneye
Nār-ı ʿaşḳı bilmeyüb pervānedir

3. Yine bir üftāde baḳmaḳdır murād
Ḫançeriniñ ḳaṣdı çünki yānedir

4. Gitmedi serden hevā-yı kāküli
Iżṭırābım her gören dīvānedir

5. Āşināsın ʿaşḳ-ı yāre ʿÖrfiyā
Pes ʿadū-yı bed liḳā bīgānedir

-106-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Açdı dil ġoncesini būy-ı bahār
Oldı cān bülbüli naġmeyle hezār

2. Ḳıldı āşüfte yine bir tāze
   Yaʿni bir ġonce velīkin pür-ẖār

3. Öldürür ḳoḳsa göñül ẖārişini
   Gül-i Sīnā gibidir rūy-ı nigār

4. Nice dānāları eyler şeydā
   Vaṣf olunmaz hele vech-i dil-dār

5. ʿÖrfi gül-būy-ı ruẖ-ı rengīni
   Şemm éden ʿāşıḳ éder āhile zār

44a

-107-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Her ḳaçan kim rūy-ı dilber āl olur
   ʿĀşıḳ-ı bī-çāresi abdāl olur

2. Laʿlini alma ẖayāl-i cāna kim
   Bunda ʿuşşāḳa ʿacā'ib āl olur

3. Urdı ṭamġa sīneme sulṭān-ı ʿaşḳ
   Çünki cismim bunca gündür ḳāl olur

4. Ger mecāzī ger ḥaḳīḳat ʿaşḳile
   Şübhesiz erbābı ṣāḥib-ḥāl olur

5. ʿÖrfiyā būs ét nigārıñ pāyini
   Ḥalḳa-i fem ẖoşça bir ẖalẖāl olur

-108-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Zülf-i yāre dil véren Manṣūr olur
   Ger ḫaṭā söylerse de maʿẕūr olur

2. Dār-ı ʿālem dār olubdur başına
   Bunda ʿuşşāḳı anıñ mecbūr olur

3. Bī-ḥicāb ister cemāl-i dilberi
   Kākül̈i dā'im anı mestūr olur

4. Laʿl-i nābından içen bir ḳaṭre mey
   Kāse-dār-ı bezmi anıñ ḥūr olur

5. Ol niḳābı refʿ éden dil-dādeye
   ʿArż éder vechin dili pür-nūr olur

44b

6. Nice giryān olmasun bī-çāreler
   Bunca müddet dilberinden dūr olur

7. Bu küsūfuñ keşfi vardır çekme ġam
   ʿÖrfiyā bir gün göñül mesrūr olur

-109-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefaʿīlü Feʿūlün

1. Kān-ı dil-i ādemde ʿacā'ib güher biter
   Feyż-i cenāb-ı ḥażret-i Ḥaḳla hüner biter

2. Çoḳdur şecer-i maʿrifetiñ bār-ı leẕīẕi
   Bir meyve degil anda netīce beşer biter

3. Aşüfteligiñ ʿayb degil ey dil-i şeydā
Gül-zār-ı ḫayāliñde senin verd-i ter biter

4. İnṣāf budur ki ṣaḥn-ı çemen-zār-ı göñülde
Ezhār segil anda ḳamu mūr ü fer biter

5. Ümmīdiñi ey ʿÖrfī ṣaḳın kesme Ḫudādan
Naḫl-i riyāż-ı dilde velī gör neler biter

Ḥarfü'z-Zā

-110-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şikest olur çü mū dil riştesi bār-ı girān çekmez
Ġubārıñ ẕerresi ḳonar ise berg-i ḫazān çekmez

45a

2. Reh-i dilberde esb-i iḫtiyārını sürer ʿāşıḳ
Rıżā destine teslīm eylemişdir hiç ʿinān çekmez

3. Édeñ kālā-yı vaṣl-ı dilbere naḳd-i sirişkin ṣarf
Éder bunca nemā ḥāṣıl żarar ile ziyān çekmez

4. Niyāzım redd içün çekdi cebīne iki ebrūyı
Baña dérler idi nāzikdir ol dilber kemān çekmez

5. Olanlar genc-i istiġnāda ʿÖrfī gibi müstaġnī
Ḫudādan ġayriye etmez temennā imtinān çekmez

-111-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Oḳuyub yazmaġile her kişi aʿlem olmaz
   Kendi terkībini bilmez ise ādem olmaz

2. Kim érer ise fem-i ādeme ney gibi dilā
   Baḳmaz ol dāġ-ı derūna dili bī-dem olmaz

3. Ṣarmasam sīne-i mecrūḥuma bir dil-dārı
   Baña tedbīr-i Felāṭūnile merhem olmaz

4. Bādeniñ ḥürmetini fehm éderiz elbette
   Kimse taḳlīd ile bu bezme gelüb Cem olmaz

5. Dédiler laʿl-i leb-i dilberi bī-māra şifā
   ʿÖrfiyā çün bilürüm derdimi emsem olmaz

45b

-112-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çünki zāhid yārile hemʿişretiz
   Mey-keşānız bī-riyā hem-ṣoḥbetiz

2. Nice inkār édelim iḥsānını
   Şākir-i lûṭf u ʿaṭā-yı niʿmetiz

3. Bir ʿazīziñ feyż-i enfāsıyla biz
   Şāʿirān-ı Rūm'a şimdi Şevket'iz

4. Çün ʿabes̱ daʿvā degildir etdigim
Himmet-i pīr ile ʿālī-himmetiz

5. ʿÖrfiyā tertīb-i dīvān eyledik
Pādişāh-ı ʿaşḳa ṣāḥib devletiz

-113-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Bülbül niyāzı oldı bizim ḥasb-ı ḥālimiz
Çünki nevāda beste olur her maḳālimiz

2. Gül-zārı temāşāda hezār ile fiġān ét
Raḥm eyleye şāyed bize ol gül cemālimiz

3. Bār-ı firāḳa şimdi taḥammüldeyiz ammā
ʿArż eylese ruḫsārını ḳalmaz mecālimiz

4. Gündüz cemāli fikrin edüb gice zülfini
Ṣubḥ u şeb oldı dilberi fikr ü ḫayālimiz

5. ʿÖrfi ẓuhūra gelmedi hengām-ı vuṣlatı
Geçdi firāḳ u hicr ile her māh ü sālimiz

46a

-114-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şimdi bir dellāk-ı sīmīn-ten ile ülfetdeyiz
Girmişiz germābe-i ʿaşḳa ḫalvetdeyiz

2. Ṭaşa çaldım ʿārımı meftūnı oldum zülfünüñ
Çün ʿaraḳ-rīz eyledi dilberle germiyyetdeyiz

3. Dā’imā el kīsede iḥsānı var ʿāşıḳlara
   Eyledi ḫalḳı bürehne kārına ḥayretdeyiz

4. Çıḳdıḳ iki peştemāl ile derinden ʿāḳıbet
   Şimdi bir ṣāḥib-kerem yanında biz ḫiẕmetdeyiz

5. Naḳd-i cān vérsem ʿaceb olmaz anıñ mir’ātına
   ʿÖrfiyā çekmez elin benden yine ṣoḥbetdeyiz

-115-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şe-rūze devlet ü iḳbāl-i dehre iftiḫār olmaz
   Ḫumārı çün müs̱elleṣdir neşātı ber-ḳarār olmaz

2. Be-kām olmaḳ muḥāl endīşe imiş merd-i dānāya
   ʿAcā’ib pür ḥiyel bir pīre-zendir merde yār olmaz

3. Saña ḥiṣṣe yeter dil-teşne gitdi çünki İskender
   Anıñ gibi bu dehr içinde seyyāḥ-ı diyār olmaz

4. Nola eylerse istiġnā görüb reftār-ı gerdūnı
   Zemīni devletiñ köhne esāsı pāyidār olmaz

5. Ḳanāʿat gūşesinde fāriġ ü āzādeyim şimdi
   Bu ʿÖrfi ʿizz ü cāhiçin barub bir şaḫṣa bār olmaz

46b

-116-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Rażıyuz ḥālimize ḫoşnūduz
   Şākiriz Ḫālıḳa çün Maḥmūduz

2. Ṭāliʿ-i burc-ı şerefde yārin
   Biz o saʿdiyyetile mesʿūduz

3. İçmişiz cām-ı ezelden bāde
   Bilmeziz kendümizi bī-ḫūduz

4. Ne gedyız diyerek cānānıñ
   Der-i pākinde bugün mevcūduz

5. ʿÖrfiyā ġam yeme firḳat demine
   Ḫˇān-ı vaṣlına anıñ mevʿūduz

-117-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Müşkil oldı baña bu nüsḫa-i gülşen sensiz
   Görinür ravża-i ʿālem baña külhen sensiz

2. Senden ayru dil ü cān derd ü meşaḳḳat çekiyor
   Nice mümkin ki dura dünyede bu ten sensiz

3. Zülfüñ añdıḳça göñül ḳara ḳasāvet çekiyor
   Hiç olur mı şeb-i ẓulmet dile rūşen sensiz

4. Baña bildirince sen ẕevḳ u sürūruñ var mı
   Beni ġurbetde ḳodı ġayret-i düşmen sensiz

5. ʿÖrfī bu gülşen-i ʿālemde édübdür feryād
Nola ey ġonce-dehen aġlar isem ben sensiz

47a

-118-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Fāʿīlātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Bālāda hümā gibi per açarsa şāhımız
Elden ne gelür ʿarşa çıḳar dūd-ı āhımız

2. Māh-ı feleke érse nola gāhice noḳṣān
Gör kevkebesin gelse yine yüzi māhımız

3. Ey nūr-ı başar dīdelerim ḳıble-nümādır
Hiç ġayre gider mi baḳa bir kez nigāhımız

4. Gīsūñı niḳāb eylemeden cevr ise maḳṣūd
Yetmez mi bizim her gice baḫt-ı siyāhımız

5. ʿÖrfī seni ferdālara ṣalmaz o gülʿiẕār
Vaʿd-i viṣāle çünki hezār var güvāhımız

-119-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Érdi cigere tīr gibi ġamze-i ḫūn-rīz
Ditrer yine cān üstine ey ġonce-i nev-ḫīz

2. Bir yana güẕār etmese tek cān u tenimden
Çün geldi érişdi baña ol ġamze-i ser-tīz

3. Terk oldı rivāyāt ü ḥikāyāt-ı Hülāgū
Müjgānıñ iken pādişehim leşker-i Cengīz

4. Kūyuñda yerim hicriñile ben isitmedin
Derdüñle düşüb pistere bu bende-i nāçīz

5. ʿÖrfī'i édüb pādişehim teb-zede hicrān
İşbu ġazeli oldı anıñ kāle-i Tebrīz

47b

-120-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Biz ẖançer-i ʿüryānıña her-dem belī dériz
Kim böyle ḳaya baḳışa sırr-ı ʿĀlī dériz

2. Kāşıñ berāt-ı ḥüsnüñe ṭuġrā-yı hümāyūn
Kec mūyhā-yı ẖaṭṭıña ḥaṭṭ-ı celī dériz

3. Zülfüñ egerçi etmese var ʿaḳlı perīşān
Mecnūn ẖayāl-i fāside var git deli dériz

4. Böyle civān-ı ser-keşi her kim ki ṣayd éde
Lāyıḳdır anın başına ṭurna teli dériz

5. Ey ʿÖrfī göreydik biricik şaẖne-i cāmı
Vardır kesilse düzd-i ġamıñ çoḳ eli dériz

-121-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bī-tekellüf saña ey meyḫāne girmiş çıḳmışız
   Cām-ı Cem resmin görüb mestāne girmiş çıḳmışız

2. Ṭurfe mecnūn eyledi sevdā-yı fikr-i kāküli
   Zülf-i yāre nice kez şāne girmiş çıḳmışız

3. Gevher olmaz ḥoḳḳa-i laʿl-i leb-i dilber gibi
   Görmedi gözler naẓīriñ kāna girmiş çıḳmışız

4. Bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣına erem gibi sulṭānımıñ
   Bu gice rü'yāda bir dīvāna girmiş çıḳmışız

5. Aşinalar ġark-ı baḥr-ı ḥayret olmaz ʿÖrfiyā
   Keşti-yi Nūhile biz ṭūfāna girmiş çıḳmışız

48a

-122-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Āyā yine ey dil seni ḫurrem görir miyüz
   Ol yār-i cefā-pīşe'i bilmem görür miyüz

2. Ruḫṣat vérir mi bilmezem ol şūḫ viṣāle
   Yoḫsa firāk u ḥasret ile ġam görür miyüz

3. Evvel éderdi baña o meh-pāre iltifāt
   Yanında yine göñlümi mükrem görür miyüz

4. Bu bezm-i dil-ārāda ʿaceb ṣaḥn-ı çemende
   Hem-meclis olub yārile bir dem görür miyüz

5. Rūy-ı ḫayālin eyleriz ey ʿÖrfī dembedem
Bilmem cemāl-i dilberi bir dem görür miyüz

-123-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Niçün benden ol şūḫ-ı müstes̱nā emīn olmaz
Ki ʿāşıḳsız cihān içinde hiçbir nāzenīn olmaz

2. Ne ṣayyādım ne şeh-bāzım hemān üftāde-i zārım
Ḳaçar āhū gibi yābāna bir kere yaḳīn olmaz

3. Bu dehr içre mülāyim dil-rübā çoḳdur baña ammā
O şemʿ-i şūʿle-tāb-āsā felekde meh-cebīn olmaz

4. Süzülsün gelsin āġūşa déñiz ol şāh-ı ḫūbāna
Aña bu ḳaṣr-ı sīnem gibi dil-keş şeh-nişīn olmaz

5. Dédim göñlüm saña vérdim gerekdir iʿtimād eyle
Tebessümle dédi ʿÖrfī vaḳıf nesne rehīn olmaz

48b

-124-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gören ādem anı bir vechile mehcūr olmaz
Ḥüsni me’vāsını kim gördi ise dūr olmaz

2. Etme diḳḳat göremez ten gözi ey bī-çāre
Bir ḥicāb oldı zülüf açmaġa destūr olmaz

3. Şevḳ ü ʿaşḳile meger olasın ey dil Mecnūn
   Leyli gīsūsı o dem dīde-i mestūr olmaz

4. Yāre dil vérdiñ ise ḳalmaya aġyāra vücūd
   Variken fikr-i ʿadū göz anı manẓūr olmaz

5. ʿÖrfi bennā-ı mey-i ʿaşḳile ābādān ol
   Yapmasa bu dil-i vīrāne'i maʿmūr olmaz

-125-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Iżṭırāb-ı ʿaşḳile deryā-yı ʿummān olmuşuz
   Dürr-i yektā ḥāṣıl étdik feyż-i nīsān olmuşuz

2. Ol perī-ruḫsārı daʿvet eyleriz ammā ki biz
   Ḫānesinde nice müddetdir ki mihmān olmuşuz

3. Firḳat-i cānāneden ḳıldıḳ şikāyet bī-sebeb
   Sürmüşüz aġyārı vaṣl-ı yāre şāyān olmuşuz

4. Gülşenī dergāhına érdim bu cüst ü cūyile
   ʿAndelīb-i zāriken bir verd-i ḫandān olmuşuz

5. ʿĀşıḳ u maʿşūḳ imiş cān u göñül ʿÖrfi meger
   Bunca demler arada bī-hūde ḥayrān olmuşuz

-126-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Saʿy ü kesbile dil-i ādeme ḥālet gelmez
   Dilde ʿaşḳ olmayıcaḳ peyk-i ʿināyet gelmez

2. Bülbülüm gülşen-i eşvāḳına o(l) ğonce-lebiñ
   Dāmeni ḫār ise de baña ferāġat gelmez

3. Beni germiyyet-i ʿaşḳile ʿaraḳ-rīz étdi
   Şimdi germābe-i dehr içre ḥarāret gelmez

4. Gözimüñ yaşı sögündürmese nār-ı ġamını
   Ṣabrile āteş-i hicrānına ṭāḳat gelmez

5. Leb-i cāma deheni érmese gāhī yāriñ
   ʿÖrfiyā telḫ şarāba bu ḥalāvet gelmez

-127-[11]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ricā etdikce cevriñ ey cefā-cū artar eksilmez
   Ġam-ı hicriñle dīdemden aḳar ṣu artar eksilmez

2. ʿAceb mi nāle vü feryād édersem ʿandelīb āsā
   Seḥer bu gülşen içre naʿre-i Hū artar eksilmez

3. Cinānıñ sünbülistānında ādem görmedi cānā
   Ki zülfünden dimāġ-ı cāna ḫoş[ ]bū artar eksilmez

4. Bahār eyyāmı yaḳlaşdı temāşāya müheyyā ol
   Çemende meh-liḳālar çünki her sū artar eksilmez

[11] Bu gazel varak 112b'deki gazeldir. Kafiyelenişinden ötürü bu kısma alınmıştır.

5. Ġazel naẓm eylemekden ḥāme ʿāciz ʿÖrfiyā ammā
Füyūżāt-ı ilâhiyye ile gū artar eksilmez

49a

Ḥarfü'ş-Sīn

-128-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳuzum oldı bahārıñ mevsiminde pür-ṣafā meclis
Ki ḳurdilar diraḫtān altına bāy ü gedā meclis

2. Şitā-yı pür-cefā cāmı şikest etmiş idi naḫle
Bahār érdi yine āmādedir ey dilrübā meclis

3. Rebīʿiñ cilve vaḳtidir ḫuṣūṣā mevsim-i güldür
Olur mı hiç behey cānā bu demlerde fedā meclis

4. Tekāsül etme gel cānā bu bezm-i gülşen-ābāda
Açar gül gibi sen ġonce-dehānı dil-güşā meclis

5. Ayāġıñ būs éder ʿÖrfi seniñ sāḳi şarāb-āsā
Eliñle devre başlar rūḥ-ı Cem etsün ṣafā meclis

Ḥarfü'ş-Şīn

-129-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿīlün

1. Būy-ı ʿiẕār-ı kāküli rūḥa ġıdayımış
Ġam yer déme dil-dādeye ġayrt ḫaṭāyimiş

2. Dil tıflını terbiyye éderdim ḳatı çoḳdan
Kim maḥrem édeydi beni çün mübtelāyimiş

3. Serde hevā-yı ʿaşḳı bahālı külāh olur
Démeñ viṣāl-i dilbere bād-ı hevāyimiş

49b

4. Göstermedi vechin biricik bī-nevālara
Ḳaṣdı o şūḫuñ ʿāşıḳa cevr ü cefāimiş

5. Her bir güzelde gerçi olur cevr ü cefā līk
Ḥadden ziyāde ʿÖrfi o şeh bī-vefāimiş

-130-

Mefāʿīlün Mefāʿilün Feʿūlün

1. Ruḫ-ı dilber ʿaceb gül-zār olurmuş
Hezār-āsā görenler zār olurmuş

2. Görünmez dīde-i ʿuşşāḳa aġyār
Muḥabbet gülleri bī-ḫār olurmuş

3. Giderdi dīdemizden ḫˇābı cānān
Meger ʿāşıḳları bīdār olurmuş

4. Gel ey dil-beste seyr-i b āğı terk ét
Leb-i cānānede gülnār olurmuş

5. Düşürmem üstüne ʿÖrfi hezārı
O naḫl-i tāzeye çün bār olurmuş

-131-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ḫayāl-i dilbere dil mesken olmuş
Açılmış gül derūnum gülşen olmuş

2. Temāşāda nigārı dīde herān
Vücūdum zaḫmı cümle revzen olmuş

50a

3. Édüb germābe-i ʿaşḳı ʿarak-rīz
O germiyyetle göñlüm külhen olmuş

4. Anı cümle éderler ḥüsni taʿbīr
Velākin ḥüsni anıñ aḥsen olmuş

5. Cevāhirdir bu maḥzūnuñ maḳāli
Anıñçün ṭabʿ-ı ʿÖrfi maḫzen olmuş

-132-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dīvāne göñül beste-i zülf-i siyeh olmuş
Cānānı temāşā ile ʿaklı tebeh olmuş

2. Baḳ ḥalḳa-i gīsūda görinen ruḫ-ı yāre
Pertevde mihir ola ya der-hāle meh olmuş

3. Ol Yūsufı ṣarmaḳdı ġaraż kāküli serde
Destār-ı perīşānı gibi şeb-küleh olmuş

4. Bu murġ-ı dili ṣaydile pā-bende ne ḥācet
Ol dām-ı zülf-i dilbere çün cilve-geh olmuş

5. Sünbüllerini ʿarż édeli ʿÖrfiye Leylā
Mecnūna göñül kişveri bir taḫt-geh olmuş

-133-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Cism-i nigār etmesin āzürde var yetiş
Evtār-ı pīrehenidir anıñ eriş/arış

50b

2. Serv iʿtiẕār éderse ʿaceb mi ḫirāmına
Olmaz cihānda dilā çünki böyle bir geliş

3. Açar vucūd-ı ʿāşıḳa ṣad zaḫm bī-dirīġ
Tīġ-i müjeyle isteriseñ günde biñ çalış

4. Ey dīde ḫıyrelenme görüb tāb-ı ḥüsnini
Seyr ét o mihr-i ʿālemi çoḳ anda var çalış

5. ʿÖrfī şikenc-i hicrine eyle taḥammüli
Ṣoñ demde ṭuta sīne-i mir’ātı gösteriş

-134-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dédiler ol lebi ġonce yine ḫandān olmuş
Bülbül-āsā meger āşüftesi nālān olmuş

2. Servi-yi ravża baḳaḳaldı ḫirām-ı yāre
Ṣanasın bencileyin ʿāşıḳ-ı ḥayrān olmuş

3. Vaʿdesi vaḳti geçüb oldı bugün de aẖşām
   ʿAceb ol māh-ı münevver kime mihmān olmuş

4. Baḳalım āyine-i çerẖe ne ṣūret görinür
   Dédiler idi baña ol mehi tābān olmuş

5. Ol mihir-ṭalʿati gördüm hele rü'yāda bu şeb
   Vuṣlatı ʿÖrfi-i bi-çāreye şāyān olmuş

51a

-135-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kākülüñ tārı nice āzādı meftūn eylemiş
   Leyli-i ḥayret-zede dānāyı Mecnūn eylemiş

2. Bir nice ẖūn-ı ciger nūş eylemem zülfüñ ki var
   Nāfe-yi āhū-yı Çīni daẖi pür-ẖūn eylemiş

3. Kākülüñ sevdāsı ʿaḳlım böldi cānā el-amān
   Çünki bu şeb leşker-i zülfüñ şebīẖūn eylemiş

4. Dil perīşān olmasın mı dilber aḥvāliñe
   Ṭurrem āzürde édüb gül-rūñı gül-gūn eylemiş

5. Bülbül-āsā eylerim feryādı ben şimdengerü
   Çünki ey ʿÖrfī fiġānım yārı memnūn eylemiş

-136-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Yine bezm içre sāġar pür-mül olmuş
Leb ü ruḫsār-ı dilber gül gül olmuş

2. Neşāt-ı mey nesīm-i ṣubḥ-ı meclis
Ki açmış yāri söyler bülbül olmuş

3. Bu ʿıṭrı būyı ṣanmañız bahārıñ
Ḥüsün bāġında zülfi sünbül olmuş

4. Göñül oldı esīr-i zülf-i dil-dār
Elinde çāre yoḳ ṭut bir dil olmuş

5. Nigārıñ cism-i kāfūrunda beñler
Muḥāfıẓ her birisi fülfül olmuş

51b

6. Cidāl-i daʿvi-i lāf eylemem hiç
Naẓīre ḳābil ammā müşkil olmuş

7. Meger ey ʿÖrfi ḫāmeñle zebānıñ
Ẕülüfḳar ile gūyā düldül olmuş

Ḥarfü'ṣ-Ṣād

-137-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Sāki kerem ét meclis-i cānāna ayaḳ baṣ
Rām etmegiçün dilber-i fettāna ayaḳ baṣ

52a

2. Keşf eyle benim ḫūnumı al sāḳi-i ḫoş-rāy
Ol ḫūnı cefākārıma mestāne ayaḳ baṣ

3. Meh-rūlar olurlar elbette saña müsaḫḫar
Meclisde iken dilbere peymāne ayaḳ baṣ

4. Çoḳ dilberi ābād éder ās̱ār-ı neşātıñ
Vīrānedir ey bāde bu ġam-ḫāne ayaḳ baṣ

5. Gel pīr-i muġān ʿÖrfi-i zāra kerem eyle
Bus éde görüb destiñi rindāne ayaḳ baṣ

Ḥarfü’ż-Żād

-138-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿĀşıḳa lûṭf eylemekdir ḥüsn-i ṣūretden ġaraż
Yoḫsa cevr etmek degil merġūb-ı sīretden ġaraż

2. Çehre eyler bildigim ʿarż-ı cemāl etmek degil
Şimdi aġyāra nedir bilmem bu ʿizzetden ġaraż

3. Firḳātiñ encāmı vardır nite kim hengām-ı şeb
Bu küsūfuñ keşféder elbette ʿūzletden ġaraż

4. Pak olub bī-pīrehen seyr eylemekdir dilberi
Ḳubbe-i germābe-i dehr içre ḫalvetden ġaraż

5. Mest ü ḥayrān olalım şevḳ ü leb-i dil-dārile
Neş’e-yāb olmaḳdır ʿÖrfi bezm-i ʿişretden ġaraż

52b

Ḥarfü’ṭ-Ṭā

-139-[12]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çün ʿazīz etdirmegiçün ʿāşıḳa dīldār-ı ḫaṭṭ
Ḳaplayub ruḫsārını göstermedi dīdār-ı ḫaṭṭ

2. Oldı gerdūna resīde dūd-ı āhım şübhesiz
Micmere yandırdı gūyā ḫāl-i ʿanber-bārı ḫaṭṭ

3. Başını aġyāra ḳaldırmaz nigāh etmez o şūḫ
Ḫayli ağır başlı étdi barekallââh yāri ḫaṭṭ

4. ʿAks-i mūy-i rīşimizdir görinen āyinede
Kim iḥāṭa eylemez bu rütbe gül-ruḫsārı ḫaṭṭ

5. Ẓulmeti endīşe etmez āb-ı ḥayvān isteyen
Bāri setr eyler ʿadūdan laʿl-i sükker-bārı ḫaṭṭ

Ḥarfü’ẓ-Ẓā

-140-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Eder dil maḳdem-i dilber gibi ḫoşça ḫaberden ḥaẓẓ
Anınçün eylerim her ṣubḥ-dem bād-ı seḥerden ḥaẓẓ

2. Gelince reh-güẕārında tevaḳḳuf eylemek olmaz
Dédiler eylemez o şūḫ-ı müstes̱nā naẓardan ḥaẓẓ

---

[12] Şair bu gazelinde mahlas kulanmamıştır.

3. Miyānın ḳoçmadan incinmesin el ṣunma cānāna
Ki etmez mū-miyānı bār olurmuş zer kemerden ḥaẓẓ

53a

4. Açaydı bārı bir kere niḳāb-ı zülf-i ḫoş-būsun
Éderdik gice ẕevḳinde temāşā-yı kemerden ḥaẓẓ

5. Dehānı başḳa leẕẕetlü sözi şīr [ü] şeker yāriñ
Ederden ʿÖrfiyā ṭūṭī gibi böyle şekerden ḥaẓẓ

Ḥarfü'l-ʿAyn

-141-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Seyr-i yāre bu göñül olmadı gitdi ḳāniʿ
Ben de bildim ki éder ʿaḳlını āḫir żāyiʿ

2. Ẓāhir olduḳda nice éde taḥammül ʿāşıḳ
Şuʿle-i rūy-ı cemāli gibi berḳ-i lāmiʿ

3. Dile düşdi nidelim ṣabrı degildir mümkin
Rāz-ı ʿaşḳı hele dānālar éderler şāyiʿ

4. Niye feryādımı ol ġonce-dehen gūş eyler
Naġme-i bülbüle çün güller olurlar sāmiʿ

5. ʿÖrfiyā ḳahr éder aʿdāyı nigāh-ı dilber
Var mıdır ġamze-i dilber gibi seyf-i ḳāṭıʿ

Ḥarfü'l-Ġayn

53b

-142-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. El sözüyle etmeziz cānā ayaḳdan biz ferāġ
   Devre başla sāḳiyā olma bu meclisden ıraġ

2. Āferīn ol dilbere yüz vérmemiş düşmenlere
   Lūṭfı var olsun ki etmiş pādişāhāne yasaġ

3. ʿAndelībānı perīşān etmesün aʿdā deyü
   Dām-ı zülf-i dil-rübāyı gör bu şeb ṭutmuş duzaġ

4. Sīne-i mecrūḥum üzre ṣarabilsem dilberi
   ʿÖmrüm olduḳça dér idim baña çün daġ üsti bāġ

5. Gice meh-tāb oldı ṣanma ʿÖrfiyā bī-ṣabr olub
   Gerdeni şevḳine yandırdı felek rūşen çerāġ

Ḥarfü'l-Fā

-143-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Sāye-dār oldı çemen üzre diraḫtān ṣaf ṣaf
   Çıḳdılar seyre yine lāle-ʿiẕārān ṣaf ṣaf

2. Oldı her ravża birer ḳıṭʿa-i merġūb-ı behişt
   Kim temāşāda anı ḥūr ü ġılmān ṣaf ṣaf

3. Şekl-i saḳḳāda gezer faṣl-ı bahārıñ ebri
Ṣulayub reh-güżārın şevḳile yārān ṣaf ṣaf

4. Cā-be-cā kūy-ı dil-ārāya çekilsin gitsin
Gökde pür-çīn olaraḳ āh-ı ġaībān ṣaf ṣaf

54a

5. Nola ʿummān dibi ʿaşḳile dögünsem yatsam
Yār içün zümre-iʿirfānile her ān ṣaf ṣaf

6. Öykünüb nīze-güẕārāna meger ġamze-i yār
Ceyş-i ʿuşşāḳa érer şaṣtile peykān ṣaf ṣaf

7. Bāġ-bān eylemedi ʿÖrfi resenler ile bend
Eli baġlu ḳulıdır naḫl-i gülistān ṣaf ṣaf

-144-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Vaḳt-i güldür édelim gülşene yāri teklīf
Naġme gūş étmegiçün eyleye şāyed teşrīf

2. Görse bilmezlenir ʿuşşāḳını nāzından o şūḫ
Kim éder bilmem dilbere bu faḳīri tavṣīf

3. Iṣırār eyleriz ey sāḳi o ḫūnīden hep
Cāmını eyleme pür gāhīce eyle tanṣīf

4. ʿArżuḥāl eylemek olmaz o cefā-kārı görüb
Bilür aḥvāl-i dil-i zārı ne ḥācet taʿrīf

5. ʿÖrfiyā çünki érişdi yine hengām-ı bahār
Vaḳtidir édelim bir daḫi yārı teklīf

Ḥarfü'l-Ḳāf

54b

-145-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çün ẓuhūr étdi dilā eşyāda ʿaşḳ
   Cilve gösterdi kamu dünyāda ʿaşḳ

2. Ḳaṭrede deryāda olmaz iḫtiyār
   Pes olupdur ḳaṭre vü deryāda ʿaşḳ

3. Devr eder miydi sipihrile felek
   Olmasaydı zīr ile bālāda ʿaşḳ

4. Bülbülüñ feryādı açar ġonceyi
   Ẓāhir oldı gülile şeydāda ʿaşḳ

5. Cümle ʿālem ʿÖrfiyā yek nesnedir
   Var belā bezmindeki ṣahbāda ʿaşḳ

-146-

Mefʿulü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Eyle çü ney dāġına baḳma nevā-yı ʿaşḳ
   Āyīn-i muḥabbetde budur muḳteżā-yı ʿaşk

2. Mir'āt-ı ruḫ-ı yāre baḳan kendüyi görmez
   Ṣıġmaz cemāli āyına bir mübtelā-yı ʿaşḳ

3. Ey hevā-yı zülfle olduñ gibi mecnūñ
   Etse ʿaceb mi lāne seriñde hümā-yı ʿaşḳ

4. Çün teng ü ḫarāb idi bu dil meskeni şāhım
Gel lûṭf u kerem eyle yapıldı serāy-ı ʿaşḳ

5. Kūyun ṭavāfın eylemege saʿy éderiz biz
Vardır ṭavāf-ı Kaʿbede elbet ṣafā-yı ʿaşḳ

55a

6. Hażm eyleriz esrārıñı keşfeylemeziz līk
Olmaz ġamıñ yemekle kişi imtilā-yı ʿaşḳ

7. Daḫl eyleme ey ʿÖrfī göñül ḥāline zinhār
Olmaz ṭarīḳ-i ʿaşḳa ṣaḳın kethüdā-yı ʿaşḳ

-147-

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Biz miyān-ı gülde'iz āzürde-i ḫār olmadıḳ
Bir ʿaceb bülbül-diliz āşüfte-i zār olmadıḳ

2. Ṣūretā mehcūrıyuz yāriñ bizimle vaʿdi var
Bu sebebden fikr-i hicrānile nā-çār olmadıḳ

3. Şuʿle-i şemʿ-i ruḫunda yandırır pervānesin
Olmuşuz ḫākister ammā nāra yanar olmadıḳ

4. Gülşen-i sīnemde güllerdir görinen yāreler
Ṭaʿn-ı ḫāra bülbül-āsā biz dil-efgār[13] olmadıḳ

5. Dāye-i ten ṭıfl-ı cāna gördügin etmesin
Geçmedi bir sāle nāzikʿÖrfī bī-mār olmadıḳ (?)

---

[13] Divanda dil-fiġār yazılmış.

-148-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bāline dayamış yatur ol yār uyanıḳ
   Dédi nicesin dāġıma tekrār uyanıḳ

2. Dāġım dédi pervāne uyanıḳdır efendi
   Her gice ruḫuñ şemʿine yanar uyanıḳ

55b

3. Dédi nicesin ḫˇābile bī-çāre ġamımdan
   Dédim güzelim işte bu bīmār uyanıḳ

4. Güldi dédi ṣabr-ı nāzile ol şūḫ-ı dil-ārā
   ʿAşḳımla benim bülbül-i gül-zār uyanıḳ

5. Ey ʿÖrfi dilerseñ dédi hengām-ı viṣāli
   Cehd eyle benim vuṣlatıma zār uyanıḳ

-149-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cemāli bāġ-ı ʿişve ruḫları rūy-ı nigār ancaḳ
   Lebi gülnār-ı mercānī gözi merdüm-şikār ancaḳ

2. Dizüb ṣaf ṣaf alāyın ṣan sipehdir ceyş-i müjgānı
   Ki her biri nice bī-çāre gözler nīze-dār ancaḳ

3. Terennüm de hezārı aġladır güftārı ʿuşşāḳı
   Güli şād eyleyüb bülbülleri etmekde zār ancaḳ

4. Ḥayāl-i ḫurde étdim mū miyānı Çerkesī yāriñ
   Serivdir ḳaddi reftār etse kebk-i şīve-kār ancaḳ

5. Eḥibbā dér ise ey ʿÖrfī kimdir hem-demiñ şimdi
Baña yāriñ ẖayāli oldı künc-i ġamda yār ancaḳ

-150-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dāẖil-i ṣoḥbet-i cānān olsaḳ
İltifātı ile ẖandān olsaḳ

2. Açsa gül-rūyını gülşende yine
Şevḳile bülbül-i giryān olsaḳ

3. O mihir ṭalʿati seyreyler idik
Tāb-veş ẕerrede pinhān olsaḳ

4. Bizdedir yine sebeb hicrāna
Lûṭf éder ẖāk ile yeksān olsaḳ

5. ʿÖrfī hecr iline şāh olmaḳdan
Yegdir ol[14] dilbere der-bān olsaḳ

-151-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çeşm-i Mecnūnile ḳıl neẓẓāre baḳ
Vech-i Leylāda görinen yāre baḳ

56a

2. ʿAndelīb-i gülşeni gör ey göñül
Ḫārı añmaz çekdigi eẕkāra baḳ

[14] Divanda fazladan bir (ol) kelimesi daha yazılı.

3. Añma uçmaġı gel ey pervāne sen
ʿĀşıḳ iseñ şuʿle-i ruḫsāra baḳ

4. Ṣāniʿiñ fikr ilini seyr ét çemen
Dīde-i ʿibret ile ezhāra baḳ

5. Ṣanma kim şādü'r-revānı ḫandedir
Girye eyler rūz u şeb fevvāre baḳ

6. Merḥamet ile kerem cevr ü cefā
Dūsttandır bildigim her kāre baḳ

7. Ḫıyrelenmez nūr-ı çeşmiñ müddetā
Rūy-ı dilberde olan envāra baḳ

8. Vaḳt-i nāzikler gelüb geçmekde hep
Bir ʿilāc étdir dil-i bīmāra baḳ

9. Var ṭabībiñden niyāz eyle devā
ʿÖrfi derdiñ çoḳ aña bir çāre baḳ

Ḥarfü'l-Ḳāf

-152-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kevkebiñ bālādadır devlet-me'ābıñdan seniñ
Şems ü meh devriñde cest oldı ḥicābıñdan seniñ

56b

2. Gün yüzün göstermez oldı çün ẓalām-ı şeb gibi
Kime feryād eylesem rūyıñ niḳābıñdan seniñ

3. Gördi maḫmūr u perīşān olduġum perçem gibi
   Sāḳi-i ḳudret vérüb ʿaşḳıñ şarābıñdan seniñ

4. Dāġlara düşmek göründi Ḳays-veş Leylā içün
   Keşki bī-dār olmasam bu şebde ḫˇābıñdan seniñ

5. ʿArżuḥāl etmekde ʿāciz her gedā sulṭānına
   Ḫavfile dembestedir ʿÖrfi ʿitābıñdan seniñ

-153-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Reftār ü ḫirāmıñda ʿaceb ʿişveler étdiñ
   Ḥıṣn-ı bedene bu yürüyüşle ẓafer étdiñ

2. Ṣabr édemedim nergis-i mestāneñe baḳdım
   Ey nāvek-i ġamze siperimden güẕer étdiñ

3. Şems-i ruḫuñuñ pertevi maḥv étdi cihānı
   Çün ẕerre beni mihriñile derbeder étdiñ

4. Baḳsam yüziñe pençe-i sīmīni ṭutarsın
   Cevr etme dedikçe baña sen beş beter étdiñ

5. ʿÖrfi ile gördüm iki cānāne démişsin
   Varise raḳībā bize aḥvel naẓar étdiñ

57a

-154-

Naẓīre-i Naẓīr Efendi

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Görüb rūyunı dérsen meh-likānıñ
   Bulunmaz şehr içinde miṡli anıñ

2. H̲irāmıñ görse bu ʿişvelerle
   Ḥicāb eylerdi servi gülsitānıñ

3. Miyānıñ ḳoçmaḳ içün derde düşdüm
   Ṣarılmaḳdır ʿilācı mū miyānıñ

4. Ruh̲uñ görmek yeter ʿālemde cānā
   Bize ancaḳ budur ẕevḳi cihānıñ

5. Bugün bir nev ġazele ṭarḥile ʿÖrfī
   Ziyāde eylediñ nām ü nişānıñ

6. Naẓīrā saña besdir bu naẓīre
   O ẕāta yādigār ü armaġānıñ

-155-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Tozun görsem gelürken dil-rübānıñ
   Olu aṣlı dér idim kimiyānıñ

2. Nigārıñ çeşmi ḳudretten mükaḥḥal
   Ne ḳadri var yanında tūtiyānıñ

3. Giyüb semmūrı açmış sīne gencin
   Varınca nāfesine ol civānıñ

4. Yegāne fenn-i simiyāda ol dilber
   Müsaḥḥar bendesidir ʿālen anıñ

5. Bu nev-güftār-ı maʿnī-dārıñ ʿÖrfi
   Éder zihninde yer her nüktedānıñ

-156-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Nigāra āteş imiş iftirāḳıñ
   Beni yaḳdı seniñ nār-ı firāḳıñ

2. Nice ṣabr édeyim ġurbetde sensiz
   Baña ġuṣṣa getürdi iştiyāḳıñ

3. Yolum kesdi Sitanbūluñ ḥiṣārı
   Göñül sende velī çoḳdur nigārıñ

4. Seninçün eylerim ben āh ü zārı
   Baña ġuṣṣa getürdi iştiyāḳıñ

5. Şehā ḥāl-i dilim gāhī su’āl ét
   Beni Mecnūna ey Leylā mis̱āl ét

57b

6. Ġam-ı ʿÖrfi’i sulṭānım ẖayāl ét
   Baña ġuṣṣa getürdi iştiyāḳıñ

-157-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Olur hāle felekde ẓāhir olsa tāb-ı gerdānıñ
Düşer āyine-i çerḫe o dem ʿaks-i girībānıñ

2. Şafaḳ-gūn oldı ṣandı bir gice bīdār iken ʿuşşāḳ
Niḳāb-ı āb-gūndan ẓāhir olmuş rūy-ı raḫşānıñ

3. Sirişk-i ḫūn-feşānım alma sensin dehriñ elmāsı
Nedir ḳadri yanıñda dilberā laʿl-i bedaşānıñ

4. Bu miskīniñ nedir cürmi şehā başıñ içün söyle
Ḫaṭāyı bāri bildirsin bize zülf-i perīşānıñ

5. Ne mümkin dest būsıñ ey şeh[-]i bī-dād-ı müstaġnī
Yeter ʿÖrfī-i şeydāya naṣīb olursa dāmānıñ

-158-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Her dil-i āşüfteye bir yār-i bī-hem-tā gerek
ʿAndelībāna bu gülşende gül-i raʿnā gerek

2. Ṣubḥa dek pervāne-āsā yanmaġa yaḳılmaġa
Rūyı āteş-nāk gūyā şemʿ-i şeb-ārā gerek

3. Bir seriv-ḳadd dilberiñ gitmez ḫayāli dīdeden
Mü'miniñ göñlünde dā'im himmeti bālā gerek

58a

4. İnkisār-ı şīşe-i meyden ḥaẕer ḳıl zāhidā
Ṭaş atarsın meclise bilmez misin ṣahbā gerek

5. ʿÖrfiyā mecmūʿalar naẓmıñla pür olsa ne var
Ṭabʿ-ı şāʿir feyż-i Ḥaḳla genc-i lā-yefnā gerek

-159-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. İki āhū dīdeñiñ çün zādesi ebrūlarıñ
Kim doġurmuş iki dümkeş ejderi āhūlarıñ

2. Ey cefā-cū bir oñulmaz derde düşdüm lā-ʿilāc
Eylemiş zincire beste varise gīsūlarıñ

3. Her gice sevdā-yı zülfüñ ile ḫˇābı terk édüb
Başıma ḳayd oldı gitdi kākül-i ḫoş-būlarıñ

4. Ḳadd-i mevzūnuñ gibi ḳopar ḳıyāmet ʿāleme
Bir daḫi fitne baḳarlar dīde-i cādūlarıñ

5. ʿÖrfi-i zārıñ niyāzı bu ki Ḥaḳdan dā’imā
Gülşen-i ʿālemde gülsün dem-be-dem gül-rūlarıñ

-160-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Temāşā ḥüsnüni gülşen-seyāy-ı dil-güşādan yeg
Teferrüc baña olmaz bāġ-ı rūy-ı dilrübādan yeg

2. Nesīm-i ṣubḥile pür feyż olur rūḥānı her diller
Meşāma zülf-i ḫoş-būyı anıñ müşg-i Ḫaṭādan yeg

3. Göñül pür-dāġ iken neyler beni olşūḫ-ı müsteṡnā
Enīni ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ nāy-ı nevādan yeg

4. Düşüb teşvīşe ġam çekme bu baḥr-i ḥayret-efzāda
Bilür üftādesin īgāne olmaz āşinādan yeg

5. Vücūda işledi sūzen gibi müjgānı ey ʿÖrfi
Döner çeşmim o yāri gözleyü ḳıble-nümādan yeg

-161-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Mihriñi göñlümde cānā çüni mihmān eylediñ
Bir cemāl ʿarż eyleyüb anı da pinhān eylediñ

2. Rūyuñ üzre çīn-i zülfüñden görüb leylāyı ben
ʿAḳlımı cānā bu yüzden sen perīşān eylediñ

58b

3. Bāde-i ʿaşḳıñ çeküb bezm-i muḥabbetde bugün
Bu dil-i şeydāyı cānā mest ü ḥayrān eylediñ

4. Güllere kūyında ḳıldıñ bülbüli ṣad ẕevḳile
Gösterüb peykān-ı ḫārı ṣoñra giryān eylediñ

5. Hecriñ işkenc ü saçıñ zincir ü cevre ustasın
Yā niçün ʿÖrfi deyüben zāre bühtān eylediñ

-162-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Her yerde ġamıñ çekmek ile bī-nevālarıñ
Oldı sipihre āhı resīde gedālarıñ

2. Derdiñ netīce bu dil-i mehcūrile gitdi
Ḳalmaz efendi yanıña cevr ü cefālarıñ

3. Gülşen ṣafāsın eyledin aġyārile tenhā
Bülbül degil mi saña şehā mübtelālarıñ

4. Diller şikeste neyleyim bāde neş'esin
Cem devrine mi ḳaldı seniñ dil-güşālarıñ

5. Dil-dāra göñül vérmesi āsān imiş ammā
ʿÖrfī belā-yı firḳati var dilrübālarıñ

-163-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Mihr-i rūyuñdan alur pertevini māh-ı felek
Olmasun mı aña her vechile dil-dāde felek

59a

2. Vaṣlı bostānına her kim érişürse yāriñ
Külehin kec éderek nüh feleke dér mi kelek

3. Laʿliniñ būsı müyesser mi olur ʿuşşāḳa
Lebini emmesi güçdür gel emek çekme emek

4. Gör ʿadūyı nice dām eylerimiş cānāna
Aña ṣayd olmaz o āhū ne ḳadar eylese dek

5. H̱āṭırı nerm ola ey ʿÖrfī bu germiyyetile
Sāḳiyā ṣāġarı ṣunduḳda ayāġın bas pek

-164-[15]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. H̱addiñe müştāḳ iken ʿuşşāk-ı bī-ḥaddiñ seniñ
Gülşen içre gül nigārā olamaz ḥaddiñ seniñ

2. ʿĀrıżıñ gīsūsı gök dīvāne etdi sünbüli
Ceddin ey meh-rū melekdir bellüdir mecdiñ seniñ

3. Geh giriftār ü gehi āzād éder zülfüñ beni
Vaṣl-ı cān-baẖşıñ içündür nev-be-nev derdiñ seniñ

4. Daʿvet etsem sen perī-ruẖsārı eylerseñ ʿitāb
Ditredir cismi siyeh …………. seniñ

5. Gülsitān-ı ṭabʿıña ʿÖrfī ………….. yine
Tuḥfedir ṣavb-ı Naẓīrā'ya bu ……. seniñ

[15] Bu ġazel varak 112b'deki ġazeldir. Kafiyelenişinden ötürü bu kısma alınmıştır.

Ḥarfü'l-Lām

-165-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Dehriñ āşūbunı ol ḥüsn-i dil-ārādan bil
   Fitne-i ʿālemi gīsū-yı muṭarrādan bil

2. Ẕerreler pertev-i ḫūrşīdile germiyyetde
   Mihr-i rūşen-ger-i dīdārı bu maʿnādan bil

3. Ḳaṭresin baḥre ulaşdırmadı eşk-i pür-ḫūn
   Gerçi girdābiledir ceẕbe'i deryādan bil

4. Bilürüm ʿālemi mest étdi şarāb-ı ʿaşḳı
   Neş'eyi kāsede ṣanma mey-i ḫamrādan bil

5. Bī-ḳarār olmasını nüh felekin ʿÖrfī gibi
   Ġam-ı imrūze ile vaʿde-i ferdādan bil

59b

-166-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gülşen-i kūyında yāriñ āh ü zār eksik degil
   ʿAndelīb-i zāra çünkim ṭaʿn-ı ḫār eksik degil

2. Bunca hūy [ü] gūyile pürdür zemīn ü āsumān
   Zümre-i ʿuşşāḳ anda çün hezār eksik degil

3. İstemem senden sipihrā berd-i cāh mihneti
   Muʿtedil vaḳtiz bize bād-ı bahār eksik degil

4. Ruḳʿa-i dilde cemāl-i ḥüsn-i dilber naḳş olur
   Seyr-i çeşm-i cāna dā'im bir nigār eksik degil

5. Ol kebūter-sīne dilber rām olub ʿÖrfī saña
   Bāz-ı ʿaşḳız pençemizden hiç şikār eksik degil

-167-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Biz vuṣlat-ı cānāneye şāyān idik evvel
   İkrāmı ile ḫurrem-i ḫandān idik evvel

2. Şimdi bizi ṭarḥ eyledi bezm-i kereminden
   Meclisde ʿaceb nā'il-i iḥsān idik evvel

3. Ben firḳat-i dildāra nice ṣabr édeyim āh
   Her laḥẓada hem-ṣoḥbet-i cānān idik evvel

4. Çün girye ile ḳalmadı bir ḳaṭre sirişkim
   Biz cünbiş-i eşvāḳile ʿummān idik evvel

5. Ey ʿÖrfī yeter söyleme esrār-ı viṣāli
   Gel fikr-i muḥāl añlama sulṭān idik evvel

-168-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āb-ı zinde isteyen İskendere olsun delīl
   Mācerā-yı hecr ü firḳatden olur ekşim sebīl

2. Ṣanma der-ẓulmet ḥayāt ābına bir pūşīdedir
   Ḳara örter ʿaynine hecriñden olmuşdur ʿalīl

3. Ebr-izülfüñ her ḳaçan gitse yüzünden dilberā
   Pertev-i ḥüsnüñ éder mihr-i cihān-tābı ḫacīl

4. Gülşen-i ṣunʿ-ı Ḫudādır ḥüsn-i ruḫsārıñda ter
   Tāze güllerdir ki rūyıñ anda var būy-ı cemīl

5. Ḫˇān-ı elṭāf-ı şefāʿat pādişāhım sendedir
   ʿÖrfi-i zāra kerem eyle eyā nūr-ı Ḫalīl

60a

-169-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gülşen-i kūyında dil-dārıñ nevā eksik degil
   Ṣanasın kühsārdır ṣīt ü ṣadā eksik degil

2. Dām-ı zülf-i dil-rübādan murġ-ı dil olmaz ḫalāṣ
   Ol sebebdendir ki yāre mübtelā eksik degil

3. Ḥamdülillâh māye-i ʿaşḳile o mekkāreniñ
   Göñlümüzden pertev-i nūr-ı Ḫudā eksik degil

4. Şīşe-i diller şikeste gerçi cevr-i yārile
   Bāde-i gül-būse ammā cā-be-cā eksik degil

5. Vaʿde vardır heftede bir kere teşrīf etmege
   Ḳaṣr-ı dilden ʿÖrfiyā fikr-i ṣafā eksik degil

-170-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Naẓar-ı ʿibretile cümle'i ḳıl fikr ü ḫayāl
   Ṣāniʿī ḥażret-i Mevlādır anıñ celle celāl

2. Véremez ṣūrete Behzādile Mānī ṣūret
Ḫak-i ḫuşke daḫi ḥaḳdır vérici ḥüsn-i cemāl

3. Ḥüsn-i dilberde olan ān-ı cemīl-i ḳudret
Ditredir üstüne ʿāşıḳlarını ẕerre mis̱āl

4. Ṣaldı İskenderi bir ẓulmet-i dūrā-dūra
Leb-i dilberde imiş çeşme-i ser-şār-ı zülāl

5. Cümle'i ʿÖrfī birer nesne tesellī eyler
Vaʿdi-yi ʿaşḳa düşürdi beni bir çeşm-i ġazāl

-171-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gel çemen bezmine sulṭānım gel
İçelim mül yine fettānım gel

2. ʿAks-i laʿliñ vére ḥumret cāma
Görelim mey leb-i mercānım gel

3. Başlasın naġmeye āşüfte hezār
Seyr-i gül-zāra gülistānım gel

4. Kākülüñ ʿıṭrı imiş būy-ı bahār
Sünbülün şemm édelim cānım gel

5. ʿÖrfi-i zārıña şefḳat demidir
Gel benim sevgülü cānānım gel

60b

-172-

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿūlün

1. Göñül dā'im ḫirām-ı yāre mā'il
Ṭıfıldır varise reftāre mā'il

2. Hezārın aġladır ol verd-i raʿnā
Eger böyle ḳalursa zāre mā'il

3. ʿAḳīḳ olsa Yemen kirāsı dilber
Gider bāġa lebi gülnāra mā'il

4. ʿAceb mi dilberi medḥ olsa kārım
Dil-i āvārem ol dil-dāra mā'il

5. Olanlar ʿÖrfiyā ālūde-i ʿaşḳ
Olurlar naẓmile eşʿāra mā'il

61a

-173-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Vādi-yi ḥayretdeyim şāh-ı cihānım tezce gel
Kim ġarīḳ-i baḥr-i hicrānım civānım tezce gel

2. Şemʿ-i bezmiñden cüdā ḳıldı bizi fānūs-ı çerḫ
Şevḳile yansın saña pervāne cānım tezce gel

3. Gel kerem eyle şehā göster yine dīdārıñı
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ̌ār ü zāra dil-sitānım tezce gel

4. Gūş édüb teşrīfiñi etsün ferāġat giryeden
Muntaẓırdır merdümān-ı dīde-bānım tezce gel

5. Dūr iken laʿliñden ʿÖrfi ṭūṭi-i dem-bestedir
Sen anıñ mir'ātısın şīrīn-dehānım tezce gel

61a

-174-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Mest éden ʿuşşāḳı laʿl-i dil-rübādır ey göñül
Mey neşātı dediler bu iftirādır ey göñül

2. Makdem-i dilberle bezmim oldı bu şeb pür-żiyā
Çünki teşrīf eyleyen bir meh-liḳādır ey göñül

3. Leyli zülfine muḳayyed olma kim Mecnūn éder
Kākül-i dil-dāra dolaşmaḳ ḫaṭādır ey göñül

4. Yāra ḳarşu der-ḳafes bülbül nevālar eyledi
Ol daḫi gül-rūy-ı yāre mübtelādır ey göñül

5. Ġam degil ehl-i mürüvvet ḳalmadıysa ʿÖrfiyā
Ḳısmetim véren cenāb-ı Kibriyādır ey göñül

Ḥarfü'l-Mīm

-175-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Güldükce anıñ gül gibi ruḫsārına baḳsam
   Āyīne gibi sırrile dīdārına baḳsam

2. Servi gibi ser-keşligi terk eylese cānān
   Gülşende ḫirām eylese reftārına baḳsam

3. Būs eyler idim laʿl-i şeker-bārını yāriñ
   Bir kere şeker çiynese iḳrārına baḳsam

4. Yeldalanur ol şeb seḥer olmaz baña ey dil
   Bir gice anıñ zülf-i siyeh-kārına baḳsam

61b

5. Mestāne éder ʿÖrfi'i çün bāde-i rengīn
   Bir laḥẓa eger laʿl-i Güher-bārına baḳsam

-176-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Rūyını görmez isem bāri niḳābın görsem
   Rāżıyım peyk-i ṣabāyile kitābın görsem

2. Refʿ édüb kākülini ʿarż-ı cemāl etse o şūḫ
   Ne var ey baḫt-ı siyeh defʿ-i ḥicābın görsem

3. İçdigim andı bozan gibi yine ey zāhid
   Ayaġına düşdüm elde şarābın görsem

4. Ne çıḳar ʿāşıḳa cevr eyledigi defterde
Rūz-ı maḥşer baña emr olsa ḥesābın görsem

5. Nice gün şevḳini taʿbīr édemem bülbüle ben
ʿÖrfi ol tāze gülüñ bir daḫi ḫˇābın görsem

-177-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥālet-i vecdile devrān eylesem
Ne felekden ṭaşra seyrān eylesem

2. Eylesem dā'im ṣafā-yı gülşeni
Hemçü bülbül yāra efġān eylesem

3. Māsivāyı terk édüb tecvīdile
Cümle aʿżāyı bütün cān eylesem

4. Tā şafaḳ gözyaşı döksem giceden
Gözleri kān-ı bedaḫşān eylesem

5. Çoḳ niyāz etsem ṭabībe ʿÖrfiyā
ʿİllet-i ʿiṣyāna dermān eylesem

-178-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çün şeb-i hicriñle dil bī-şuʿle-dārdır sevdigim
Ṣubḥ-gāh-ı gerdeniñ bir penbe-zārdır sevdigim

2. Eyle ey servi gehi seyr-i gülistāna heves
Dīdeler nergis gibi pür-intiẓārdır sevdigim

3. Ebr-i zülfiniñ daġıtsun dilberā bād-ı sabā
   ʿĀşıḳ oldum gün görür bu rūzigārdır sevdigim

62a

4. Olmasa aġyāra tek lūṭfuñ dil-i zāra ne ġam
   İʿtimād etmem ʿadūya nā-bekārdır sevdigim

5. Lûṭf éder bir gün saña ol nāzenīniñ ʿÖrfiyā
   Kim ẓuhūrātı güneşden aşkārdır sevdigim

-179-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Murādımca güzel bir dil-rübā-yı meh-liḳā gördüm
   Dil-i dīvāneme étdim teveccüh mübtelā gördüm

2. Ne ṣabruna taḥammül ḳaldı ben benden cüdā düşdüm
   O ḥālet ile her bigāne'i çün āşinā gördüm

3. Niyāz u nāzım es̱nāsında sırrım cümle keşf olmuş
   Meger ser-rişte vérdim zülf-i yāri ejdehā gördüm

4. Eger varise ʿaḳlıñ maḥrem etme femde dendānı
   Vefā ümmīd olanlardan ḥesāb olmaz cefā gördüm

5. Ḥayāta maẓhar eyler ṣad ḥasedle ölsün aʿdālar
   Leb-i dilberde zīr ʿÖrfiyā ābı beḳā gördüm

-180-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Tīr-i müjiyle sīnesi pür-ḫūn olan benim
   Sāġar mis̱āli dīdesi mey-gūn olan benim

2. Rūy-ı nigāra baḳmaġa vardır ḥicābımız
   Zülf-i siyāha her gice şeb-ḫūn olan benim

3. ʿĀşıḳ içinde lûṭfuna maẓhar degil miyim
   Kenzim cefā-yı dilbere maḥzūn olan benim

4. Ṣanmañ sirişk-i dīdemi kim cūy-bār ola
   Her dānesiyle lücce-i Ceyḥūn olan benim

-181-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Sensiz varıcaḳ gülşene sulṭānım efendim
   Bülbülleri aġlatdı her efġānım efendim

2. Ḫˇāb oldı benim dīdeme evvelki ṣafālar
   Ben zārı ferāmūş édeli cānım efendim

62b

3. Ben nice firākıñla çü ney sīnemi yaḳmam
   Raḥm eylemediñ ey şeh-i ḫūbānım efendim

4. Hicrānıña ṭāḳat mi gelür bir nice yıldır
   Billâhi benim ḳalmadı dermānım efendim

5. Şāyeste-i lûṭf u keremiñdir ḳatı çoḳdan
   Gel eyle kerem ʿÖrfiye cānānım efendim

-182-

Mefūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dil şuʿle-i ruḫsārıña yanıḳdır efendim
   Pervāne gibi ʿāşıḳ-ı ṣādıḳdır efendim

2. Mest olmuşıdıḳ bāde-i ʿaşḳıñla ezelden
   Ṣanma beni ol bādeden ayıḳdır efendim

3. Gel meclise nev-rūzumuz olsun yine cānā
   Al bāde bu dem ṭabʿa muvāfıḳdır efendim

4. Bir kāse ile ḫāṭırım olsun mütesellī
   Şu nabż-ı merāmı bile ḥāzıḳdır efendim

5. ʿÖrfī gibi bīmāra ʿaceb mi kerem etseñ
   Her vechile lūṭfuñ aña lāyıḳdır efendim

-183-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Étdigiñ cevri begim cānıma minnet bilürüm
   Sitemiñ varise eyle anı raġbet bilürüm

63a

2. Gāhice eyledigin kec-nigehi pādişehim
   İltifāt-ı naẓarıñdır deyü şefḳat bilürüm

3. Ḳaçan aġyāra ʿitāb eyleriseñ mestāne
   Şād u ḫandān olurum bāʿiṡ-i izzet bilürüm

4. Hicr-i laʿl-i mey-i nābıñla ḫumār el vérse
   Çekerim bāde-i telḫi anı ḫidmet bilürüm

5. ʿÖrfi'i eyleme ey şāh-ı cihānım āzād
Saña ḳul olduğumı kendüme devlet bilürüm

-184-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ey cefā-cū nice bir hicrile giryān olalım
Nice bir ḥasretile ney gibi nālān olalım

2. Güleʿarż eyle cemāliñ yine ey ġonce-dehen
Ber-taraf eyleyelim firḳati ḫandān olalım

3. Zülfüñüñ ḳara niḳābın gider ey meh-pāre
Bir bölük ʿāşıḳ ile ḫurrem ü şādān olalım

4. Bār ise pīreheniñ gel çıḳar ey nūr-ı baṣar
Gel cefā-cū kerem ét nā'il-i iḥsān olalım

5. Dilberi fikr ü ḫayāl eyleyerek ey ʿÖrfi
Biz de ehl-idil ile vāṣıf-ı ḫūbān olalım

63b

-185-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yanar pervāne-i cānım yeter şemʿ-i şebistānım
Fetīl ʿarż etme sulṭānım bu tāze dāġa fettānım

2. Ney-āsā eylesem nāle olursuñ şevkile vāle[h]
Göñül dāġıñla çün lāle meded ey şāh-ı ḫūbānım

3. Kerem eyle baña cānā yitirdim kendümi farżā
Göñül ʿaşḳıñla bir şeydā açıl ey verd-i ḫandānım

4. Birinde destimiñ ayaḳ birisinde sebū ancaḳ
   Bu meclisde seni muṭlaḳ görem dér çeşm-i giryānım

5. Bu ʿÖrfīdir saña ʿāşıḳ yoluñda ölmege lāyıḳ
   Olursañ vaʿdiñe ṣādıḳ gönderdim işte ḳurbānım

-186-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Sāḳiyā ṣun içelim bir defʿ-i ġam
   Gelmesün fikr-i maʿāşiçün elem

2. Neş'emiz gördükde reşk etsün bize
   Yatdıġı terden dilā sulṭān-ı Cem

3. Dilberā şikeste sebūlar çün tehī
   Bezmini ṭarḥ édeli ol ġonce-fem

4. Ey göñül ferdā içün gel ġam yeme
   Destiñe al kāse-i dem işbu dem

5. Zāhidā yāriñ elinden içeriz
   Dest-i pākinden o sāḳi ṣunsa sem

6. Öyle mest olmaḳ gerekdir bir kişi
   Dīdesine girmesün bir nīk ü kem

7. Kes̱ret erbābı degildir ṭabʿımız
   ʿÖrfiye bādile cānān ola hem

-187-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Göñül vérdim senin gibi şeh-i bī-dāda sulṭānım
   Düşürdüñ dām-ı hicrāna édüb üftāde sulṭānımʿ

2. Nice gül-zār-ı kūyuñda fiġān etmez seniñ bülbül
   Ki ʿarż etmekdesin ruḫsārıñı her yāda sulṭānım

3. Bahār eyyāmı yaḳlaşdı ayaḳlar devr ü seyr etsün
   Rebīʿiñ mevsiminde destiñe al bāde sulṭānım

4. Ne cemʿ-i māladır ḳaṣdım ne ārzū-yı menāṣıbdır
   Baña vaṣlıñ gerek dünyā ile ʿuḳbāda sulṭānım

5. Gelürler mekteb-i ʿirfāna eṭfāl-i perī-rūyāñ
   Tekāsül eyleme gel ʿÖrfi'i üstāda sulṭānım

64a

-188-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Māniʿ-i vaṣl oldı her tenhāyı kesret eyledim
   Kendi kendimden ġāyet de nefret eyledim

2. Etmedi bir kez icābet bulmadı tenhāyı çün
   Nice kere ol perī-ruḫsārı daʿvet eyledim

3. Dil-rübāsız mey içilmez neş'e te's̱īr eylemez
   Ġam hücūm eyler ḳaçanki ḳaṣd-ı ʿişret eyledim

4. Ḳaṣr-ı ʿummāna düşürdüm dīde-bān aġyārımı
Merdümānı ḥayretile ġarḳ-ı ʿummān eyledim

5. Bunca māh u sāl-i eyyāmım güẕār étdi tehī
ʿÖrfiyā āyā niçün ben böyle ġaflet eyledim

-189-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Söyleşilmez yārile çün böyledir de'b-i ḳadīm
Baña genc-i ġamda dil-dārıñ ḫayālidir nedīm

2. Gör esen mi ey ṣabā bildir baña cānānemi
Kākülünden bir hedāyādır getür ʿanber şemīm

3. Kanberimdir ḫāl-i dilber Ḥaydar-ı ʿaşḳım bugün
Ẕülfeḳārım ḫāmedir düldül baña ṭabʿ-ı selīm

4. Ḫaṣm ile etmek cidāl-i cengi düşmez şānıma
Mısṭar-ı mecmūʿa-i naẓmım baña cünd-i ʿaẓīm

5. ʿÖrfī çün söyler sezāyı gūş éden añlar beni
Maʿna-yı mażmūnuma ancaḳ éder fehm-i Fehīm

-190-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gidelim seyre yine ʿazm-i gülistān édelim
Güle bülbül biz o gül-çehreye efğān édelim

2. Sünbül-i yāri ḫayāl eyleyelim gülşende
Bize s̱ıklet véreyur ʿaḳlı perīşān édelim

64b

3. Heves-i laʿl-i lebiyle içelim gel bāde
Zāhidi naʿrey-yi mestāneye ḥayrān édelim

4. Burc-ı ḥüsn içre bulunmaz aña beñzer dilber
Müddeʿī varise gelsin beri ḥayrān édelim

5. Aġladım ʿÖrfi ʿadūdan dédi şeh-nāz éderek
Gele dīvāna bugün cümleye dīvān édelim

-191-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dīdārına baġmaġa nigārıñ ḥaẕer étdim
Āyīneye ʿaksin düşürüb cilveler étdim

2. Cānānı temāşādayım el-yevm raḳībā
Bu şīşe-i mevcūda velī bir naẓar etdim

3. Ben yārimi ṭaleble ne gezem deştle kūhı
Çün beyt-i dili dilbere cāy-ı maḳarr éṭdim

4. Gülşende hezār étdi muḥabbet beni gūyā
Bostānı ṭarīḳin ḫaber aldım güẕer étdim

5. Gör kevkebe-i baḫtıñı ey ʿÖrfi-i şeydā
Bir gice ol gül ḫ˅āba gelüb sīne ber étdim

-192-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ġonce-i ümīdi açsa bāġ-ı dehr içre nesīm
Bülbül-i gūyā bezimde baña olurdı nedīm

65a

2. Ġurbete düşdüm fütāde yār yoḳ yāran yoḳ
Ḥālim añsam sergüẕeştin naḳl éder rūḥ-ı Fehīm

3. Mū miyānıñ fikr éden ʿāşıḳda ḳalmaz ḳılca cān
Böyle ḥālile ṣırāṭı geçmege Allâh kerīm

4. Āteş-i ḥasretile nār-ı iştiyāḳıñ sūzişi
Cismimi yandırdı çün pervāne yaḳar mı caḥīm

5. Mescid-i ʿālemde ʿÖrfi nice ḥayrān olmasun
Ḳāimen ẕikrinde kimi kimini étdiñ muḳīm

-193-

Mefāīlün Mefāilün Mefāīlün Mefāīlün

1. Niyāz ettim bezimde raḳṣa çıktı yāri ditretdim
Misāl dā'ire-i sille urub aġyāri ditretdim

2. Yazarken ḥīn zülfüñ köhne ʿayyāş olduġum bildim
Ḫaṭā ḳıldım elimde raʿşe vār pergārı ditretdim

3. Teb-i hicriñde ditrer gördi ol mekkāre ben zārı
Démiş hengām-ı vaṣlımda ben ol bīmarı ditretdim

4. İşitdim semʿ-i bezminde dolaşmış grimiş aġyārı
Bir āh-ı sūz-nāk étdim ki dilden nārı ditretdim

5. O cāndan ayırub ey ʿÖrfi hamdülilâh murād üzre
Boġāzından ʿaduyı aṣdım ammā dārı ditretdim

65b

-194-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Dédi ʿaşḳ dāsitānıñ bilmezin dānāyı söyletdim
   Anıñçün meclisimde Ḳayṣile Leylāyı söyletdim

2. Ḫumārım fehm édüb sālūs-ı mey-ḫāne ṣunub
   Beni söyler görünce dédi çoḳ mevtāyı söyletdim

3. Meger kim cā-be-cā būs eylerimiş laʿl-i dildārı
   Ne ḳanlar yutdum aġzın arayı ṣahbā söyletdim

4. Edirne güllerinden olduġum yetmez mi bu şāhid
   Nezāket ile açdım bülbül-i gūyāyı söyletdim

5. Riyāż-ı dehr içinde var mıdır ʿÖrfī gibi üstād
   Şikenc-i ṭurresiyle ʿörf édüb aʿdāyı söyletdim

-195-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ḳapuñdan dūr édüb baḫt-ı siyāhım
   Bahāne ṭāliʿimdir yoḳ günāhım

2. Édüb ʿālī naẓarla iltifātı
   Naẓar étdi baña kendi nigāhım

3. Sitarem pesde ṭāliʿ nā-müsāʿid
   Çıḳar bālāya Bāri dūd-ı āhım

4. Raḳīb oldı arada vehm-i deryā
   ʿAceb düzdāne bekler şāh-ı rāhım

5. Unutma ʿÖrfī gibi derd-mendi
Seniñdir çün emir ʿālī-cāhım

66a

-196-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Eyledik bezmine varmaḳdan o yārı keselim
İncinür belki o gül-fem hele ḫārı keselim

2. Nev-bahār érdi niye açmadı gül-i bāġ viṣāl
Nāleler eyleyelim zār-ı hezārı keselim

3. Çün girān olmadadır naḫl-i dile berg-i firāk
İzdiyād olmaya dil ġuṣṣası bārı keselim

4. Hāvż-ı ümmīde aḳar ḫun-ı sirişkim her dem
Ey cefā-cū ne olur yoḳ yére cārī keselim

5. Ṭayy olundı bu ġazel ʿÖrfi keselvérdi deyü
Eylemiş ḫande meger rūy-ı nigārı keselim

-197-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātü Fāʿilün

1. Ḥasret-i cānāneden oldum ziyāde pür-elem
Etmez oldı meclise zīrā o meh vażʿ-ı ḳadem

2. Hātif-i ilhām ġayb étdi tesellī göñlüme
   Bāri der-ḫāṭırdır ol yāriñ ḫayāli dem-be-dem

3. Bülbül-i āşüfte-i feryādım eyler bī-ḥużūr
   Kim yüzin göstermez ise bir daḫi ol ġonce-fem

4. ʿĀr u nāmūsı yolunda pāyimāl etsem nola
   Rāżıyım rüsvā-yı ʿālem olmaġa etsün kerem

5. Aḳrabā vü aṣdiḳa éder naṣīḥat ʿÖrfiyā
   Rişte-i sevdāyı mümkin mi o dilberden kesem

66a

Ḥarfü'l-Nūn

-198-

Fāʿilātün Fāʿilatün Fāʿilatün Fāʿilün

1. Çün ʿadū iġvā éder yār olduġıyçün neylesün
   Söyledir bezminde aġyār olduġıyçün neylesün

2. Yoḳ yere feryād éder bülbül şikāyet eyleyüb
   Gül düşer çün üstüne ḫār olduġıyçün neylesün

3. Çār ü nā-çār dil ḥaḳīkat her ẓuhūrı bunlarıñ
   Saʿd ü naḥs ü baḫt ü idbār olduġıyçün neylesün

4. Şemʿ-i ẕātıñ pertevinden dönmede fānūs-ı çerḫ
   Ebr ü bād ü çerḫ-i devvār olduġıyçün neylesün

5. Bulmadı bu ʿillete Loḳmān ü Eflāṭūn ʿilāc
   Derd-i ʿaşḳa ʿÖrfi bīmār olduġıyçün neylesün

-199-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gülistān içre bülbül oldı āşüfte fiġānımdan
   Unutdı lānesin ben dūr olalı āşiyānımdan

2. Beyābāna ṣalub āḫir beni rūzigār ammā
   Esen mi ey ṣabā bilmem ḫaber yoḳ nev-civānımdan

3. Benim feryād ü zār ü nālemi ʿayb eylemiş nādān
   Ne bilsün ey göñül bīgāneler rāz-ı nihānımdan

4. Ne bānū-yı ümmīdile ʿarūs-ı kām el vérdi
   Ne bir ṣıḥḥat ḫaber var ḥāṣılı yāre nişānımdan

67a

5. Nola hicriyle ey ʿÖrfī şeb olsa kisve-i cismiñ
   Cüdāyım ḫayli demdir kākül-i ʿanber-feşānımdan

-200-

Geçmez der idiñ ey dil-i şeydā perimden ġazelini naẓma bāʿis̱ bu olmuşdur … ʿÖrfī-i derd-mendiñ dört ……….. dilbendi iki günde ʿazm …… étdiklerinde firḳatleriyle bu ……….. naẓm eylemişdir.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Geçmez dér idiñ ey dil-i şeyd[ā] siperimden
   Gör tīr-i ḳażā açdı zaḫim tā cigerimden

2. Ey dil er-iseñ baġlama bel bu zen-i çerḫe
   Kim yere düşüb çār güher zer kemerimden

3. Envāʿ-ı ṣafā çıḳdı gözümden kuḥūl-āsā
Bārān-ı sürūẖ dem-be-dem akdı başarımdan

4. ʿAynimde degil idi benim mācerā-yı ğam
Ṣad cūy ẓuhūr eyledi bu çeşm-i terimden

5. Aġlar deyü ṭaʿn eylemeñiz ʿÖrfi-i zāra
Yas étdi felek bile benim bu kederimden

-201-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ẕevḳ-i bāġ eyler egerçi bāġ-bān
Gör ne otlar yoldurur aña cihān

2. Leyli gösterse yüzin Mecnūn éder
Murġ-ı sevdā serde eyler āşiyān

3. Bir lebi Şīrīne kim Ferhād olur
Tīşe-i āhile eyler terk-i cān

4. İki gün bir bezm-i ʿayşe gelse yār
Çün peri olur üçünci gün nihān

5. ʿÖrfiyā gülşen mekān eyler hezār
Kuşça cānı ḳalmayub eyler figān

-202-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āşināyım dilbere bīgāneler reşk eylesün
Cāy-gāhı sīnedir kāşāneler reşk eylesün

2. Şemʿa-i kāfūr olub mihrāb-ı dilde gerdeni
Dāʿimā endīşeñe pervāneler reşk eylesün

3. Gösterir gāhice halḳa-çīn édüb gīsūların
Zülfünüñ zincirine dīvāneler reşk eylesün

67b

4. Nukl-i bezmim būs-ı laʿl-i dil-rübādır her zemān
Arḳasından çatlasın kestāneler reşk eylesün

5. Mest-i ʿaşk-ı ḥayret-efzāyı leb-i dil-dārile
ʿÖrfiyā şol neş'eñe mestāneler reşk eylesün

-203-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Aḳsa miyān-ı ṣuffede şādü'r-revān revān
Gitse gürūh-ı ġam daḫi bizden yegān yegān

2. Açsa niḳāb-ı zülf-i siyāhkārın ol āfet
Baksa o çeşm-i fitneye dīde yamān yamān

3. Bir ṣubḥ idi gösterdi cemāl-i āfitābesin
Dil vérdim o ḫurşīd-i cihāna cihān cihān

4. Bir ẕerre zevāl érmez idi ḥüsn-i dilbere
Rahm eylese ʿuşşāḳına her nev-civān civān

5. Ṣabr édebilür mi buña ʿÖrfi gibi ʿāşıḳ
Tā nāfe degin sīne-küşāda amān amān

-204-

Meʿfāīlün Feʿilātün Feʿūlün

1. Şehā sen āfet-i devrān imişsin
   Güzellik ceyşine sulṭān imişsin

2. ʿAzīz étdiñ beni lûṭfuñlā cānā
   Meger sen Yūsuf-ı Kenʿān imişsin

68a

3. Şifā étdi bu bīmāra lebiñden
   Ṭabībā derdime dermān imişsin

4. Dédiler ay ṭutuldı nıṣf-ı şebde
   Bu şeb kimde ʿaceb mihmān imişsin

5. Edüb esrārıña ʿÖrfi-i şeydā
   Meger kim cān içinde cān imişsin

-205-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Var gerden-i sīminde anıñ būy-ı yāsemen
   Fül yāsemīndir ol tāze gül-beden

2. ʿĀşıḳ doḳunma destile pālūde-i terdir
   Cism-i mülāyemetle leṭāfetle penbeden

3. Ruḫsārınıñ evṣāfın işitmiş gibi me’vā
   Her laḥẓa gezer kūyını hefte-sekiz ʿaden

4. Ol āb-i rūy-ı ʿālem eger vādiye çıḳsa
   Neşv ü nemāya söz mi ḳalur müjdeler çemen

5. Feyż-i nesīm-i ḥażret-i Bāri'yle göründi
Açdı niḳābın ʿÖrfiye gül-çehre-i süḫan

-206-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ol perī gül gibi ḫandān olmasun yā neylesün
Bülbül-i şeydā da giryān olmasun yā neylesün

68b

2. Ḫār-ile ülfet éder ol ġonce-fem gül-zārda
Dīdeden eşkim firāvān olmasun yā neylesün

3. Dem-be-dem baġrın yaḳar dāġ-ı ġam-ı ʿāşıḳlarıñ
Ney gibi ʿuşşāḳ-ı nālān olmasun yā neylesün

4. Pādişehdir dāmeniñ būs etmege nevbet mi var
Bendeler ḫāk-ile yeksān olmasun yā neylesün

5. Gösterir perçem ucın ol şūḫ-ı fettānım baña
ʿÖrfiyā diller perişān olmasun yā neylesün

-207-

Bir duḫter-i zühre-aḫter der-i germābeden cān gibi hemān çıḳub eṭrāfı seyrān ü ʿālemi ḥayrān étdikden ṣoñra peri gibi der-i ḥammāmda nā-bedīd ü pinhān olmaġla bu ġazel naẓm olunmuşdur.

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Çıḳdı germābe derinden yine bir āfet-i cān
Rūy-ı gül ġonce-dehen sīnesi āyine hemān

2. Ġamzesi tīr-i ḳażā gibi mü’eṡṡir cāna
İki ebrūları İstanbūl işi iki kemān

3. Lebleri sāġar-ı aḥmer nite kim kāse-i Cem
Ṣundı bir bāde kim etdi beni mest ü ḥayrān

4. Cāme-i aġı anıñ dām-ı dil-i ʿāşıḳmış
Ḥalḳa-i zülfe döküb dāne-i ḫālin fettān

5. Görmedim böyle nigārı nice demdir raʿnā
Günde bī-ḥad gül açar gerçi gülistān-ı cihān

6. Daḫi vaṣf eyler idim ḫıyre getürdi çeşme
Pertev-i ḥüsn anıñ nūr-ı mihirden tābān

69a

7. ʿÖrfi germābeden inmişdi göründi gitdi
Bir perī idi meger oldı gözümden pinhān

-208-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yüz çevirme dilberā bu bende-i dīrīneden
Görelim bir kez ne ṣūret görinür āyineden

2. Ẕümre-i ʿuşşāḳıña ḳıldıñ beni mehter şehā
Kūs u ṭablıñ çalınur nevbet-be-nevbet sīneden

3. Ḫaṣm-ı dūna eyleme cānā nigāh-ı iltifāt
İşler işler tīr-i müjgānıñ dil-i pür-kīne

4. Tār-ı zülfüñ setr éder seyre cemāliñ gencini
Bir ṭılısm-ı mārdır kim görilür gencineden

5. ʿÖrfiye göstermediñ bir heftedir dīdārıñı
İʿtimād eyle ḥesāb ét cilve-i āẕīneden

-209-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şarāb-ı ʿaşḳ-ı dilber var ḫamr ey dil yasāġ olsun
Ben āzād eyledim peymāne'i varsın çirāġ olsun

2. Beni ʿuşşāk içinde iḫtiyār etmiş meger zülfi
ʿAceb bend oldum ol dāma nigārıñ yüzi aġ olsun

3. Dehen-būsı müyesserdir ney-āsā sīne pür-dāġa
Éderse merḥamet çoḳ yaḳmaġa bāri du-dāġ olsun

69b

4. Nigāhı iltifātıdır degişmem cümle dünyāya
Yeter bir gūşe-i çeşmi güzellerde buçaġ olsun

5. Ne ġam şimdengerü ʿālem raḳībiñ olsa temlīki
Yemīn etmiş viṣāle ʿÖrfiyā dünyāda ṣaġ olsun

-210-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Sünbül açıldı bahār érdi cinān oldı cihān
Sāyeler her birisi oldı müferriḥ eyvān

2. Tūġ-ı şāhī çıḳarub ravżaya sulṭān-ı bahār
Bezedi taḫt-ı çemen-zārı ḳurıldı dīvān

3. Cümle rāḥatda ola vaḳt-i şerīfimde déyü
Gönderüb peyk-iṣabāyile müʼekked fermān

4. Açalım dīdeʼi nergis gibi sāḳi kerem ét
Cāmı ṣun nūş édelim şimdi şarāb-ı reyḥān

5. Dem-i cān-baḫş ise ey ʿÖrfi nola feyż-i bahār
ʿAyn-ı ʿibret ile baḳ cümleye érdi nev-cān

-211-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şehā seyreyledim ḥüsnüñ murādım üzre dilbersin
Ḥayālim ṣafḥasında naḳş olan dildāra beñzersin

2. Metāʿ-ı vaṣlıña mālik olanlar bilmemiş ḳıymet
Nüḳūd-ı ekşimi vérdim saña benden ne istersin

70a

3. Görüb rūyuñda ḫayāliñ dūd-ı āhım çıḳdı ʿayyūḳa
Yaḳarsın ʿāşıḳı zīrā güzellik içre ʿanbersin

4. Mürüvvet eylesen ḳānūn olur ʿuşşāḳa sulṭānım
Melāḥat kişverinde Ḫüsrev olduñ bellü serversin

5. Mükedder eylesin ʿÖrfi dehānıñ vasfını cānā
Ki medḥiñde ḥalāvet var ʿaceb ḳand-i mükerrersin

-212-

Mefʿāīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Serīr-i şīvede ḫāḳāñ-ı devrān
Melāḥat kişverinde şāh-ı ḫūbān

2. Göñül uġruladı ṣandūḳ-ı dilden
   Alub varımı şimdi ḳaldım ḥayrān

3. Ḥużūr-ı na'ib –i ḳāżī-i ʿaşḳa
   Buyur kim varalım ḥaṣmile gūyān

4. Ne alurlar güher ḳısmından ekşim
   Yāḫūd kālā-yı varım bunca fettān

5. Gelürler yanıma daʿvāda elbet
   Şehādet eylemez mi şevḳ ile cān

6. Görünce ʿarżuḥāl-i bī-mecāli
   Seniñdir lûṭf u iḥsān ile fermānʿ

7. Duʿā-gūy-ı devām-ı devletiñdir
   Deriñde bendeñ ʿÖrfī-i duʿā-ḫˇān

70b

-213-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yüz bulub çıḳmış ruḫuñ üzre o ḫāl-i ʿanberīn
   Eylemiş ruḫsārıñı cānā Süleymānī nigīn

2. Tīġin ʿüryān eylemiş ġamzeñ bakılmaz çeşmiñe
   Çok tesellī eyledim olmaz nidem göñlüm emīn

3. Gerdeniñde kakülün ucın baña dām eylediñ
   Geçmezim öyle boġazdan olsa biñ yerde kemīn

4. Yaza yaza vech-i taḥrīri yüzüñ gördüm seniñ
   Naḳd-i ʿaşḳıñ aldım ammā göñlümi vérdim rehīn

5. Oḳuyub ḫandān olur ġonca-fem āṣārımı
   Çünki tāze gül açar ey ʿÖrfī bu tāze zemīn

-214-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gör belāyı yine bir dilbere oldum meftūn
   Kāküli fikri éder her gice ʿaḳlım şeb-ḫūn

2. Nice şīveyle geçer ben daḫi benden geçerim
   Ḳalurum ḥayretile ḫāne-i ġamda maḥzūn

3. ʿÖmri çoḳ olsun éder baña mürüvvetle nigāh
   Neyleyeyim ġamzeleri bağrım eyler pür-ḫūn

4. Çeküb āġūşa désem ḥālimi tenhāda aña
   Lûṭf éder idi o meh olmuş işitdim mey-gūn

5. Ṭaʿn-ı düşmen eger olmasa arada māniʿ
   ʿÖrfi-i zārı viṣālile éderdi memnūn

71a

-215-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āh cefā-cū çeşmiñ āfet bir ʿaceb mekkāresin
   Dilde cevriñ çoḳ görünmez baḳ dilerseñ yāresin

2. Tīr-i ġamzeñ ḳaldı zaḫm içre oñulmaz yāreler
   Bir ʿilāc olmaz baña bildim ki elmās-pāresin

3. Ayda bir taḳlīd éder ebrūña ey meh-rū hilāl
   Yerle gök mābeyni var bilmez meger kim arasın

4. Ḳaṣdım aġyārı izāle eylemekdir dûstum
   At ͑ adūnuñ al elinden bir yaña ġaddāresin

5. Em dédiñ dil-ḫasteye sükker dehānıñ ey ṭabīb
   ͑ Örfi-i bīmārıñ ey dilber bilürsün çāresin

-216-

Fā͑ ilātün Fā͑ ilātün Fā͑ ilātün Fā͑ ilün

1. Ārzūda dil o şūḫı rūz u şeb giryān iken
   Her temāşāda vücūd āzürde-i müjgān iken

2. Dem-be-dem pervānesin yaḳar çerāġ-ı ḥüsnüñe
   Cān atarlar bir nigāha āteş-i sūzān iken

3. Dédiler daḫme açılmış māl bulmuş maġribī
   Merdüm-i dīde şikāf-ı sīneye ḥayrān iken

4. Mū miyān endīşesinde ḫāṭırım oldı şikest
   Fikr-i gīsū-yı perīşānile dil vīrān iken

5. Çün ͑ azīz eyler seni ͑ Örfi Züleyḫā-yı ḫulūṣ
   Gördügüñ rü’yāda ekṡer Yūsuf-i Ken͑ ān iken

71b

-217-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gūş éder ise o gül ben bülbülün zār olduġın
   Faḫr éder sünbülle dāmānı pür-ḫār olduġın

2. Çün be-dīdār olmada dā'im ḫayāli dīdeme
   Ḳorḳarım dilber ḫayālin istemez yār olduġın

3. Sīnemi açdım ḳo zaḫm ursun ḫadeng-i ġamzesi
   Bilürüm ol ḳāşı yāyıñ çeşmi tātār olduġın

4. Sevmiş ol meh-rū işitdim bir nigārı ditredim
   Cānımıñ fehm eyledim yāre ḫırīdār olduġın

5. ʿĀşıḳ öldürme dédim ol şāha dédi ḫışmile
   Var mıdır ʿÖrfi seniñ dehr içre ḫünkār olduġın

-218-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir ʿaceb endīşedir ġurbetde efkār-ı vaṭan
   ʿAndelīb-i cān éder elbette eẕkār-ı vaṭan

2. Ṣad hezār ġurbetde iken durmayub feryād éder
   Zer ḳafesden ḫoş degil mi bülbüle ḫār-ı vaṭan

3. Bāġ-ı firḳatde eger bir ġonce-fem görsem hemān
   Ḥāṣıl olur dil diraḫti üzre gülnār-ı vaṭan

4. Kevs̱er ırmaġı gelir mi ʿaynime sensiz benim
   Kim serāb oldı bu yerde baña enhār-ı vaṭan

5. ʿÖrfiyā ġurbet nedir fehm eylesin ehl-i dilān
Dilde bir mübhem muʿammā oldı esrār-ı vaṭan

72a

-219-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Girmez düşüme yāri ḫayāl eyledigimden
Ḥaẓẓ eylemedi seyr-i cemāl eyledigimden

2. Būs édemedim laʿl-i ṣafā-baḫşını gitdi
Dil-teşnelere vaṣf-ı zülāl eyledigimden

3. Gūşına girüb nālelerim merḥamet etmiş
Derdiyle bu şeb çeşmi hilāl eyledigimden

4. Yapılmadı vuṣlat ile ḥayfā ki derūnum
Bīhūde yere fikr-i muḥāl eyledigimden

5. Uyḫuyı ḥarām eyledi ey ʿÖrfī cefāsı
Etdiklerini yāra helāl eyledigimden

72b

-220-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Vérdik şarābı dilbere güftāra başlasın
Şeydāları āşüfte olub zāra başlasın

2. Yāriñ ḫiṭābı semʿ-i dile ṭurfe naġmedir
Geh iltifāt ü gāhice āzār başlasın

3. Ḥā’il olur mı ʿāşıḳ u maʿşūḳa bir mekān
   Aʿdā dilerse arada dīvāna başlasın

4. Şāhıñ murādı rūḥa imiş sür piyādeyi
   Ḳaçın öñünce bildigi reftāra başlasın

5. Bir tıfl-ı dil ki ʿÖrfi gide mekteb-i ʿaşḳa
   Ebced yerine şevḳile eşʿāra başlasın

-221-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Gülʿiẕār-ı ruḫuñuñ şevḳine ey ġonce-dehen
   Bülbül-āsā éderim nāle’i gülşen gülşen

2. Seyre ʿazm eylesem ey ġamzesi ḫūnī sensiz
   Ravżalarda baña ḫançer görinür her sūsen

3. Maşrıḳ- gerden-i berrāḳıña pervāne benim
   Reşk éder böyle semen cismiñe her sīmīn-ten

4. Nice inkār ile dérdim yeñile aġyārıñ
   İntisāb etmege gül cāmeñi kim idi diken

5. Seyr-i gül-zāra ʿaduyile gidersin tenhā
   ʿÖrfi-i zāra revā mı ola kühen mesken

73a

-222-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Sādeler giyse vü reftār etse servim ber-çemen
   Ṣanurum bir servi aġūşa çekübdür yāsemen

2. Öyle bir pālūde-i terdir letāfetle anıñ
   Cismine el degmedi ammā mülāyim penbeden

3. Nerm éder āhen-dilānı sīne ʿüryān eylesem
   Etmesün āzürde yā Rabb anı tār-ı pīrehen

4. Düşmesün hicrile tīġ-i ḫāra şeydā bülbüli
   Ola her dem tāze bir öyle vücūd-ı gül-beden

5. Nice Ferhād olmasun ʿÖrfī gibi ʿāşıḳları
   Görmedim dünyāda anıñ gibi bir Şīrīn-dehen

-223-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün (Faʿlün)

1. Bezm-i efkāra gelirse ḫūbān
   Ramażān olduġın añmaz şabān

2. Dükenür şīşe-i dilden ṣabrı
   Olsa ḳum ṣaġışı ṣabra imkān

3. Etmez imsāk viṣāline anıñ
   El ṣunar niʿmet-i cānāna hemān

4. Meh-i nev gibi görüb ebrūsın
   Birden eylere iki ʿıyde ḳurbān

5. Ramażāniyye murād étdi o şūḫ
   Oldı ʿÖrfī bu ġazel bā-fermān

73b

-224-

Mefāʿilün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Saña ḫoşdur benim nālem beni āzādı neylersin
   Giriftiz zülfüñe çün ney ʿaceb feryādı neylersin

2. İşāret eylemişsin ceyş-i müjgāna bu es̱nāda
   Perīşān eyledi dil kişverin imdādı neylersin

3. Ki sensin pīşe-kār-ı nāz ü şīve ey cefā-kāra
   Bu nāz ü şīve'i taʿlīm içün üstādı neylersin

4. Démişsin bir hediye vérmedi ben zār içün cānā
   Yetişmez mi saña cān u dilim īrādı neylersin

5. Şikār etmekse ḳaṣdıñ murġ-veş bu ʿÖrfī-i zārı
   Dü çeşmiñle nigāh ét ġayrı bir ṣayyādı neylersin

-225-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Buldum ʿaşḳın ʿāḳıbet mey-hānesin
   Ey göñül ammā ʿaceb mestānesin

2. Şuʿle-i şemʿ-i ruḫ-ı dildārda
   Ṣubḥa dek her gīce sen pervānesin

3. Yanmaġı yaḳılmaġı ͑ayb eylemeñ
Çünki pervāne degilsin ya-nesin

4. Cānını ḳurbān éder üftādeler
Āşikāre göricek cānānesin

5. Bir emānetdir bu sırr-ı ͑āşıḳān
Açma ͑Örfī söyleme efsānesin

74a

-226-

Fā͑ilātün Fā͑ilātün Fā͑ilātün Fā͑ilün

1. Çeşm-i giryānım benim hicriñle mercān olmasun
İstemem cānā yüzüñden günde bir kan olmasun

2. Güldürür aġyārı yoḫsa aġlamañ müşkil degil
Eyleme ġam-gīn ͑adā şād u ḫandān olmasun

3. ͑Āşıḳ-ı bī-çāreñi yandırmasun dāġ-ı ġamıñ
Nāyile dem-sāz olub hüznile nālān olmasun

4. Rü͑yetimle ey zemānıñ Yūsufı eyle ͑Azīz
Ḥasretiñle ḫāne-i dil beyt-i aḥzān olmasun

5. Gel ḫarāb etme dil-i ͑Örfi-i zārı cevrile
Āşiyānıñdır şehā bīhūde vīrān olmasun

-227-

Fā͑ilātün (Fe͑ilātün) Fe͑ilātün Fe͑ilātün Fe͑ilün (Fa͑lün)

1. Ruḫlarıñ seyr eylesin Bāġ-ı gülistān isteyen
͑Ārızıñ ḳılsın temāşā verd-i ḫandān isteyen

2. ʿAks-i gül-fāmıñla peymāne olupdur laʿl-gūn
Lebleriñ görsün bezimde laʿl-i mercān isteyen

3. Olmuşum bīmār-ı firḳat der-firāşım ey ṭabīb
İşte bu dil ḥastedir her demde dermān isteyen

4. Ḫāẕıḳından ʿilletin ketm eyleyen bulmaz devā
Ḥaste-i ʿaşḳım benim dīdār-ı cānān isteyen

5. Gülşeni ārzū édüb "azm eyledi ʿÖrfi seḥer
Yanıma gelsin benim āşüfte yārān isteyen

74b

-228-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Görse ruḫsārıñ eger bülbül-i cān
Ḳafes-i tende olur ḥaḳ-Ḳurʿān

2. Görmesem ḫande lebiñ ġoncesini
Teng olur başıma bu kevn-i mekān

3. Gül-ruḫuñ şevḳine düşdüm yoḫsa
Öldürürdi beni ġamla hicrān

4. Bāġa çıḳ aça ruḫuñ gül-zārı
Çünki girmez ele böyle devrān

5. Gül-ʿiẕārıñ beni söyletdi yine
Eylediñ ʿÖrfi'i āşüfte hemān

-229-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Dil-i ʿaşıḳ çü nāfe ḫūn-ı dille müşg-bār olsun
   Ṣabādan kākül-i ʿanber-feşānı tārumār

2. Açılsın gül-ruḫı ḫandeyle gül-zār-ı ṣafāyide
   O şevḳile göñül şeydā vü āşüfte hezār olsun

3. Ḳayır (?) feryādım gūş eylemezse şimdi cānāne
   Dem-ā-dem ḫāṭırımda tek benim ol gül-ʿiẕār olsun

4. Fetīl-i zaḫm-ı sīnem ġamze-i ṣāḥib-ḳırānīdir
   Nigāh etsün baña cānāne cismim raḫne-dār olsun

5. Temāşā-yı çemen-zāra giderken ʿÖrfi seyreyler
   Cemālin gösterir elbet hezāra nevbahār olsun

75a

-230-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Bu göñlüm beytiniñ mihmānı sensin
   Anıñçün cānımıñ cānānı sensin

2. Belī sensin éden dil-ḫaste cānā
   Yine her derdimiñ dermānı sensin

3. Gül-i nāzendesin her ʿandelībe
   Hezārıñ nāle vü efġānı sensin

4. Fütāden baḥr-ı fikre nice düşmez
   Cihānıñ fitne vü fettānı sensin

5. Sirişkile eziyet vérme yāre
   O güldür ʿÖrfiyā bostānı sensin

-231-[16]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dil pāre göñül zevraḳın āyā ne çekersin
   Şimdengerü girdābile ʿummāna çekersin

2. Pervāne olub şem-i ruḫı şevḳine yāriñ
   Bīçāre anı āteş-i sūzāna çekersin

3. Cevr etse de şeḳvā édemem çünki perīdir
   Yer étdi göñülde dil-i vīrāna çekersin

4. Bend oldum o yāriñ ser-i gīsūsuna tenhā
   Zencīr-i siyeh zülfüni dīvāne çekersin

5. Vaṣlını temennāda güher naẓmımı görmüş
   Ḥaḳḳımda dédi ṣubḥa-i dürdāne çekersin

6. Çün pentere(?) şehbāz-ı nigehden ḳaṭı dūruz
   Ḳullāb-ı ḥaḳīḳat yine cānā ne çekersin

7. Hengām-ı çerāġān ʿaceb ʿişretdesin ʿÖrfi
   Kim lāle gibi sāġar-ı şeş-hāne çekersin

[16] Bu ġazel varak 112b’deki ġazeldir. Kafiyelenişinden ötürü bu kısma alınmıştır.

-232-

Ḥarfü'l-Vāv

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kūhdan ṣaḥrāya cārī olma hem-vāre ṣu
   Érdi çün alçaġa yüz sürmegile dīdāra su

2. Ṭālib-i cānān olan ʿāşıḳda varlıḳ var mıdır
   Maḥv éder deryāya cismin dem-be-dem bī-çāre ṣu

3. Ḥasret-i lāʿlile ben gitmek revā mı teşne-leb
   Dūṣlar raḥm eylesin vérsün baña bir pāre ṣu

4. Nola aḳarsa sirişkim cūyı pāy-ı dilbere
   Aḳagelmişdir gözüm incinme her gül-zāre su

75b

5. ʿÖrfi gibi geşt éder dünyāyı ṣu çün sūbesū
   Şevḳ-i laʿl-i yārile oldı hele āvāre ṣu

-233-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Dem-ā-dem yüz vérirsin kāküle maḥż-ı ẖatādır bu
   Perīşān eyleme ʿuşşākı şāhım bir recādır bu

2. Yeter ġonce-ṣıfat dil-teng olan gül-zārı ʿālemde
   Açar her ṭabʿ-ı nāşādı esen bād-ı ṣabādır bu

3. Nola keyfiyet-i laʿliñ bulunmaz ise sāġarda
   Gül-i ḥamrāya beñzer ḥoḳḳa-i cām-ı ṣafādır bu

4. Nigāh etmek ne mümkin mest-i yāre diḳḳātle
   Baḳılmaz neyleyim ammā müji tīr-i ḳażādır bu

5. Baña raḥm etmediñ çoḳdan görüb ḥāl-i perīşānım
   Esirge ʿÖrfi-i zārı ḳapuñda bir gedādır bu

-234-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ne vaḥşīlik éder ol çeşm-i āhū
   ʿAceb bilsem neden ḳaçar o meh-rū

2. Kemīnim yoḳ benim āmāde kendi
   Şikār eyler beni ol tār-ı gīsū

3. Nesīmā bū yayıldı çünki ẖalḳa
   Muʿaṭṭar eyledi dünyāyı ẖoş bū

76a

4. Cemāl ʿarż eylese bir kerre farżā
   Çıḳar her gūşeden biñ naʿre-i Hū

5. Elem çekme firāḳ-ı yāra ʿÖrfī
   Nihāndır ādemīden her perī-rū

-235-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Bize yoḳ iltifātıñ ey cefā-cū
   Yanıñda it gibi düşmenler ulu

2. Siyeh çeşmīn görüb ṣaḥrāya düşdi
Ḫotenden geldiler ṣan çifte āhū

3. Taḥammül édemem bār-ı firāḳa
Żāʿifim dilberā çün tār-ı gīsū

4. Görürsem āb-ı rūyuñ girye etmem
Durur bunda efendi her aḳan ṣu

5. Mürüvvet vaḳtidir lûṭf eyle cānā
Ḳadīmī ʿāşıḳıñdır ʿÖrfī yā Hū

-236-

Bir kelb-i żaʿīf cān vérir iken Hū deyü birkaç defʿa naʿre urub terk-i mezbele-ḫāne-i fenā etmekle bu ġazel naẓmına bādī oldı ey ʿāşıḳ u ey ṭālib-i Ḥaḳḳ maʿlūm ola ki cümle eşyā ẕikr ü tesbīḥe me’mūrlardır gerek ḳamu ḥayvānāt ü cemādāt.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Cümle eşyā ẕikr éder dil-dārı Hū
Çün güzeldir her güzelden Bāri Hū

2. Cevr-ile öldürse ʿuşşāḳın eger
Cān vérince étdigi eẕkārı Hū

76b

3. Her nüfūsun ṣoñ deminde yārile
Baḳmayub cānā éder iḳrārı Hū

4. Kelb-i taḥḳīr eyleme ḫod-bīn olub
Oldı āḫir demde çün eẕkārı Hū

5. Bir ʿaceb dilberdir ol mümtāz kim
Dér aña dehriñ ḳamu dil-dārı Hū

6. Baña cevrin gerçi taḥmīl eyledi
Ḳıl taḥammül ʿÖrfiyā her bārı Hū

-237-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ne siḥr étdi baña bilmem o meh-rū
Ne ṣabrım ḳaldı ne rāḥat ne uyḫu

2. Ne ṭāḳat ḳaldı cismimde ne dermān
Olub vird-i zebānım yār-i men Hū

3. Gözümden cūy-bārıñ çıḳdı ẕevḳi
Çün oldı hicrile eşkim aḳarṣu

4. ʿAceb sevdāya düşdi dil-i fütāde
Baña dām oldı çünkim zülf-i ḫoş-bū

5. Hele öpdirdi āḫir ʿÖrfi yārı
Nice iġvā ile aġyār-ı bed-hū

77a

Ḥarfü'l-Hā

-238-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ruḫuñ āyīne-i ẕāt-ı Ḫudādır yā Resūlallâh
   O sırrıñ maḥremi ehl-i ṣafādır yā Resūlallâh

2. Gözümde perde-i ġaflet göñülde ẓulmet-i ʿiṣyān
   Dü çeşmi nūr u fer vér bī-żiyādır yā Resūlallâh

3. Kebāirle ṣaġaīr ʿilletimdir çün devā senden
   Ḥadīs̱-i raḥmetiñ maḥż-ı şifādır yā Resūlallâh

4. Günāhım çoḳluġun añdım belim bükdüm kemān-āsā
   Ḫacāletden ülf-i ḳadem dütādır yā Resūlallâh

5. Yüzüm yoḳ varmaġa dergāhıña lûṭf eyle ʿÖrfiye
   Dü ʿālemde seniñ kārıñ ʿaṭādır yā Resūlallâh

-239-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Cümle düşmenlerimiz dil keser inşā'allâh
   Görür ol vaḳt-i sürūrı naẓar inşā'allâh

2. Merdimiz şekl-i ġarībānede pāy-i devlet
   Ḫāne-i pür-ġama bir gün baṣar inşā'allâh

3. Ḥasret-i yāra taḥammül gibi olmaz ḫoş rāy
   Vaḳt-i sāʿatle éde çün güẕer inşā'allâh

4. Mübtelā'iz éderiz vaṣlı temennī Ḥaḳdan
Ola tedbīre muvāfıḳ ḳader inşā'allâh

77b

5. Bula ey ʿÖrfī revācın gün ola kāle-i fem
Żarār étmez güher-āsā hüner inşā'allāh

-240-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. İlāhī ḫāṭır-ı maḥzūnumı ġamdan ḫalāṣ eyle
İlāhī dīde-i giryānımı nemden ḫalāṣ eyle

2. İlāhī tīr-i ekdārile mecrūḥ olmasun sīnem
İlāhī zaḫm-ı ġamdan aña merhemden ḫalāṣ eyle

3. İlāhī ʿuḳde-i müşkillerimi ḥall éden sensin
İlāhi ġuṣṣa-i kābūs-ı aʿẓamdan ḫalāṣ eyle

4. İlāhī fikr-i fāsidden ola endīşem āzāde
İlāhī göñlümi şād eyle mātemden ḫalāṣ eyle

5. İlāhī ʿÖrfī-i ġam-ḫˇārı ḫurrem eyle lûṭfuñla
İlāhī iki ʿālemde ḳamu semden ḫalāṣ eyle

-241-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çünki āb-ı zindeden vérilmedi İskendere
ʿAyn-ı ʿālemde bir içim ṣu bulunmaz bizlere

2. Nālemi gūş eyleyüb etmez teselli lûṭfile
Hicrile göz yaşım aḳdı hiçbir olmaz yerlere

3. Ḥalḳa ḥalḳa dām édüb zülfeyn-i ruḫsārın o şūḫ
Gör Müselmānı esīr etmek diler kāfirlere

4. Beslenür itler gibi aʿdā der-i dil-dārda
Bir gice ġāyet doḳundı atılub ḫāṭırlara

5. Rūz u şeb ey ʿÖrfi meddāḥ-ı cemāl-i dilberiz
Eylemez mi şāh olan lûṭf u kerem şāʿirlere

-242-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Düşdi göñlüm yine bir şīvesi çoḳ fettāna
Diyemem ḥāl-i diger gūnumı bir yārāna

2. ʿĀşıḳ öldürmege ḫançer ṭaḳınur görmüşler
Ṣaḳınub ḳorḫu düşürme dil-i şeydā cānā

3. Āteş-i hicriñe ṭāḳat yoġiken dillerde
Şimdi nār-ı ruḫ-ı yāre bu ḳadar pervāne

78a

4. Dāma düşşün dér iseñ ol gözi şehbāzı dilā
Rām olur dāne-i zerle hele gönder aña

5. ʿÖrfiyā şimdiki ʿaṣrıñ güzelini ṣaydı
Zer ü sīmile imiş söyleme hiç yābāna

-243-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ol āteş-pāre dilber her ḳaçan çıḳsa çemen-zāra
   Ça'ir ça'ir yanar ʿaşḳ āteşinde nice bī-çāre

2. Libāsı āteşī aṭlas muḳaddem ṣālimiş ammā
   Yaḳar parıl parıl her kez baḳılsa rūy-ı dil-dāra

3. Muḥabbet nārı ey pervāne bezminde söyünmez hiç
   Yaḳıl raḥm eyle şāyed ḥāliñe baḳ şemʿ-i ruḫsāra

4. Neler eyler gör-indi saña şimden ṣoñra ol āfet
   Ḫayālin gösterir her yāne baḳsa çeşm-i neẓẓāre

5. Dile ḳundaḳ bıraḳmaḳ ḳaṣd ederse ʿÖrfiyā ol şuḫ
   Giyer kibrītī cübbe nār olur ṣarılı yek-pāre

-244-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Döndüm ġubāra pādişehim rūzgārile
   Ḳaldı yoluñda dīdelerim intiẓārile

2. Girdāb-i ḥayret içre düşürdi beni efkār
   Bilmem olur mıyım yine ḫurrem kenārile

3. Gül deyü éderler baña ibrāmı aġlasam
   Gül-zār-ı ḫayālimde görüşdüm hezārile

4. Cānā bu ġuṣṣa eyledi ben zārı bī-mecāl
   Bī-tāb ü ṭāḳat oldı vücūd āh ü zārile

5. İḥsān éderse ʿÖrfī ʿaceb mi o şeh-levend
Bu ʿarżuḥāli vérdim aña iʿtiẕārile

-245-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir küçük dil-dāra düşdi bu dil-i şeydā yine
Eyledi mülk-i dili her ġamzesi yaġma yine

2. Sīneme çekdim ciger kūşem gibi bir ḳaç gice
Bilmezem eyler miyim ol demleri iḥyā yine

78b

3. Varise ḳalmış lebinde şīr-i māderden es̱er
Leẕẕeti bāḳī dimāġımda benim ḥālā yine

4. Çekdim āġūşā mis̱āl-i lāle hem būs eyledim
Aldı firḳat dāyesi elden démez māmā yine

5. Gel ḳuzum çıḳma ḳoyundan ʿÖrfi-i şeydā seni
Sīnesinde beslesin ey dilber-i raʿnā yine

-246-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Yā Rabb bize her sāye-i bāġ-ı irem ile
Servi-[i] ser-efrāzı çemende ʿalem eyle

2. Ey berg-i bahār aḳça nis̱ārıñla bu mevsim
Erbāb-ı ṣafāya nice yüzden kerem eyle

3. Ḳıl ṭarḥ-ı tekellüf beri gel sāḳi-i gül-rū
Peymāne'i devr éde bize bir bezm-i Cem eyle

4. Bu demde hemān cūş [u] ḫurūş ile ḫum-āsā
Al destiñe ey dil meyi kim defʿ-i ġam eyle

5. Ey ʿÖrfī yeter sevmege bir dilber-i mümtāz
Bir ġayri heves etmemege ṣad ḳasem eyle

-247-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Aldım ḫayāle ḥüsnüni geldi yaḳīnime
Girdi ne deñlü vaḥşī ise çün kemīnime

79a

2. Hengām-ı seḥer çıḳsa gülistāna o meh-rū
Raḥm eyleridi nāle vü zār-ı ḥazīnime

3. Tenhādadır āġūş-ı miyānı nice mümkin
Teklīf-i viṣāl édemedim nāzenīnime

4. Ṣoldı ġamıñile ten dér isem etmez iʿtimād
Ṣaġ olsun inanmaz ise bunca yemīnime

5. Ey ʿÖrfī görüb baʿżı eḥibbā naẓmıñı
Taḥsīn ü pesend eylediler nev-zemīnime

-248-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Meftūnuñ olanlar saña giryān ara yerde
Bīgāne gezer şevḳile ḫandān ara yerde

2. Aġyārı édüb lûṭfuñ ile şād ü feraẖ-nāk
   Eyvāhıña fütādıñ ola ḥayrān ara yerde

3. Ġavġā-yı muḥabbetde cīdāl eylemek olmaz
   Zīrā ki şeḥā ẖançer-i bürrān ara yerde

4. Gülşende éder ġonceleriñ ẖār-ı ṣafāsın
   Bī-hūde hezār etmede efġān ara yerde

5. Sen dāġ açub sīne-i ʿÖrfiye ġamıñla
   Ney gibi olur ḥüznile nālān ara yerde

79b

-249-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Hümā-yı neş’eye yok āşiyāne
   Uçar durmaz gider çün āsümāne

2. Taḥammül eyle ey dil zaẖm-ı yāre
   H̱adeng-i ġuṣṣaya olduñ nīşāne

3. Melūl olma göñül evzāʿ-ı çerẖe
   Budur her yerde aḥvāl-i zamāne

4. Tefaẖhur eyleyen manṣıbla cāhil
   Gerekdir ẖār bu dullāb-ı cihāna

5. Gider ey ʿÖrfi aġyār-ı göñülden
   Naṣīḥatdir sözüm bulma bahāne

-250-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Evvelki geçen demleri cānānım unutma
Kıl ʿahde vefā bendeñi sulṭānım unutma

2. Ol dem ki güle ʿarż-ı cemāl eylediñ ey şūḫ
Bülbüller ile şevḳimizi cānım unutma

3. Hicriñle döküb ṣubḥa degin eşk-i firāvnım
Lûṭf eyle şehā dīde-i giryānım unutma

4. Ol zülf-i siyeh-kārı görüb ḥālimi söyle
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānım unutma

5. Gāhīce getür ḫaṭıra bu ʿÖrfi-i zārı
Mektūbile āñ ġonce-i ḫandānım unutma

80a

-251-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yaḳma hicriñle beni pervāne gibi bī-günāh
Yaḳmaḳ isterseñ ruḫuñ göster yeter bī-iştibāh

2. Kec-nigāha rāżıyım rūy-ı cefādan dilberā
Kūşe-i çeşmīn ile bāri eyle ben zāra nigāh

3. Ḥüsnüñi vaṣf eyler iken geldi ḫaṭṭıñ yādıma
Ḳara ṣu indi dirīġā ḫāmemiñ pāyine āh

4. Ġamzesi ḫançer çeküb bu sīne-i mecrūḥuma
Neyleyim ḳānūn éder bu işlere ol pādişāh

5. Reh-güẕārımda selām-ı yāre olsaḳ muntaẓır
Bilmem eyler mi bugün ey ʿÖrfī seyre ʿazm-i rāh

-252-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Éder her müjekiñ āşūbı yeter ceng ü cidāl etme
Kemān-ebrūlarıñ atar ḫadeng egri ḫayāl etme

2. Bu daʿvā-yı muḥabbet ʿaḳla gelmez dil bilür ḥālin
Ṣaḳın āṣaf dururken pādişāha ʿarżıḥāl etme

3. Alaydım būsesin her gice tenhā tār-ı gīsū-veş
Velī mecnūn éder dānāları ʿazm-i ḫayāl etme

4. ʿAceb düşvār imiş ser-rişte vérmek dilbere
Dolaş sevdā-zede biñ bir yaña hiç ḳīl ü ḳāl etme

5. Leb-i dilberde imiş menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt ey dil
Ne-deñlü teşne olsañ ʿÖrfiyā meyl-i zülāl etme

80b

-253-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Seḫāda Ḫātem olsa bir ḳarīniñ ʿarżıḥāl etme
Ol istiġnāda Ḥak'dır lûṭf éden fikr-i muḥāl etme

2. Şikeste etmesünler şīşe-i ḳalbiñ nir istekde
Eder seng-i melāmet ḫāṭıra şāyed melāl etme

3. Eger dérseñ ki çoḳdur kān-ı himmet böyle eẕnāda
Éder tevbīḫile lûṭfı baña anı miẕāl etme

4. Maʿāş-ı zindegānī lāzım elbet mümkin olduḳça
Rezālet menzilin terk eyle pes terk-i nevāl etme

5. Désüñler saña müstaġnī cihānı bilmeyen kesler
Ḳanāʿat kenzi lā-yefnā[17] *dır* ey ʿÖrfī cidāl etme

-254-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Çıḳub ḳasr-ı bülende dā'imā her cāyı seyreyle
Behişte döndi ʿālem vādi-i me'vāyı seyreyle

2. Bu dem eṭrāf-ı ʿālem sebze-pūş oldı bahār érdi
Bu mevsim bir ṣafā kesb ét cinān esbābı seyreyle

3. Çekildi sū-be-sū her ʿāşıḳıñ yanında bir meh-rū
Gel ey vaḥşī yine āhū gibi ṣaḥrāyı seyreyle

4. Ne mevc-engīz olur deryā-yı ʿaşḳıñ bī-ḳarār oldum
Naẓar ḳıl göñlüme bir kerre gel deryāyı seyreyle

5. Fiġānın kesdirir nālem hezārıñ gül-ruḫuñ göster
Nedir āşüftelik bu ʿÖrfi-i şeydāyı seyreyle

81a

-255-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Bile tīġiñ varsın aʿdā bile
Sana yetmez mi dil-i şeydā bile

[17] Kanāʿat tükenmez bir hazinedir.

2. Ki siperdir şol sinān firḳate
   Bilesin ey yār-ı bī-hem-tā bile

3. Tīġ-i hicriñden şikāyet eylemem
   Sen benimle bilesin cānā bile

4. Kande ʿazm etsek ḫayāliñ biledir
   Tende ġamzeñ nāveki ḥālā bile

5. ʿÖrfi ketm etmez seni söyler seni
   Ben seniñ dil-dādeñim dünyā bile

-256-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ġamzesin teşbīh éderler tīr ü tīġ ü ḫançere
   Zaḫm-ı sīne ey göñül ol işlere çün beñzere

2. Mār-ı müşg olsa ʿaceb mi tār-ı zülf-i dil-rübā
   ʿĀşıḳı cez̠be deminde beñzemez mi ejdere

3. Ol ḳamer –ruḫsāra oldum müşterī vaḳt-i seḥer
   Bir fütāde düşmedi böyle ḫüceste aḫtere

4. Rūyına mażmūn içün dérim ḳamerdir tābda
   Fer vérir ammā cemāl-i ḥüsni mihr-i envere

5. Seng-i dil bir dilberi ṣayd eylediñ ʿÖrfi yine
   Yazdıñ İskender mis̠āli sikke'i tā mermere

81b

-257-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey göñül bulduñ belāñı sen ġam u efkārile
   Āşinā étdiñ beni āşüfte bir dil-dārile

2. Sen gedā ḥāliñ bilüb dil vérmeseydiñ kāşki
   Her kabāḥat bendedir çıḳdım biliş ḫünkārile

3. Her nigāhıñ āfet olmuşdur nigārā dillere
   Başladı yaġmāya çeşmiñ ġamze-i tātārile

4. Dostlar bir çāre eyleñ baña kim āvāreyim
   Ben beyābān-ı ġama düşdüm bu āh ü zārile

5. ʿÖrfiyā baḥr-i firāḳa var mıdır bilmem kenār
   Ḫürrem olur mı ʿaceb dil vaṣlda dil-dārile

-258-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gözlerim dūş oldı ḥayfā şimdi bir mekkāreye
   Bir ʿaceb iş étdim eyvāh bu dil-i āvāreye

2. Reh-güẕārında durub sīnem yārem gösterem
   Kendi tīmār eyleye şāyed eliyle yāreye

3. Başlasam taḳrīre bir gün ḥālimi aġyārsız
   Merḥamet kılmaz mı şāhım böyle bir bī-çāreye

4. Baḥr-i ḫayretde görüb üftāde aḥvālim meger
   Yelkeni ṣuda démiş aʿdā o çeşm-i ḳāraya

5. Gerden-i kāfūrınıñ hicriyle olsam nā-bedīd
Şemᶜelerle ᶜÖrfi-izārı o meh-veş araya

82a

-259-

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1. Eylediñ imsāk-ı vuṣlat ḫ̮ˇānına
Ġam yediñ ol meh-veşiñ hicrānına

2. Bezm-i efkāra göñül meyl eylemez
ᶜĀşıḳıñ beñzer mi ṭatlu cānına

3. Emrini ṭutsaḳ ᶜaceb mi bende'iz
Dil iṭāᶜat édelim fermānına

4. Māh-ı ᶜıyd-ı vuṣlatı vaᶜd eyledi
ᶜĀşıḳ-ı zārım diyen ḳurbānına

5. Merḥabā sīne anıñ cānım fedā
Tek édeydim yine bir iḥsānına

6. Nice ḳandīller minmarket her gice
Ḳadrini bilür durur deyü ānına

7. Ol hilāl-ebrūya söyleñ baḳmasun
ᶜÖrfi gibi aḥkārıñ noḳṣānına

-260-

Fāʿilātün Feʿilātün Faʿlün

1. Ol nedir kim yedi ḳat bir cāme
   Hem münāsib gele her endāma

2. Zaḫm-ı mıḳraşla sūzen beresi
   Yoḳdur ol cāmede tāmü'l-ḳāme

3. Öyle bir tuḥfe-i nādīde bu kim
   Mis̱lini bulmadılar bayrāma

82b

4. Böyle bir kāle-i zībā yoḳdur
   Gezdiler Mıṣrile Hind ü Şāma

5. ʿÖrfī bir sīm tene söyleyelim
   Çün taḥammül édemem ibrāma

-261-

Bir gice ʿÖrfī'niñ ʿaḳlını zülf-i dilber ḫayāli perīşān édüb ʿālem-i maʿnāda meşhūre Leylā'yı müşāhede édüb görür ki yazdıḳları vech üzre esmerü'l-levn bir maḥbūbe bunuñ ruḫsārı gūyā mir'ât-ı ʿalī ve pertev-i ḥüsni gün gibi münevver ve bir cāẕibe-i ān-ı cemāl seyr éder ki Mecnūn gibi kūh-ı ʿaşḳı iḫtiyār éder lakin maḥbūbe-i meẕkūre girye vü nāle eylemege başlar ol demde ʿÖrfī Leylā'ya ḫiṭāb éder ki sen maʿşūḳasın ḫandān ve Mecnūn ʿāşıḳdır giryān olmaḳ lāzım idi ḥattā nāz maʿşūḳa niyāz ʿāşıḳa de'b-i ḳadīmdir dedikde Leylā cevāb éder ki ʿaşḳ odı evvel düşer maʿşūḳa andan ʿāşıḳa şemʿi gör kim yanmadın yandırmadı pervāne'i dédikde cevābdan ṣafā-yı ʿaşḳ ile bīdār ve ġazeli naẓm eylemişdir.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Zenaḫdānıñ görüb oldum efendim cāha üftāde
   Ḫayāl-i ḳāmetiñle gerçi himmet oldı bālāda

2. Seniñ ʿummān-ı ʿaşḳıñ müncez̠ibdir ehl-i sevdāya
   Olur gitdikçe müstaġriḳ kiş girdāb-ı deryāda

3. Bālā-yı ʿaşḳı te'ṡīr eylemiş Leylāya Mecnūnuñ
   Cünūn-ı fikr-i zülfüñ ile gördüm anı maʿnāda

4. Éder ḥazīnile girye öyle bir maʿşūḳa-i ḥüsnā
   Dédim aġlarsa Mecnūn aġlasın her deşt ü ṣaḥrāda

5. Dédi evvel düşer nār-ı muḥabbet şemʿ-i sūzāna
   Yaḳar pervānesin ṣoñra vérir ḫākister-[i] rübāda

6. Görenler pertev-i ḥüsnüñ eger ẓāhir eger bātın
   Olur billāhi dil-dāde bu dünyāda vü ʿuḳbāda

7. Görelden pertev-i ḥüsnüñ ḫarāb ender ḫarāb oldum
   Dem-ā-dem ġamzeler dil kişverin ġāretle yaġmada

8. Cinān-ı dilde ṭāvūs-ı cemāliñ cilve güsterdir
   Çün ādem ıżṭırāb etmez mi ʿÖrfi vaḳt-i ferdāda

83a

-262-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gelse gül-rūyuñ eger ġonce-i ḫandān açıla
   Ol sürūriledir bāġ-ı gülistān açıla

2. ʿArż éderseñ güle ruḫsārıñı ḫandeyle şehā
   Belki cennetde ḥicāba düşe ġılmān açıla

3. Sadef aġzın açamaz gevherin iẓhār édemez
   Görse dendānıñı biñ şevk ile ʿummān açıla

4. Sāki vér ġamımız varına bir kāse şarāb
   Tek ü tenhā ḳalalım yār ile yārān açıla

5. Ebr-i zülfüñ giydürüb mihr-i cemāliñ göster
   Yeter aġlatma ḳulūñ ʿÖrfi'i bārān açıla

-263-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cemāl-i ʿarż eyledikçe ʿāşıḳ-ı zāra o meh-pāre
   Semāʿ eyler ṣafāsından devr éder bu çerḫ-i devvāre

2. Ezelden mażhar-ı ʿaşḳız belādan nūş édüb feyżi
   Taḥammül eylemekdir çāre ancaḳ cevr-i dil-dāre

3. ʿAceb şūḫ oldı gitdikçe o mümtāz-ı cihān-ārā
   Éder bülbülleri āşüfte çıḳsa seyr-i gül-zāre

4. Perīşān étmekiçün dillerini zülf-i siyehkārı
   Éder pūşīde ebr-āsā revā mı mihr-i ruḫsāra

5. Urur tīr-i müji biñ zaḫmı cism-i ʿāşıḳa elbet
Görenler nergis-i yārı olurlar ʿÖrfi ṣad-pāre

83b

-264-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Sākiyā s̱ābit ḳadem ol ʿahdile peymāneñe
Bir ḫumār el vérmeden ṣun mey yine mestāneñe

2. Bize peyderpey yetiştir olalım mest müdām
Ḳalmasın ayaḳlar altında gelen meyḫāneñe

3. Ġıbṭa etsün bezm-i ḫaṣü'l-hāṣıña Cemşīd ü Cem
Reşk olsun ʿayş éden mestānıña dendānıña

4. Āşinā fehm eyler ancak bāde gül keyfiyyetin
Neş'ee-i ʿaşḳı neylesün söylemem bīgāneñe

5. Zāhidiñ ḳanın ḳurud bu mıṣraʿ-ı ġarrā ile
ʿÖrfiyā ḫoş gör bugünki ʿişreti ferdāneñe

-265-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāīlün Mefāʿīlün

1. Mehiñ māhiyyeti ḳalmaz ruḫ-ı dilber ḫuṣuṣunda
Cemāl-i yāre ʿarż eyler güneş Enver ḫuṣuṣunda

2. Nigārıñ rūyı ḳamer ḫāli ʿanber ʿaşḳı āteşdir
Visāli ʿıydı ekber bende-i aḫḳar ḫuṣuṣunda

3. Ruḫı mirʿātına ḳıldım naẓar ṣūret-peẕīr oldı
Keremdir gösteriş bu ḫāṭır-ı muġber ḫuṣūṣunda

4. Dırāz etme rü'yetde dilā ol ḳadd-i şimşādı
Ki çoḳdur iḫtilāfāt ü ḫaber ʿarʿar ḫuṣūṣunda

5. Güher güftārıñı ʿarż eyledikçe ʿÖrfī yārane
Éderler reşk ü ġıbṭa ʿÖrfiyā gevher ḫuṣūṣunda

84a

-266-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Sāḳi şarābı vér içelim bī-ḫumār ise
Şevḳ ü neşāṭı dilde eger ber-ḳarār ise

2. Bezm-i cihāna gelmişiz ammā belāyı gör
Vérir kebābı ḥarbe ile ḫār-zār ise

3. Gelmez kenāra nideyim o şūh-ı pür-cefā
Baḥre düşürdi zevraḳımız rūzigār ise

4. Gevher nis̱ārı eylemede çeşm-i ḫūn-feşān
Bilmez hediyyem olduġun ol yādigār ise

5. Eyler naẓīre raġbet éden naẓm-ı pākime
Fenn-i süḫanda ʿÖrfī gibi pīşe-kār ise

-267-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nigārıñ nergis-i mestin temāşāya geẕer dīde
Gözi gördügi yére çün baṣar evvel naẓar dīde

2. Mis̱āl-i ḥalḳa ider muntaẓır teşrīf-i cānāne
ʿAcayib merdümāna hiẕmetim eyler gezer dīde

3. Furāt u Şāṭıñ ʿaynı menbaʿıdır ḥīn-i firḳatde
   Sirişk-i ẖūn-feşānın aḳıdır şām ü seḥer dīde

4. Ḳatı pek ṭaş baġurlu dil-rübā-yı fitne āfetdir
   Nigāh-ı iltifāt etmez nis̱ār etse Güher dīde

5. Raḳīb-i bed-liḳā ẖalvetde tenhā hemdem-i bezmi
   Olur mı ʿÖrfī gibi ẖāne-i ġamda keder dīde

84b

-268-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Bir nigāh édemedim āfet-i devrān yüzüñe
   Nice ṭāḳat getürür baḳmaġa insān yüziñe

2. Beni Mecnūn éder ʿaḳlım bulanur ey meh-rū
   Her ne dem ki döküle zülf-i perīşān yüziñe

3. Eylesen lûṭfile ʿuşşāḳıña ʿarż-ı dīdār
   Her birisi ola ḥayret ile ḥayrān yüziñe

4. Bende bir ẕerre şuʿūr ile ferāset ḳalmaz
   Dīdeler baḳsa seniñ mihr-i diraẖşān yüziñe

5. ʿĀşıḳız çün ṣanemā deyr-i cihān içre saña
   Ey büt-i işve perestişle müselmān yüziñe

6. Günde eksilmededir elimdedir tāb ü tüvānı māhıñ
   Olmasın bencileyin ol daẖı şaʿbān yüziñe

7. Ḳaçan ʿarż eyleriseñ ḥüsnüñü söyletme beni
   Lāl olur ʿÖrfī gibi baḳsa süẖandān yüziñe

-269-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Buldum seni ey yār-i cefākār arasında
   Lāyıḳ mı cefā ola vefādār arasında

2. Āġyāra bugün kec nigehiñ çün güẕer eyler
   Olmaz mı telef tīr-i müjen ḫār arasında

3. Ālūde édüb āteş-i hicriñ beni cānā
   Dil murġı semender gibidir nār arasında

85a

4. Ṣayd ise ġaraż murg-ı dili dāma ne ḥācet
   Gīsūñı gider bul beni aġlar arasında

5. Ey ʿÖrfī seniñ ṭabʿ-ı pesendīdeñe söz yoḳ
   Pākīze ġazel söylediñ ekdār arasında

-270-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Sāḳiyā çünki açıḳ meşreb olur mestāne
   Ṣıġayub sāʿid-ī sīmīniñ vér peymāne

2. Neş'e-i bāde-i engūruñ ile defʿ ola ġam
   Ḫāne-i dil nice bir ḳalsa gerek vīrāne

3. Ara yerden sürelim vesvese-i evhāmı
   Bezme teklīf édelim yalvaralım cānāna

4. Beli ḫançerde o ḫūnī gelişinden belli
   Édelim meclise gelse yine minnet cāne

5. ʿÖrfiyā bāde yasaġ olduġuna çekme elem
Var civārıñda seniñ bādesi çoḳ meyhāne

-271-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Vaḳt-i nevrūz érdi gülşen oldı mesken bülbüle
İşüdüb anıñ nevāsın ġonceler tā kim güle

2. Kākülüñ elbette gerdāniyyede eyler ḳarār
Tāliʿ-i ʿuşşāka düşmüşdür nevā-yı sünbüle

85b

3. İḥtirāz etmez misin saña muḫalifdir ʿırāḳ
Būselik hengāmı çün taʿbıñ muvāfıḳdır müle

4. Rāst gelsem sen (büt-i) mek(k)āra ḳāmetim olur dütā
Neyleyim aġyār ile seyre gidersin el ele

5. Evc-i istiğnāda şeh nāz eylesin ʿÖrfi niyāz
Ol cefā-cū raḥm éde şāyed ṣabā vaḳti gele

-272-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Şimdi bir māh ṣoyunmuş yine gör deryāda
Yem döküb eyle niyāzı ṭutulur ṣayyāda

2. Sāġar āyīnesine ʿaks daḫi düşdi meger
Ḳızarub şermile dīvānesi olmuş bāde

3. Dilberā telḫ-i ġamıñdan éder elbet şekvā
   Leb-i Şīrīniñi vaṣf eyleseler Ferhāda

4. Ser-fürū eylemedim kimsye ḳaddiñ göreli
   Olmayacaḳ yere baş egmeyelim dünyāda

5. Feyż-i Ḥaḳḳ oldı żamīrimde şükür ki nāṭıḳ
   ʿÖrfiyā nev-e̱ser étdin yine ḥarf-i hāda

-273-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Cān der-dehen oldı gör o mekkāre gelince
   Çün ḥalḳa-i gözüm eyledi ḫünkāra gelince

86a

2. Dūzaḫ odınıñ ḫavfin unutdı dil-i şeydā
   Pervāne olur āteş-i ruḫsāra gelince

3. Öykünmüş ol kāmet-i bālāys serviler
   Yoḳ cānı ki ʿözr eyleye reftāra gelince

4. Pāyine iner ḳara ṣular ḫāmemiñ elbet
   Endīşe gerek vaṣf-ı ruḫ-ı yāra gelince

5. Lü'lü' mü dizer naẓmına ey ʿÖrfi Naẓírā
   Deryā-yı hünerde ṣadef eşʿara gelince

-274-

Müstefᶜilātün Müstefᶜilātün
Faᶜlün Feᶜūlün Faᶜlün Feᶜūlün

1. Bezmiñde olan ādāb-ı ᶜişve
ᶜUşşāḳa seper gelince gülāb-ı ᶜişve

2. Girdāb-ı ᶜaşḳa dil düşdi cānā
Çekdi faḳīri ḳullāb-ı ᶜişve

3. Mest étdi beni ᶜaşḳıñ sebūsı
Gel étme yeter isrāb ᶜişve

4. Ṣayrular éder anda imāmet
Olmuş cebīnīñ miḥrāb-ı ᶜişve

5. Tanẓire ᶜÖrfī düldül yetişmez
Naẓm-ı Naẓīrā ᶜuḳāb-ı ᶜişve

86b

-275-

Bir gün civān-ı serv-ḳadd ᶜÖrfī'niñ menzili altından şitāb ile geçerken ᶜÖrfī daḫi bunuñ ḥüsnüni seyrān ve şitāb ile gitdügine ḥayrān ve bu dilberi temāşāda nigeh-bān iken görür ki bu serv-ḳadd dilberiñ başmaġına şitāb ile gitdüginden bir miḳdār gül bulaşmış yine ol civāna ḳuṣūr bulmayub bu ġazeli naẓm éder.

Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün

1. Her serviñ olur pāyi çemende gül içinde
Ḳaddiñ ḫayāli olsa ᶜaceb mi dil içinde

2. ʿAşḳıñ ile deycūr-ı ġamı berṭaraf etdim
Bir şuʿle ẓuhūr eyledi ṣan ḳandil içinde

3. Bād érişemez şöyle şitābile geçerken
Bir kerre nigāh eyle baña menzil içinde

4. Ḥikmet bu ki cismiñde olan ḫāl-i siyehler
Kāfūr teniñ ṣaḳladı ol fülfül içinde

5. Pend eyleseler neş'e olur serden izāle
Nāṣıḥ sözi ey ʿÖrfī nemekdir mül içinde

-276-

Sābıḳā ṣadr-ı ʿaẓam olan merḥūm İsmaʿīl Pāşā ile ʿÖrfī'niñ ʿaẓīm muʿarefe ve intisābı olub ṣadr-ı ʿaẓam olduḳda aḥbāb ü aṣdiḳa ʿÖrfī'i taḥrīk éderler ve'l-ḥāṣıl āsitāneye ʿazm édüb ʿarż ve āsitānede dāmen būsa izn vérilir ol esnāda pāşā-yı müşārü'n-ileyhiñ meclisine sāilleriñ şeyḫini iḥżār éderler pāşā bunlara ḫiṭāb éder ki birbiriñize tenbīh édiñiz fī-maʿbad eli ayaġı ṣaġ olub gözi gören göz göre nesnelenmesin deyü yasaġ eyledikleri emrinden ṣoñra bu ġazeli ẓuhūr u naẓm eylemişdir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey kerīmi ḫaneme ben zārı muḥtāc eyleme
Genc-i ġaybındanvérirsen bāri muḥtāc eyleme

2. Nice aḥvālin disün bir ʿacize ʿaczin kişi
Senden ayru kimseye ḳulları muḥtāc eyleme

3. Derhem olur ḫāṭırı alınca bir dirhem kerem
Zīr-i zilletde olan cerrārı muḥtāc eyleme

4. Çünki sensin cümleniñ derdine dermañı sen
Bir ṭabībe bu dil-i bīmārı muḥtāc eyleme

5. Biñ ḥicāb altında maḥcūb eylediñ yā Rab beni
Arada ʿÖrfī gibi pür-ʿārı muḥtāc eyleme

87a

-277-

Örfī bir gün bir meh-liḳā nāzenīne dil vérüb hengām-ı şeb érdikde teḳāżā-yı muḥabbetden dīdesine ḫˇāb es̱eri gelmeyüb şemʿ ü çerāġ daḫi nihāyet bulub ıżṭırāb ile bāġçesi derūnuna çıḳub görür ki mehtāb lakin zülf-i dilberde endīşesinde iken bir eli kendi rīşine vardıḳda bu ġazel ẓuhūr édüb naẓm éderler.

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ẕevḳ-i meh-tāb éderiz ḥalḳa-i meh-rū yerine
Gice bīdār oluruz ṣubḥa dek uyḫu yerine

2. Ṣayd édüb ol gözi āhūyı meger rü'yāda
Ḳoçmuşuz tā-be-seher pisteri pehlū yerine

3. Fikr-i zülf-i siyehinden bizi aldı ḥayret
Rīşimiz elleriz ol kākül-i ḫoş-bū yerine

4. Neş'e'iz yaʿni ḫumār ile ḥarāret başdı
Sāḳiyā şun ḳadeḥi mey içelim şu yerine

5. Nuṭk-ı ʿÖrfi heme yābāna atılmaz farżā
Tār-ı zerrine dizer naẓmını incū yerine

-278-

ʿÖrfī bir hengām-ı bahār ṣaḥn-ı çemen-zārda yaʿni bir bezm-i bī-ḳarār ü kenār-ı yārda seyr-i cūybār édüb ammā dildār-ı sitemkārıñ elinde cām ü ziyāde mest olmaġın cāmı elinden düşürüb ṣad pāre eylediginden ḥışm-nāk olmaġın ʿuşşāḳa ʿitāb şimdi biriñizi öldürürüm dédikde ḳurbānıñ oluruz diyerek pend-āmīz bu ġazeli naẓm eylemişdir.

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ber-ḳarār olmaz imiş ʿayş édelim rindāne
   Dest-i mestānede çün durmaz olur peymāne

2. Gel göñül egleyelim bezm-i cihān içre göñül
   Yapılur belki ḫarābāta varan mestāne

3. Hāy ü Hūyile mürūr etmede ʿömr-i nāzik
   Naẓar-ı ʿibretile baḳsa kişi devrāna

4. Dilberin uġruna cān vérmede bī-çāreleri
   Sözüm olmaz aña ʿāşıḳ geçinen ḳurbān

5. ʿÖrfiyā ṣan ḳapu ḳulları olupdur şiʿriñ
   Ṣaġ ü ṣol mısṭar-ı naẓmıñ dizilir dīvāna

87b

-Harfüʿl-Yā-

-279-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Nāzile reftārıñ āşūb ü ḳıyāmet ṣarılı
   Öldürürsün ʿāşıḳı ey servi ḳāmet ṣarılı

2. Olsa bāzārı fiġān etmezdi ey dil nakd-i cān
   Bu ġonce-i ʿaşḳıñda var bilmem ne ḥālet ṣarılı

3. Ṭāḳatim kesmez mi yoḫsa seyf-i hicrānıñ seniñ
   Hiç baḳılmaz dīde-i mestin bir āfet ṣarılı

4. Yaḳdı kibrītī libāsıñ cānıma āteş benim
   Kime yanam yaḳılam édem şikāyet ṣarılı

5. Gel der-āġūş ile sen ʿÖrfiye eyle meḥamet
   Şīve-kārā dilberā eyle ʿināyet ṣarılı

88a

-280-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Çıḳar seyre bu şehriñ dil-rubāsı
   Temāşāya gider bāy ü gedāsı

2. Havālar muʿtedil nev-dem şükūfe
   Buhārıñ yine érişdi ṣafāsı

3. Yeşillendi behişt-āsā çemen-zār
   Şitā eyyāmınıñ geçdi cefāsı

4. Gülistāna gider gül-rū güzeller
   Olur hemdem hezāra mübtelāsı

5. Muʿaṭṭar būy-ı ezhārile ʿālem
   Bu faṣlıñ ʿÖrfiyā olmaz bahāsı

-296-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Başladım cānā nevāya bülbül-i şeydā gibi
   Yasdanub ẖāra cefā étdiñ gül-i raʿnā gibi

2. Meclis-i ẖāsıñda evvel mest éderdiñ lûṭfile
   Şimdi bezm-i firḳatiñde aġlarım ṣahbā gibi

3. Bir kenāra atdım āẖir dilberā mey zevraḳın
   Ṣarṣar-ı hicriñle cūş etsem nola deryā gibi

88b

4. Ebrūvānıñ zülfe-i tevkīʿ-i ḥüsn olmuş saña
   Ol berāta beyża-i ceyb-i zeḳan ṭuġrā gibi

5. ʿÖrfiye ʿaşḳıñ belāsı āsmānīdir şehā
   Yerde gökde görmedi hiç sen melek-sīmā gibi

-281-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ol peri ẖande éder çün beni maḥzūn gördi
   Hicrile aġlamışım dīdemi pür-ẖūn gördi

2. Kākülüñ aḳlımı her laḥẓa perīşān eyler
   Bu göñül mülki şehim ẖayli şebīhūn gördi

3. Dām-ı gisūña ṭutulmuş gibi dil murġı bu şeb
   Ḥayf āzāde iken kendüyi meftūn gördi

4. Çemeniñ servine bir ʿaṭf-ı nigāh eylemedim
   Gözlerim sencileyin ḳāmet-i mevzūn gördi

5. ʿÖrfi'i mest ü ḫarāb etse nola şīr şarāb
   Leb-i cān-baḫşıñ añub bāde-i gül-gūn gördi

-282-

Mefāʿílün Mefāʿílün Feʿūlün

1. Benimle ol perí her ān olurdı
   Görüb ol ḥāli dil handān olurdı

2. Beni dūr eyledi baḫt-ı siyāhım
   O meh her şeb baña mihmān olurdı

89a

3. O gül-būyı ḳoḳaydı İbn-i Sínā
   Garīb éllerde sergerdān olurdı

4. Sipihriñ olmasaydı devri maʿkūs
   Bu vírān-ḫāne ābādān olurdı

5. Eger inṣāfa gelseydi o ẓālím
   Viṣālí ʿÖrfiye ṣāyān olurdı

-283-

Ġazel-i Naẓīr Efendi

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün (Faʿlün)

1. Ol-mehiñ gerçi güzel her cāyı
   Neyleyim ġāyet ile her cāyı

2. Laʿl-i nābıyla geçildi meyden
   İstemez göñül şimdi ṣahbāyı

3. Būs éden leblerini cānānıñ
   Unudur cām-ı mey-i ḥamrāyı

4. Ey dil ol-şūḫı temāşā édelim
   Neyleriz añmayalım ferdāyı

5. Nīl-gūn cāmesiniñ mevci Naẓīr
   Getürür cūşā yemm-i ḫażrāyı

-284-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün (Faʿlün)

1. Sen cefā-cū gibi yoḳ hercāyi
   Aradım bulamadım hercāyi

2. Ḫarc édüb naḳd-i şirişki yoluña
   Ṣatun aldım başıma ġavġayı

3. Mey gelür ḫaṭıra añsam lebini
   Ki ferāmūş édemem sahbāyı

4. Ḥüznile nāle degil bīhūde
   İñleden dāġ-ı ġamıñdır nāyı

5. ‘Örfi āṣār-ı naẓīr oldı nesīm
   Gül gibi açdı dil-i şeydāyı

6. O Naẓīrā ki naẓmda ṣābit
   Hem yazar Veysi kader inşāyı

89b

-285-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şāh-ı ḳudret çeşm-i mestiñ ḫān-ı tātār eyledi
   Kim şebīḫūn etmege zülfüñ ḳafā-dār eyledi

2. Mā-ṣadaḳ tīr-i cefāña dil ʻaceb āmāc iken
   Bilmiş ol bī-çāreniñ tā cānına kār eyledi

3. İki tūrunc ile olsun ḫāṭırım eyle sū'āl
   Gül memeñ gül zār-ı nāzıñda beni zār eyledi

4. Saʻyile olmaz ṣafā kūyuñ ṭavāfında meger
   Pāyimi āhenger-i ʻaşḳıñ çü pergār eyledi

5. Neyleyim bu rubʻı meskūnuñ riyāż-ı dil-keşiñ
   Bāġ-ı ḥüsnüñ ʻÖrfi-i şeydāyı nāçār eyledi

90a

-286-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Felekde bāri görseydim o māhı
   Bürehne der baḥir ammā kemāhi

2. Yeme alışmadı yoḳ elde çāre
   Nola sepme édersem dūd-ı āhı

3. Eger olsam rikāb-ı raḫşına yey
   Naṣīb olur idi pābūsı gāhi

4. Çıkarmış kākülüñ bir semte dilber
   Éder mestāne elbet kec-külāhı

5. Cihānı ʻÖrfiyā ḳıldı müsaḫḫār
   Melāḫat kişveriniñ pādişāhı

-287-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Bu gice Ḥaḳ beni bir Leylīye Mecnūn étdi
   Zülfüni fikr édicek ʻaḳlı şebī-ḫūn étdi

2. Çeşm-i dil-dārı Mıṣır ḥarbesine vérmem līk
   Baġrımı neyleyim ġamzesi pür-ḫūn étdi

3. Ḥālimi yād édüb aġlarsam ʻaceb mi rūz u şeb
   ʻĀlemi eyledi ḫurrem beni maḥzūn étdi

4. Kim selāmet bula dil-bestelerinden āyā
   Zülfünüñ silsilesi cümle'i meftūn étdi

5. ʻÖrfī ʻummāna ulaşmaḳda sirişkiñ herdem
   Mācerāyı diyemem yaşımı ceyḫūn étdi

90b

-288-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Būsesin aldım o şūḫuñ vaṣla kā'il olmadı
   Leb şekerlendi o leẕẕet ḳaldı zā'il olmadı

2. Sīm bāzūsun açub billūrı aldı destine
   Bī-ḥicāb oldı aña bir nesne ḥā'il olmadı

3. Ġāh nuşānūşile gāhi naġamla geçdi şām
   Böyle bezm-i ḫāṣa Cemler belki dāḫil olmadı

4. Bī-miṣāl oldum güzellikde deyü maġrūr olub
   Kendüyi mir'āt içinde gördi mā'il olmadı

5. ʻÖrfiyā hem-ṣoḥbet olduñ ol perī-ruḫsārile
   Böyle lûṭf-ı dilbere bir kime nā'il olmadı

-289-

Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün

1. Ol cefā-cūnuñ olur ben zāra her ān va'desi
   Dīde-i pür-intiẓārı étdi ḥayrān va'desi

2. Gerdeninde ḥāliniñ dil būsesin va'd eyledi
   Olmasun saña ṣaḳın Mengligirāy H̱ān va'desi

3. Görmedim bir 'āşıḳıñ dehr içre ẖandān olduġun
   Yerine gelmiş midir 'ālemde iẖsān va'desi

4. Ka'be-i kūyı ṣafāsın kime iḳrār eylese
   Eyler ol bīçāre'i ḥācı peşimān va'desi

5. Aldayub neyler o mekkāre 'aceb üftādesin
   'Örfiye etmez mürüvvet yetmedin cān va'desi

91a

-290-

Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün

1. Olmuş idim kākül- ẖoşbūyunuñ dīvānesi
   Gūşuma girmezidi bir kimseniñ efsānesi

2. Giceler dem-i şevḳile bezmiñde yaḳdıñ 'āḳıbet
   Cān u dil iki çerāġ-ı ẖüsnüñüñ pervānesi

3. Mest olub düşer firāş-ı derde hicriñle tamām
   Her kim olduysa leb-i renginiñiñ mestānesi

4. Şāhbāz-ı 'aşḳ uçar şimdengerü ey pür-sitem
   Nāz u istiġnā ile çünki yıḳıldı lānesi

5. Eglenür mi dilde mihrile muḥabbet bilmezim
   'Örfiyā ġāyet ẖarāb oldu göñül kāşānesi

-291-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Esen midir nesīmā ol şeh-i bīdādı gördüñ mi
   Tefaḥḥusdan degil ḫālī dil-i nāşādı gördüñ mi

2. Baḳılmaz āfitāb-ı rūyına bir vechile yāriñ
   Çıḳarmış naḳşini āyīneden Bihzādı gördüñ mi

3. Baña gülbūse-i Şīrīni besdir la'l-i cānānıñ
   'Aceb fikri-i muḥāl eyler göñül Ferhādı gördüñ mi

4. Niçün bühtān édersin rūzigāra ey dil-i nā-kām
   Dilā Ḥaḳ'dan olur kāra çāre bādı gördüñ mi

5. Ḳapıldı murġ-ı dil 'Örfi nigāh-ı bāz-ı dildāra
   Şikār aldı yine ol gözleri ṣayyādı gördüñ mi

91b

-292-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Gördükçe gözüm cevrile yāriñ cefāsını
   Naḳl etmege başlar baña her mācerāsını

2. İnce miyānı fikrin éden çün hilāl olur
   'Üryāni olan bir daḫi neyler ḳabāsını

3. Şāhinlere mesken ise kühsār-ı ser-bülend
   Dil dāġını görsün yapa şāyed yuvāsını

4. Dīvāna yazar kākülünüñ vaṣfını 'uşşāḳ
   Bilmez cünūn-ı 'aşḳa erenler ḫaṭāsını

5. Naḳd-i dil ü cānı verüben vaṣlına 'Örfi
   Bīçāre bilürmüş hele anıñ bahāsını

-293-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Göñül mülkünde dil ṭutdı yine cāsūs-ı müjgānı
   Ṭutar dā'im kemend-i zülfile bunca müselmānı

2. Niḳāb-ı zülf-i ẖoş-būlar ʻiẕārı seyrine māniʻ
   Muḥāfıẓdır naẓardan varise zülf-i perişānı

3. Ol gīsū-yı siyeh ger bunca ḳīl ü ḳāle bāʻis̱dir
   H̱aṭādan ṣaḳlasın Mevlā vücūd-ı pāk-i cānānı

4. Göbek burusı ṭutdı nāfe-i Çīn ü H̱atāyi hep
   H̱oten yollarını kesdi o zülf-i ʻanber-efşānı

5. Geçerdi māverāü'n-nehri āẖū-yı beyābāna
   Belādır ʻÖrfiyā yāriñ baḳılsa çeşm-i fettānı

92a

-294-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Seniñle étdigim demler ẖayāl-ender-ẖayāl oldı
   Baña bilmem firāḳıñla bu es̱nāda ne ḥāl oldı

2. ʻAceb mi külẖen olsa mesken-i dilkeş efendimsiz
   Göñül hicriñle ey dilber ziyāde pür-melāl oldı

3. Gel ey Rüstem sitem eyle nigeh ʻayyār-ı çeşmiñle
   Ḥayf sersām olub ġamdan vücūdum hemçü zāl oldı

4. Mecāli ḳalmadı şemsiñ görünce mihr-i ruẖsārıñ
   Ḥicābından érüb ġarba ruẖuñ çün bī-zevāl oldı

5. Niḳāb aç gül yüzüñ göster yine ʻÖrfi-i şeydāya
   Saña gūyālıḳ eylerdi efendim şimdi lāl oldı

-295-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Faṣl-ı güldür görmek ister her dīl-i şeydā seni
   Yine görsün ʻandelībānıñ gül-i raʻnā seni

2. Eyleme āzürde luṭf ét ẖāṭır-ı maẖzūnumı
   Gel der-aġūş etmesünler ẖār-veş aʻdā seni

3. Naẖl-i gülsün eşk-i pür-ẖūnum efendim cūydur
   Pāyiñe yüz sürmege ārzū éder cānā seni

4. Gülistān-ı ḥüsnüñüñ āşüftesi olmuş hezār
   Görmek içün cüst ü cūda dīde-i bīnā seni

5. Ġoncedir teng-i dehānıñ ey lebi sükker seniñ
   H̱ande görsün gül açıl bu ʻÖrfi gūyā seni

92b

-296-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. İnceden ince ẖayāl étdi miyān-ı dilberi
   Ḳılca cānım ḳalmadı gördüm belinde ẖançeri

2. Ḥüsnüni seyr eyleyüb māhiyetin bildi felek
   Her gice düşer ḥicābından sipihriñ aẖteri

3. Dilberiñ ʻarʻar ẖirāmın gördi oldı nā-bedīd
   Bir müsemmā söylenür şimdi cihānıñ ʻarʻarı

4. Ger şeker çiyner viṣālin vaʻd édüb ʻuşşaḳına
   Leẕẕet-i laʻli eridir her nebāt sükkeri

5. H̱akipāyın ʻillet-i çeşme edelden ṭūṭiyā
   ʻÖrfiyā gevher nisār etmekle olduñ gevherī

-297-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey ṭabīb-i cān u dīl Loḳmāna etmem minneti
   Rażıyım derd ü cefāña sen bilürsün ṣıḥḥati

2. Kakülüñ gibi dirāz oldı şeb-i yeldā-yı ġam
   Bāşıñ içün merḫamet ḳıl firḳatiñ vāfir-ḳati

3. Eşk-i pür-ḫūnumdan ʻaks almış meger mir'āt-ı çerḫ
   Ṣubḥ-dem ṣanmañ şafaḳdandır bu rütbe ḫumreti

4. Pāye-i rif'at degil mi meclisiñ ʻāşıḳlara
   Bādeniñ bezminde maʻlūm oldı ḳadr ü ḥürmeti

5. Ḥiṣṣeyāb oldı belādan her kişi ḥālince āh
   ʻAşḳmış ʻÖrfi-i zārıñ pādişāhım ḳısmeti

93a

-298-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Mest ü medhūş olayım göster baña cānā seni
   Rü'yet-i şevḳ-i cemāliñle gider benden beni

2. Āteş-i ʻaşḳıñla ḫākister olursam ġam-degil
   Etmesün germābe dehri tek vücūdum külḫeni

3. Ẓulmet-i zülfüñ giderdi mihr-i ruḫsārsın şehā
   Sönmesün tā ḫaşre dek yā Rab çerāġ-ı rūşeni

4. Bāġ-ı vāṣlıñ mesken ét hicriñle dil āvāredir
   Dilberā maʻẕūr ṭut olmaz ġaribiñ meskeni

5. Yār içün gülzārı bekler bülbül-i āşüfteler
   Eyle ey ʻÖrfi-i şeydā ʻazm-i rāh-ı Gülşeni

-299-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Çekdim kemān-ı āheni gör nātüvan beni
   Ḳaşın bu resme eyledi bir pehlevān beni

2. Ṣaldıñ ıraġa bīkes ü tenhā ġarib[ü]zār
   Ġamzeñ ẖadengi eyledi şimdi nişān beni

3. Düşdüm diyār-ı ġurbetde bī-iẖtiyār āh
   Yaḳdı şerār-ı firkatiñ ey nevcivān beni

4. Ḳaddiñ ẖayāli olmasa göñlümde cilve-ger
   Maḥşerde müheyyā görelerdi hemān beni

5. Ey ʻÖrfi girībānıñı çāk eyledi ẖasret
   Rüsvā-yı cihān eyledi ol bī-aman beni

93b

-300-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bülbül saña dil vėreli kūyunda degil mi
   Ṣad nāle ėderse yine gülşende degil mi

2. Sensiz nice göñlüm açıla ey gül-i raʻnā
   Dünyā gibi bir köhnece meskende degil mi

3. Dīvāneleri zülfüñ ėder beste-i zincir
   Bīçāreleriñ ʻaḳlı ḳamu sende degil mi

4. Ḥācet ne esīr etmege āvāre-dilānı
   ʻĀlem ėşigiñ ẖākile derbende degil mi

5. Her gördügüñ üftāde'i şād eyledin ey yār
   Yā ʻÖrfi ḳuluñ bende-i efgende degil mi

-301-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ṭarīḳ-i ʻaşḳa yüz ṭut olmasun hiç kārbān derdi
   Çıḳar kim ḳalmasın göñülde ẕerre ḫānümān derdi

2. Heves eylerseñ uçmaġa hümā-veş terk-i mesken ḳıl
   Yüce pervāz olur kimde yoġise āşiyān derdi

3. Göñül vér bir şeh-i ḫüsne anıñ şevḳiyle bīdār ol
   Vücūduñ şehrini bekle ne lāzım pāsbān derdi

4. Dilā ferdā içün gām yémeden el çek ferāġat ḳıl
   Naʻim-i ḫᵛān-ı mevlā'iz nedir bu āb u nān derdi

5. Ol istiġnāda ey ʻÖrfi ṣaḳa hiç iltifāt etme
   Kibār nās gördük biz çekilmez imtinān derdi

94a

-302-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳuşluḳ oldı gitdi ol ṭūtī-zebānım gelmedi
   Ḳande ḳaldı bilmezim şīrīn dehānım gelmedi

2. Vārise serkeşligi ṭutdı o serv-i ḳāmetiñ
   Bu temāşā-yı çemenzāra civānım gelmedi

3. Cān u dildir ārzūda maḳdem-i cānāneye
   Gitdi istiḳbāline ammā ki cānım gelmedi

4. Vechi vardır giryemiñ dūrum perī-ruḫsārdan
   Ḥadden aşdı iştiyāḳı mihribānım gelmedi

5. ʻÖrfi-i şeydā-yı zārı ṣanmañız derbāndır
   Ḥalḳa-veş ḳapuda güzeller destānım gelmedi

-303-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Éderken vaṣf-ı ḥüsnüñ dilberā ẖāmem ẖaṭālandı
   O būy-ı ʻanberiniñden bu murġ-ı dil hevālandı

2. Degildir herkesiñ kārı nükūd- eşki ṣarf etmek
   Bu bāzār-ı muẖabbetde güzel sevmek bahālandı

3. Gören ʻĪsā ṣanur āyine içre ʻaks-i ruẖsārın
   O mir'āt-ı mücellā ʻāşıḳ-ı zāra semālandı

4. Bugün gülşen sāfasın eyledi tenhā açılmışdır
   Hezār-āsā düşerdi şevḳe her ʻāşıḳ nevālandı

5. Tefaḥḥus eylerise ḥālimi luṭfuyla sulṭānım
   Bu ʻÖrfī-i bendesi hicriyle ġāyetde gedālandı

94b

-304-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Açmadı bir naẖl-i gül ol verd-i ẖandānım gibi
   Bülbül olmaz şevḳile āşüftesi cānım gibi

2. Gerçi leb-beste éder endīşemi ādāb-ı ʻaşḳ
   Gelmedi bir bāġa çün serv-i ẖırāmānım gibi

3. Başına and eyleyüb démiş o şūẖ-ı pür-cefā
   Dām olur mı ʻāşıḳa zülf-i perīşānım gibi

4. ʻĀlemi ẓulmet alur etmez ise ʻarż-ı cemāl
   Bir çerāġ olmaz baña mihr-i diraẖşānım gibi

5. ʻÖrfiyā neyler nevā-yı nāyı dilber ravżada
   Variken dilden ṣadā-yı zār ü nālānım gibi

-305-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Göñlüm egler bir melek-sīmā civānım varidi
   Terk édüb ben zārı evvel mihribānım varidi

2. Raġbet etmezdim bahārıñ ġonce-i ḫandānına
   ʻĀrıżı gül zülfi sünbül dilsitān varidi

3. Şimdi eylersem ʻaceb mi nāle bülbüller gibi
   Ḥīn-i vuṣlatda ne āh ü ne fiġānım varidi

4. Nicedir reftārını görsem o serv-i ḳāmetiñ
   Serkeş oldu dédiler imtiḥānım varidi

5. Remz-i yāri bilmeyüb bel bel baḳarmış çün ʻadū
   ʻÖrfi'i añmış démiş bir nüktedānım varidi

95a

-306-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Açmadı bir kez cemālin gül gibi
   Ben nola ḳılsam nevā bülbül gibi

2. Şānelense zülf-i dilber giceden
   Ṣubḥ-dem ḫoşbūlanur sünbül gibi

3. Beñleridir ḥāfıẓı ol sineniñ
   Nite kim kāfūr eyler fülfül gibi

4. Gösterirse perçem-i pür-çīnini
   Bulınur ʻāḳlım benim kākül gibi

5. Dāḫil-i bezm ol niġāra ʻÖrfiyā
   Neş'e var būs-ı lebinde mül gibi

-307-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Olduñ ey dil dürr-i yektā maḥremi
   Çün olur ġavvāṣ-ı deryā maḥremi

2. ʿAşḳa āyinde ériş yek cāmdan
   Bul anı ol bezm-i tenẖa maḥremi

3. Çün ẖayālim gülsitānında ruẖı
   Açılınca étdi şeydā maḥremi

4. Fikr-i zülfiyle ẖaṭā söyler kişi
   Olma ey dīvāne dānā maḥremi

5. Zülf-i yāre dil vérelden ʿÖrfiyā
   Olmuşum Mecnūn u Leylā maḥremi

95b

-308-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Vuṣlatıñdır dilberā bīçāreniñ endīşesi
   Nār-ı ġayretden olur her şaẖṣın elbet pīşesi

2. Meclisiñde çok mey içdi ʿāşıḳa raġmen ʿadū
   Varise ẖumdur o melʿūnuñ vücūd-ı şīşesi

3. Destime Şīrīn lebin vaṣfında aldıḳça ḳalem
   Dér görenler seyr édiñ Ferhādı elde şīşesi

4. Şīr iken düşdüm hevā-yı zülfüñe bu şeb sehā
   Ehl-i ʿaşḳıñ çün mekānıdır muḥabbet mīşesi

5. Bikr-i fikrimden yine bir nev ġazel
   Çünki sensin ʿÖrfi-i zārıñ ḳamu endīşesi

96a

-309-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Görünce ḳāmet-i mevzūn-ı yārı
   Seriv ḳıldı çemende iʿtiẕārı

2. Olub dembestesi gördükçe ġonce
   Dehān-ı ḥoḳḳa-i teng-i niġarı

3. Açılmış gül döküldi pāy-i yāre
   Ruẖıdır bildiler hem gülʿiẕārı

4. Hezār oldum açılmış tāze bāġa
   Ne-ġam peykān ucun gösterse ẖārı

5. Ezelden Gülşenīdir ʿÖrfi bülbül
   Éder ol gül içün gör āh u zārı

-310-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ġāmıyla aġlarım nemden uṣandı
   Uṣanduġun ʿaceb bilmez mi ṣandı

2. O meh yād etmemek üzere ʿadūyı
   Yemīn etmiş iken gör şimdi andı

3. Lebim ḳandine ḳandı démiş ammā
   Sū'āl édiñ faḳire ḳande ḳandı

4. Şeb-i deycūr-ı hicrile şemʿ-i dil
   Çerāġ ṣubḥa dek yandı uyandı

5. Bu ḥasbıḥāli vérdi ʿÖrfi yāre
   Cefāsına o mehpāre utandı

96b

-311-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Kemend-i zülf-i dilberle elif ḳaddim kemān oldı
   Anıñ müjġān-ı ṭātārıyla aḥvālim yamān oldı

2. Baṣar evvel nigehde Rüstem ü Sām ü Nerimānı
   Cefā meydānını ṭutdı yegāne Pehlevān oldı

3. O çeşm-i mest nāzile éder ġāret göñül mülkün
   Demādem ḫavfile bu merdümānım dīde-bān oldı

4. Perīşān eylemekde leşker-i ʻuşşāḳı gīsūsı
   Ḫayāl-i fikr-i zülfi başımızda āşiyān oldı

5. Yeter āşūb u fitne merḥamet ḳıl ʻÖrfi-i zāra
   O fettāna désünler vaḳtimiz āḫir zamān oldı

-312-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1. Zülfüñle ruḫuñ nice'i teşviḳa düşürdi
   Īmān u küfür ʻālemi tefrīḳa düşürdi

2. Çün ʻaşḳ-ı mecāzile bulunsa nola evvel
   Taḳlīd éderek nice'i tevfīḳa düşürdi

3. Gülrūyuña şebnem nice düşmüş bu seḥerde
   Gör çerḫi şirişkin gümüş imbiḳa düşürdi

4. Ḥaṭṭıñ ġamı dīvāne édüb zülfile cāna
   Sevdā-yı cemāliñ beni taʻlīḳa düşürdi

5. Gīsū-yı siyeh-kāra muḳayyed degil ʻÖrfi
   Sevdā-yı ruḫuñ ḥāṣılı tevfiḳa düşürdi

97a

-313-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a ḥamd olsun ne mīr ü ne vezīz étdi
   Beni feyżiyle ıḳlīm-i süḫanda bir emīr étdi

2. Düşürdi göñlümi bir āfitāb-ı ʿālem-ārāya
   Sögünmez ḥaşre dek dilden çerāġ-ı bī-naẓīr étdi

3. Gel ey sāḳi-i gülçehre göñül cāmın tehi görme
   Sirāc-ı ʿaşḳimiş āḫir beni rūşen-żamīr étdi

4. Ögünme varise fikr-i daḳīḳiñ āsiyādır bu
   Nive gendüm diyen ẕātı felek ḫurd u ḫamīr étdi

5. Nice yıl vādi-i ḥayretde sergerdān iken ʿÖrfi
   Aña bir rehnümā-yı kāmili Ḥaḳ destgīr étdi

-314-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Bezm-i meyde ne diyem yāra recādan ġayrı
   Ḳalmadı şīşe-i merdümde bükādan ġayrı

2. Ne temennī édeyim çerḫe miṡāl-i ġavvāṣ
   Çāre yoḳ derd-i dil-i zāra Ḫudādan ġayrı

3. Yoluna öldügümi bildire cānāna ṣabā
   Çemen-i ḳabre doḳunsun mı ṣabādan ġayrı

4. Dilberā ʿazm-i vaṭan éde gibi cān-ı ʿazīz
   Anı kimse bulamaz ḫayr-ı duʿādan ġayrı

5. ʿÖrfiyā bulmayalar gibi s̱evāb ü ḥasenāt
   Yokladıḳda ʿamelim serde hevādan ġayrı

97b

-315-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ārif ol kimseler[e] ḳalmadı ṣıḥḥat bāḳī
   Ḥāṣıl ét marifeti tā ola devlet bākī

2. Pür-ġubār eyleme āyīne dili say éde gör
   Naẓar étdikçe ḳola sende o ṣūret bākī

3. Dest-i sākiden içüb bāde-i bī-telḫi dilā
   Bezm-i dilberde ola ʿayşile ʿişret bāḳi

4. Vaṣlı iḳrārın éder oldı key hicri tamām
   Lez̠z̠et-i vaṣlı demāġımda o lez̠z̠et bāḳi

5. Perde-i ẓıll-ı ḫayāl içre iken bu ʿÖrfi
   Dédi yārān-ı ṣafāya yinr ḫiẕmet bāki

BENDLERDEN OLUŞAN NAZIM BİÇİMLERİ

-1-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ol ġonce ḳaçan meyl éde ṣad nāzile ḫāra
   Bülbül gibi üftāde düşer āhile zāra

2. Yem dökmegile gelmedi ol yār kenāra
   Bu firḳate kim éde taḥammül bula çāre

3. Çāk eyle dilā sīneñi şerḥ éde nigāra
   Zaḫmım ağız açdı diye aḥvālini yāre

4. Ol şūḫ baña böyle niçün pür-sitem oldı
   Gīsūsı ucundan nice biñ yerde dem oldı

98a

5. ʿUşşāḳına çün şerbet-i hicrānı sem oldı
   Cismimde olan yārelerim cümle fem oldı

6. Çāk eyle dilā sīneñi şerḥ éde nigāra
   Zaḫmım ağız açdı diye aḥvālini yāre

7. Aġyārile gül seyrin edüb gāhice tenhā
   Efkār-ı ġam-ı ḫāra sabır éde mi şeydā

8. Mümkin mi gülüñ ḫār [ü] ḫası olmya ammā
   Bir laḥẓa dikensiz olamaz ol gül-i raʿnā

9. Çāk eyle dilā sīneñi şerḫ éde nigāra
Zaḫmım aġız açdı diye aḥvālini yāre

10. Pāyine yüzüñ sür ol gülüñ eşk-i firāvān
Var ʻarż-ı niyāz eyle aña ḥāliñi pinhān

11. Hicri de anıñ vaṣlı gibi ʻuşşāḳa iḥsān
Şāyed ki raḥim éde viṣāliyle o sulṭān

12. Çāk eyle dilā sīneñi şerḫ éde nigāre
Zaḫmım āġız açdı diye aḥvālini yāre

98a

13. Mecnūn diliz Leylī'ye dīvāneleriz biz
Laʻlinden içüb bade'i mestāneleriz biz

14. Ey ʻÖrfī ruḫ-ı dilbere pervāneleriz biz
Ammā ki ʻaceb ġām ile vīrāneleriz biz

15. Çāk eyle dilā sīneñi şerḫ éde nigāre
Zaḫmım āġız açdı diye aḥvālini yāre

-2-

Ġazel-i Ḫudāvendigār-ı Sābıḳ Merḥūm Sulṭān Süleymān Ḫān ṭābeṡerāh taḫmīs-i ʻÖrfī

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Er iseñ ziynetle ḳılma kendüñi ʻavret gibi
Ḥaḳ Resūlüñ ḥükmüdür gūş ét añı ḥikmet gibi

2. Şöhret-i dünyāyı terk yaḳmasın āfet gibi
Ḫalḳ içinde muʻteber bir nesne yoḳ devlet gibi

3. Olmaya devlet ciḫānda bir nefes ṣıḥḥāt gibi

4. Bī-ṡebāt çerḫ-i kec-rev herkesiñ rü'yāsıdır
Mü'miniñ siccīnidir kāfirleriñ meʻvāsıdır

5. ‘İzz ü cāha ṭālib olmaḳ nefsiñiñ iġvāsıdır
Salṭanat dédikleri ancaḳ cihān ġavġasıdır

6. Olmaya baẖt ü sa‘ādet dünyede vaẖdet gibi

99a

7. Fikr ét encām-ı ṣāfāyı pür-cefādır ‘āḳıbet
Olmañ ten perver vücūduñ bir yañadır ‘āḳıbet

8. Bu ḥabāb-ı ‘ālemiñ ẕevḳi hevādır ‘āḳıbet
Ḳo bu ‘ayş u ‘işreti çünküm fenādır ‘āḳıbet

9. Yār-ı bāḳī isteriseñ olmaya ṭā‘at gibi

10. Cāmi‘iyyet ḥāṣıl eyle ey dil-i şeydā meded
Çün güẕār éder ‘ömür etme reh-i maẖbūba sed

11. Çünki taḳdīr-i H̱udāvend-i ezeldir tā ebed
Olsa ḳumlar ṣağışınca ‘ömrüñe ḥaddu ‘aded

12. Gelmeye bu şīşe- çerẖ içre bir sā‘at gibi

13. Māsivā çıḳsın göñülden olasın merd-i vuṣūl
‘Örfiyā olsun diliñde dā’imā ḥubb-i Resūl

14. Gūşe-gīrī-i ẖamulide ola şāyed ḳabūl
Ger ẖużur etmek dilerseñ ey Muḥibbi fāriġ ol

15. Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ‘uzlet gibi

-3-

Muẖammes

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Fetḥi muġlaḳ bir mu‘ammādır cihān
Pes degil aḥvāli anıñ tevemān

99b

2. Mihrine aldanmasaḳ yegdir hemān
Etme endīşe vérir ʻaḳla ziyān

3. Elemān ey dār-ı miḥnet elemān

4. Gelmişiz çünki ġayıbden ʻāleme
Sūr-ı vuṣlatdan firāḳ-ı māteme

5. Baḳmadı ʻārif olan nāmaḫreme
Mihri yoḳ bir pīrezendir ādeme

6. Elemān ey dār-ı miḥnet elemān

7. Ḫande yerine éder giryān āh
Ol gedā ʻālemde yaḫūd pādişāh

8. Eyleme şād ü ġama sen de nigāh
Sūy-i yāre eyleseydiñ ʻazm-i rah

9. Elemān ey dār-ı miḥnet elemān

10. Serteser ḫayretde ebnā'i beşer
Bir mekān- pür-ḫaṭardır pür-ḫaṭar

11. İrciʻī emriyle edilse sefer
Gidecek yolın görür ehl-i baṣar

12. Elemān ey dār-ı miḥnet elemān
100a

13. Eyle ḫāristān-ı dehri gel güẕār
Ṭutmasun dāmānıñı kec bād-vār

14. ʻÖrfiyā çünki deildir pāyidar
Bī-vefādır bī-vefādır rūzigār

15. Elemān ey dār-ı miḥnet elemān

-4-

"Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül" mısraʻını Baş Kātib İsmaʻīl Efendi bülbüle hitāben ḳāle getürdükde ḳusurını(?) ʿ Örfi taḥmīs eylemişdir.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bezim gülşen ṣürāhi ġonce şebnem gicelenmiş mül
   O keyfiyyet ṣafāsından gögermiş mest olub sünbül

2. Ḳalur mı ṣandıñ ey bülbül revīşiñ ʻāşıḳa müşkil
   Netīce maḥremiz ʻāşḳa fiġān etme demādem gül

3. "Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül"

4. Seḥer ḳuşluḳdan āġāze édersiñ tā-be-şeb efġān
   Nedir bu iżṭırābıñ hiç ḳarār etmez misin bir ān

5. Seniñ nāleñle bir oldı zemīn ü ḳubbe-i devrān
   Hezār ʻāḳil olubdur ġuṣṣa-i pür-ḥisse ḥayrān

6. "Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül"

7. Bu bāġ-ı ḥayret-efzāda biter mi ġonce-i bī-ḫār
   Alur her tāze naḫl-i gül miyānın zümre'i aġyār

100b

8. Ne-ġām dünyā raḳīb olsa seniñle yār iken dildār
   Baḫāne ḫār ise ḫandile güller ʻarż éder dīdā[r]

9. "Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül"

10. Yolına cān fedādır serv-i gül ol çeşmi-i ḫünkārıñ
    Ḳabūl olmaz ḥayıf kim armaġānı bu dil-efgārıñ

11. Nedir bu rütbe hengāmıñ ʻabeṣdir bī-sebeb zārıñ
    Yeşil yapraġile olsun seni tekrīm éder yāriñ

12. "Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül"

13. Seni ey ʻÖrfī bir ġonce-fem étdi ʻaşḳile rüsvā
Dehān açmaz vü gūş etmez aña mümkin müdür şekvā

14. Ḳonarsın günde biñ dala ʻaceb āşüftesin şeydā
Dédi bu mıṣrāʻ-ı ġarrāyı kātib gibi bir dānā

15. “Yeriñ gülşen nedīmiñ gül bu feryādıñ nedir bülbül”

-1-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ezhār-ı ʻaşḳı tāzeledi faṣl-ı nevbahār
Hem seyr-i cūybār
Érdi meşāma feyż-i dem-i būy-ı müşg-bār
Çün zülf-i siyehkār

2. Nevrūz érişdi gerçi seḥāb oldı nā-bedīd
Mir’āt-ı semādan
Refʻ-i niḳāb-ı kākül édüb varise ol-yar
Mihr oldı āşikār

3. Ṭarḥ eyledi berd-i ġam-ı hicrān-ı maḳdemi
Çıkdı ne seyre
Étdi çemende seyr ü ṣafā çün o gülʻiẕār
Ol gül-i bī-ḫār

101a

4. Gül açılub étmezdi nevā bülbül-i şeydā
Şimdiki ‘aṣırda

Gülşende eger güllere ‘arż etmese ruḫsār

Cānān-ı vefādār

5. Āşüftesi çok tāze gülüñ bāġ-ı dehirde
‘Örfī gibi gūyā

Etsün aña her ‘āşıḳı tā ṣubḥa degin zār

Tā göstere dīdār

Rübā‘iyyāt

-1-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Göñül vīrānedir yab yab olur ma‘mūr u ābādān
Kerem ḳıl ‘āmir ol dest-i keremle ḳalmayan vīrān

2. Dil-i ‘Örfi yıḳıldı gitdi dérler şimdi sulṭānım
Anıñ ta‘mīr’i bābında seniñdir emrile fermān

-2-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Éde éde ilticā-yı vuṣlatıñ
Aġzı egrildi ‘adū-yı nikbetiñ

2. Bir daḫi çarpılma sen sen āfete
‘Örfi gibi hep çekerler ġayretin

-3-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāīlün

1. Vefāsın gördüm ol şāh-ı cihāna pür-cefā dérken
   Gelüb ġām-ḫāneme bu gice tenhā bī-vefā dérken

2. Buyurdı ʻarżıḥāl-i ʻÖrfi-i şeydāyı gördükde
   Mürüvvet eyler elbet şāha ḥālin bir geda dérken

-4-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ṭālib-i cānān olan bī-dār olur
   Ẕikr ü fikri dā'imā dīdār olur

2. ʻÖrfiyā sende degil bu güft ü gū
   Söyleden dā'im seni Cebbār olur

-5-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey meh içdim ʻaşḳıñile bunca sem
   Érişir deryāda çün māhiye yem

2. Em-sem olmaz mı ʻaceb dil hasteñim
   Öl diril ʻÖrfi dehān-ı yāri em

-6-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Baḳılmaz çeşmine merdüm-şikārıñ
   Yamāndır ġamze-i tātārı yāriñ

2. Yine ol şeh-süvār olmuş seḥerde
   Murādın bilmedim çābük-süvārıñ

101b

-7-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Böyle ḳalur mı ṣarṣar-ı ġam rūzigārdır
   Elbet kenāra érişirüz baẖt-yārdır

2. Geh süd limānı gāhī s̱üreyyāya çıḳar mevc[18]
   Baḥr-i fenāyı ṣanma göñül ber-ḳarārdır

-8-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Dilā mir'āta baḳ seyr ét cemāli
   Temāşā eyle ṣunʿ-ı zü'l-celāli

2. Mihir ruẖsārı üzre zülf-i şeb-gūn
   Olubdur günleriñ elbet leyāli

-9-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şāhsın cāna diyār-ı cilveniñ
   Āb-ı rūyusun bahār-ı 'işveniñ

2. Nice şeydālanmasın 'Örfi-i zār
   Ter-gülisün sebze-zār-ı kisveniñ

[18] Vezin aksak.

-10-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şehā senden cüdā düşdüm esirge ʻāşıḳ-ı zārı
   Selām ile gehi yād ét gehi mektūb ile bāri

2. Unutma ʻahd ü peymānıñ diyār-ı ġurbete düşdüm
   Ġarībiñdir ferāmūş eyle ʻÖrfi-i ġam-ḫᵛarı

-11-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Çün pentere(?) ben zārı ʿadūlar ṣalamazdı
   Naḫcīr-i dili it gibi düşmen dalamazdı

2. Tā levḥ-i muḳadderde eger olmasa mersūm
   Şehbāzımı elden hele kimse alamazdı

-12-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Gūş eylemez fiġānımı çünkü beni neyler
   Dāġ-ı ġam-ı cevrile yaḳıb bu teni neyler

2. Ney meclis-i dilberde éder nāle'i her dem
   Āh eyleriseñ ḫüznile ʿÖrfī seni neyler

102a

-13-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Oldu envāʻ-ı bahār ile müzeyyen çün çemen
   Açdı dükkānın ṣanasın bunca ʻaṭṭār-ı Yemen

2. ‘Örfiyā cānāna baḳ ḫūrī görem dérseñ eger
Cūylar kevs̱er diraḫtlar sāyesi bāġ-ı ‘aden

-14-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Cānān bu şeb pistere serḫoş yuvalandı
Ṣan bülbül olub sīneme bir ḫoş yuvalandı

2. Hem murġ-ı dilim étdi ser-i zülfi giriftār
‘Örfiydi meger dāma düşen ḳuş yuvalandı

-15-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ruḫsārıña āşüfte iken dil gibi bülbül
Aġlatma anı cevriñ ile gül gibi sen gül

2. Gīsūlarıñıñ ḳaydına ‘Örfi gibi meftūn
Varise gögermiş delidir ravżada sünbül

-16-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Fa

1. Yā Rab bizi sen tīr-i ḳażadan ṣaḳla
Āmāc-ı dili şaṣt-ı cefādan ṣaḳla

2. Dīvāne édüb ‘Örfi-i ġīsū-siyehkārı
Güftārımı her sehv ü ḫaṭādan saḳla

-17-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Bir ḫüsrev-i ḫūbāna göñül oldu mübtelā
   Aḥvālini görmez nideyin böyle bir gedā

2. Şehbāzile ʻuṣfūra olur mu münāsebet
   Ḳapdırdı göñül murġını ʻÖrfi-i bī-nevā

-18-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yine ḳarşımda ol meh-rū vefāsı müstedām olsun
   Müyesser mi olur dildādeye cānānı rām olsun

2. Tekellüfsüz ayaḳ baş meclise sāḳī yeter bu ġam
   Yeter ey ʻÖrfi bir sāḳī velīkin elde cām olsun

-19-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Dām étdi şehā murġ-ı dil ü cāna beñleriñ
   Ḳar-pāre vücūduñda olan dāne beñleriñ

2. Ḳaṣdıñ eger ki ʻÖrfi-i zārı şikārise
   Zülfüñ ile ṭut girmeye tā ḳara beñleriñ

102b

-20-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḳand-i laʻliñ gibi bir nesnede lez̠z̠et bulamam
   Ḫāk-i pāyiñ gibi iksīr-i sa'ādet bulamam

2. Seyr-i gülzāra heves eylemez oldu ṭab'ım
Ruẖı ẖāṭırda iken gülde leṭāfet bulamam

-21-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Ṣād olub ẖande éderdi cennet
Ṣādır olduḳça ḥadīs̱-i raḥmet

2. ʻÖrfi şāyeste-i iḥṣānıñdır
Çünki her mücrime ḳıldıñ şefḳat

-22-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Zehī luṭf u zehī iḥsān
Zehī şāh u zehī fermān

2. Kebā'ir ehlini āzād
Zehī ʻadl ü zehī sulṭān

-23-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Ṣaldı kākülleriñ ey meh beni ferdāya bu şeb
Dolaşub ṣalma ben sen daẖi ġavġāya bu şeb

2. Démesün ben anı Mecnūn éderim ey ʻÖrfī
Varayım yalvarayım ol saçı Leylāya bu şeb

-24-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Neyleyim ḥasret-i rūyuñ beni abdāl etdi
   Çün benim gibi niçe ʿāşıḳına āl etdi

2. Dönerek ʿāşḳile pervāne gibi ʿÖrfī meger
   Yaḳdı şemʿ-i ruẖ-ı dilber beni bī-bāl etdi

-25-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Kemend-i çille-i zülfüñle ḳaddim yāya dönmüşdür
   Siyeh-fikrile her rūzum şeb-i esrāya dönmüşdür

2. Enīn etsem ʿaceb midir demādem ḥüznile cānā
   Ki dāġ- firḳatiñle cism-i ʿÖrfī nāya dönmüşdür

-26-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Görsem ol māye-i cānı déridim şehnāzım
   Ḳandesin ḳandesin ey şūẖ-ı bülend-pervāzım

2. Sīneler çıḳ çıḳ éderse nola çār-pāre ṣıfat
   Çünki bir ḳolda gezermiş ol gözi şehbāzım

103a

-27-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Cemāl-i yāre baḳsın yana ʿÖrfī
   Muḥabbet şemʿīne pervāne ʿÖrfī

2. Şarāb-ı ʻaşḳile mestāne ʻÖrfī
Elestiñ bezmine peymāne ʻÖrfī

-28-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Yılda bir kez rāżıdır sulṭānını görse gedā
Böyle devlet ey göñül naṣīb-i bi-nevā[19]

2. Geşt édüb ṣaḥrāları buldum behey āfet seni
Sen yine ʻÖrfi-i zāra eylediñ cevr ü cefā

-29-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dem sür ey dil geçmesün bir nesne yoḳ eyyāmda
Kim mürūr etmektedir vaḳtiñ bu ṣubḫ ı şāmda

2. Ṣalınur aġyār ile ʻÖrfi-i zārı terk édüb
Bir keder var bilmezim bu ḫāṭır-ı nā-kāmda

-30-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Saña muḫalif ʻIraḳ nuş-ı şarāb ét nigār
Būseligiñ vaḳtidir çünkü érişdi bahār

2. Gördi güzelsin şehā kākülüñüñ sünbülü
Eyledi ʻuşşāḳını ʻÖrfi gibi bī-karār

-31-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Aġız aġza ġonce éder vaṣf-ı dehānı
Gūş eyleyen āşüfte éder āh u fiġānı

---

[19] Mısranın vezni aksaktır.

2. Geçkince imiş ġamze-i mesti ḥaber aldıḳ
   Ey ʻÖrfi ṣaḳın ẖāvfe düşürme dil ü cānı

-32-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bülbül nola eylerse güle āh ile zārı
   H̱ārile éder ülfeti her laḥẓa nigārı

2. Gīsūnı gider gün yüzüñü ʿar[a]ḳiye göster
   Gicesi ḳadir gündüzü bayrām ola bāri

-33-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Seyre çıḳmış sebzeler giymiş o şeh lāhūrdan
   Nice aġāz etmesün bülbül yine māhūrdan

2. ʻÖrfiyā ʻuşşāḳı bunda cemʻ olur pervāne-veş
   Bir ṣadā ẓāhir olunca gerden-i kāfūrdan

103b

-34-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āteş étdiñ göñlümü ey ġonce-fem
   Dökdi ṣu saḳḳā-yı çeşmim dembedem

2. Sākin olmaz ṭutuşan od ṣu ile
   Senden olur baña olursa kerem

-35-

Fāᶜilātün Mefāᶜilün Faᶜlün

1. Bir du‘ā-ġū-yı āl-i ‘Os̱mānız
   Der-i lûṭfunda bende fermānız

2. Her ‘aḳībi ṣalāt-ı mefrūża
   Ḫulūṣ-ı ḳalbile s̱enā-ḫᵛanız.

Meṭāliᶜ

-1-

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1. ‘İllet-i ṣadrıma ḳo penbe-i sineñ cānā

   Gönlegiñ cān ise ḫaḳḳıña démem ben lā

-2-

Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün (Faᶜlün)

1. Ayāġıñ būs éder ‘Örfī seniñ sāḳī şarāb āsā

   Ki nār-ı firḳat-i sadrı yaḳub anı kebāb āsā

-3-

Mefᶜūlü Mefāīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün

1. Ḫaṭṭ-ı ruḫuñla hiç nire mümkin ola da‘vā

   Sünbülden olur mu güle bir vechile şekvā

-4-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Faṣl olunmaz gibi daʿvā-yı fesād-ı aʿdā

   Ḥüccet-i nev-ḫat-ı yāra urulunca imżā

-5-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cemāl ʿarż eyle ʿuşşāḳa ḳamu ervāḥ şād olsun

   Bizi gel ber murād eyle ʿadūlar nā-murād olsun

-6-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Baña ey rūḥ-ı muṣavver yār dérseñ işte sen

   Kimdir āyā ʿāşıḳ-ı nāçār dérseñ işte ben

104a

-7-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Daʿvāt u niyāz ʿaczile minnet baña düşdü

   Lûṭf u kerem ü himmet ü ġayret saña düşdü

-8-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Baṣmaz ayaḳ meclis-i cānā niye şarāb
Yaġın eridir āteş-i ḥasret ile kebāb

-9-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. İttiḥād olsun biricik yār ile

Tīġım işin tīz görür aġyār ile

-10-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Eyleme ʿuşşāḳa efsāne müjeñdir siḥrbāz

Murġ-ı dil ṣaydında şāhım çeşm-i mestiñ şāhbāz

-11-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ḳaplarsa eger cām-ı dili jeng-i ruṭūbet
Göstermez olur bir daḫi ol büt saña ṣūret

-12-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ġarba cān atmaları şermile şems ü ḳameriñ
Dopdolu dehr içi envārile şaḳḳü'l-ḳameriñ

-13-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Nola gül tāzesidir bülbül éderse feryād
   Dédiler bir ʿavret için öldi dirīġā Ferhād

-14-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Gördükçe eşk-i dīdemi cānān-ı ter-mizāc
   Ne'mden ḳaçar ki eylemedi gitti imtizāc

-15-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Cān-ı şīrīn imiş ol āfet-i devrāna leẕīẕ
   Hiç dirīġ eylemek olsun mı gele ana leẕīẕ

-16-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Yoḳ fā'idesi eyleriseñ kec muʿāmele
   Ḥüccet yeter efendi ne ise muḳāvele

-17-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tīr-i ġam ḳavs-i felekden ne zamān kim atılur
Elbet āmāc-ı derūn-ı fuḳarāya doḳunur

-18-

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Cānā firākıñ āteşi çoḳ dil kebāb éder
Laʿliñ ḫayāli ʿāşıḳı mest ü ḫarāb éder

-19-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿīlün* (?)

1. Cān-bāz-ı ʿaşḳ olan ādem resendedir
Manṣūr'a cihānıñ …………………..[20]

-20-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Meye sāḳī ḳodı yaḫ-pāre dédüm yaḫ eridi
Dédi ḥüsnüm güneşinden idikim yaḫ eridi

[20] Üstü çizili dize şöyledir: Manṣūr'ı görüñ dār-ı cihān bir perindedir

-21-

Mefāʿilün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bülend olsun mis̱āl-i ḳadd-i dilber rifʿat ü şānıñ
ʿAceb mesrūr u ḫandān oldı ʿÖrfi-i s̱enā-ḫˇānıñ

-22-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Hemīşe şuʿle-dār olsun çerāġ-ı bezm-i iḳbāliñ
Cihānı rūşen etsün gün gibi envār-ı iclāliñ

104b

-23-

Feʿilātün (Fāʿilātün) Feʿilātün Feʿilün

1. …………………………………………

İşledim ben düşeni üstüme cānāne gerek

-24-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ol perī-rū daʿvete etmez icābet müşkile
ʿŪd yaḳdım vefḳ yazdım ẓaferān-ı müşkile

-25-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Ḳālā-yı vaṣl-ı dilbere sīm ile zer ister
   Bāzāra anı dil gibi tenhāca yer ister

-26-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Teşne-i āb-ı ḥayātım cüst ü cūda her yeri
   Dilberiñ laʿl-i feminde bulmuşum İskenderi

-27-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şöhret āfetdir ṣaḳın ziynetden ey dil ḳıl ferāġ
   Yaḳmadan etmez bu ʿālem kimse'i rūşen çırāġ

-28-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir kebūter-i demkeş-i ʿaşḳız bu dem
   Eyleriz cevlān yā Hū dembedem

-29-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Cevri terk etmedi ol büt uṣanam ṣandı beni
   Deyr-i ʿālemde meger kim o ṣanem ṣandı beni

-30-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿÖrfi mestāne bigüftī hem hezār
Gülşeni yā Gülşenī yā gülʿiẕār

-31-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nola günde iki kez nāle éderse dil-i zār
Geh seḥer gāhīce ḳuşluḳda öter bülbül-i zār

-32-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Her ḳaçan eyleyem iḫvāna mekātib taḥrīr
Cümleden aḳdem éder ḫāme merām-ı taʿbīr

-33-

Fāʿilātün (Feʿilātün) Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Vuṣlatıyçün dilemiş sāʿatim ol sāʿat yār
O ḳoyun sāʿati gelsin véreyim var yalvar

-34-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün (Faʿlün)

1. Yār içün niyyet édince remmāl
Dédi kim müjde güzeldir bu fāl

-35-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Efendiñdir göñül ol şāh-ı mümtāz
ʿAceb olmaz gedāya kılsa şeh-nāz

-36-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Ṭāliʿim burcuna baḳdım sereṭān
Gör benim oldı o māh-ı Kenʿān

-37-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Bahār érdi ḳuruldı bāġa meclis
Ṣafāsından yine göz açdı nergis

-38-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Āşüfte göñül şīve-i gülçehre-i yāre
Bülbül gibi çün ṣoḥbetimiz ḳaldı bahāra

-39-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḥisseti gel teber-i lûṭf-ile kes
Démesünler saña dehr içre nekes

105a

-40-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳıyāmet kopdı ṣansın ḳaddini seyr édicek cānım
   Ölürsem merḳadimde gel ṣalın servi ḫırāmānım

-41-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Cānā ne-ʿaceb günde girer ḳana beñleriñ
   Dil murġını ṣayd étmekiçün dāne beñleriñ

-42-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gülʿiẕār-ı ruḫuñuñ şevḳine ey ġonce-dehen
   Kirpigim oḳları oldı baña her laḥẓa diken

-43-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳulaġına dédim yāriñ helāk oldı tenim ġamdan
   Tebessümle dédi ʿÖrfi naṣībiñ var gibi femden

-44-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Olursa ol perī semt-i vefāda
   Ġarīb éller degil ġurbet-fütāde

-45-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Seyr étdi ruḫ-ı Leylī'de çün dilberi Mecnūn
   Bir rābıṭādır oldı siyeh zülfüne meftūn

-46-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Sūzen-i müjgüñ ile olalı ālūde bu ten
   Ḳūyuña ḳıble-nümā gibi döner oldı beden

-47-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḳapudān olmaġiçün doldı fesād ile cihān
   Çıḳdı cānsız deñize Baṭrona āḫir kapudan

-48-

Mefʿūlü Fāʿīlātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Mest olmuşuz bezimde ziyāde şarābile
   Düşdi yolunda ʿÖrfi giderken şitābile

-49-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Lāle veş pür-dāğım ey göñül açdığın yārā ile
   Bir oñulmaz derde düşdüm baḫt-ı nā-bīnā ile

-50-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dilde bir āteş ṭutuşdı bād-ı sevdādan yine
Kim sögünmez dökilür şu çeşm-i saḳḳādan yine

-51-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dāye-i feyż-i ḥaḳīḳat ile olub dildāde
Şīr-i ʿaşḳı içirir tıfl-ı dil-i nev-zāda

-52-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü *Fāʿilün* (?)

1. Bin ṣayd édince yāyın aṣar çünki pehlevān
Gün başına biñ yāyı aṣar böyle nev-civān

-53-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Ebr veş mihr-i cemālile zülüfdür perde
Yoḫsa dūr olmaz idim ẕerre gibi her yerde

-54-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Münkesirdir ḫāṭırım varmaz ayaḳ meyḫāneye
Sensiz el ṣunmam budur ʿahdim benim peymāneye

105b

-55-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Oldı çün mıṣr-ı melāḥatde o meh Yūsuf vele
   Düşdi iḫvān arasına fitne ile velvele

-56-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Aġlama pīr olduġıña ey ḫoca
   Bu zen-i dünyāya lāzımdır ḳoca

-57-

Mefʿūlü Mefāīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ḫaṭṭ gelmeyice degmeye el vaṣl-ı nigāra
   Varise ḳalur ṣoḥbetimiz köhne-bahāra

-58-

Mefʿūlü Mefāīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Diraḫt-ı meyve'i yaḳar ḥaṭab hergiz ocaġında
   Éde ḫākister o-dūnı cenāb-ı Ḥaḳḳ o çaġında

-59-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bu murġ-ı dil hezār āsā o gül-ruḫsāra mā'ildir
   Ben efġān eylesem dérler baña gül zāra mā'ildir

-60-

Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kimsenin devletine niʿmetine etme ḥased
   Herkesiñ rızḳını çün vérmededir Rabb-i aḥad

-61-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Gülnār-ı lebiñ bāġ-ı cemāliñ baña besdir
   Ayrıḳları o bāġa ḳoma köküni kesdir

Tarīḫāt

-1-

Cisr-i Ergene'de ḥammām tārīḫidir

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿÖrfiyā hātif dédi tārīḫini
   Çifte pāk ḥammām be-Cisr-i Ergene (1141)

-2-

Çeşme tārīḫidir

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Teşnelikde söyledim tārīḫini
   Ey ʿÖrfī çeşme-i āb-ı ḥayāt (1141)

-3-

Behrām-rezm Nāhid-bezm ʿUṭārid-ḳalem Āfitāb-ʿālem bayraḳ-ı berrāk-ı ṣubḥ-ı tāb-dār ve sipāh-ı zerrīn-ḳabā-yı eşiʿʿa-i envār-i ʿālī-baḫt- nām-dār-ı keyvān-mekān-ı müşterī-ʿirfān necābetlü Ḳaplan Girāy Ḫān ḥażretleri defʿa-i (defʿa-i) s̱ālīsede ḫān olduḳda tārīḫdir

Feʿilātün Mefāʿilün Faʿlün

1. Ḥesāb édince ʿÖrfi tārīḫin
   Dédi ḳaplan-Girāy ḫān oldı (1143)

-4-

Edirnede Ḳāsım Pāşā ḥammāmı ḳurbunda menzil-i ʿÖrfi'de derūn-ı bāğçede yapdırdıġı kaṣrıñ tārīḫidir

106a

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Derūn-ı bāġçede buldum maḥallin tā édem raġbet
   Nigāh-ı iltifātile bu kaṣra eyledim himmet

2. Güşāde ola dilber gül gibi yāsemenlikde
   Açub ṭabʿı gide serden ṣudāʿı s̱ıḳlet ü ḥayret

3. Açılmış cābecā o yāriñ maḳdemin gözler
   Baş egmiş ṣalınur bād-ı ṣabādan gūyiyā sermest

4. Ṣanasın sāḳidir zerrīn ḳadeḥler elde peymāne
   Ocaḳ-zāde gibi eyler ʿaceb erkānile ḫiẕmet

5. Ġam-ı hicrān ile bağrı yanıḳ bir Mevlevī lāle
Anı terbiyye etmişler ocağında dilā(?) elbet

6. Gögermiş sünbül olmuş zülfi ucundan Ḳays-ı dīvāne
Görüb ḥāl-i perīşānın göñülden eyledim şefḳat

7. Güzel dilkeş maḳām oldı bu ḳaṣr-ı gülşen-ābādım
Müzeyyen ola meh-rūlarla bu kāşāne-i ʿişret

8. Maḳām-ı dil-güşā tekmīl olunca ʿÖrfi-i şeydā
Dédi yā Gülşenī fetḥ eyle bir tārīḫ şüd temmet (1144)

-5-

Edirne bostāncılar odaları müceddeden bīnā olunub maʿrifetlü muḥabbetlü Tā'ib Efendi baʿż kitābelere manẓūm taḥrīr eyleyüb baʿdehu 106b birkaç kitābe açıḳ ḳalub ol es̱nāda ʿÖrfi daḫi ocak-ı meẕkūra ketḫüdā olmağın bu tārīḫi ḫālī olan maḥallere taḥrīr eylemişdir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. ʿÖrfiyā ḳalmaḳ revā mı bu ḳaṣīde nā-tamām
ʿAvn-i Ḥaḳ'la çünki olduñ işbu cāha ketḫüdā

2. Ḥażret-i Sulṭān Maḥmūd Ḫān mülküñ dāveri
Ḳullarıyçün emr édüb ʿālī-maḳām étdi bīnā

3. ʿÖrfi üstādāne tekmīlen dédi tārīḫini
Zümre-i bostāniyāna ey maḳām u nev-binā (1145)

-6-

Ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ ʿOs̱mān Pāşā ḥażretleri Ṭahmās[p]ḳulıḫān ʿaskerin perīşān eylediğine tārīḫdir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün (Faʿlün)

1. Bu ġazā-yı ekberiñ ʿÖrfi dédi tāriḫini
   Ḳaçdı Ṭahmāspḳulıḫān āhile eyvāhile

-7-

Çeşme Ṭārīḫidir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿilün

1. Déyüb yek ses ile hātif gibi ʿÖrfi aña tārīḫ
   Bu āb-ı pākile yapdı zehī ʿālī es̱er cāri   (1147)

107a

-8-

ʿAmmizāde ʿÖrfi El-Ḥāc Mehmed Aġa'yı bir gice ẓālim ḳurşun ile urub şehīd etdigüne tārīḫdir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥācı Mehmed Aġa cām-ı şehādet nūş édüb
   İrciʿī emrinden aldı lez̠z̠et-i şevḳ-i cedīd

2. Menzil-i maḳṣūda cān atdı érişdi vuṣlata
   Ṣūret-i ẓāhirde oldı bī-baṣardan nā-bedīd

3. Bir ṭabancasına etmezken taḥammül ḳātili
   Tār-ı şebde urdı ḳurşunile bir ibn-i Yezīd

4. Māteminden ḳaralar giydi o şeb çerḫ-i kebūd
Girye ḳıldı ebr ü behrām aña tā rūz-ı sefīd

5. ʿÖrfiyā yek ṭarḥile hātif dédi tārīḫini
Sū-i ḳaṣd-ı düşmen ammā eyledi anı şehīd (1147)

-9-

Ḳaṣr [tārīḫidir]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feūlün

1. ʿAli-zāde efendiniñ ḫilāfā(?)
Saʿādet-ḫānesinde yapdı bir cā

2. Ne cādır bu ki cennetden nişāne
Bir ādem girse çıḳmaḳ istemez tā

3. İrem dérler hezār[ā]ndān işitdim
Bu ḳaṣr-ı gülsitān-ābāda ḥālā

4. Ḥadāyıḳ her ṭaraf bülbüller iñler
Yanında nehr-i Ṭunca ṣanki deryā

5. Muʿādil olamaz çün Saʿd-ābād
Ḳuṣurı çoḳ bunuñ yanında zīrā

6. Bu ḳaṣrıñ ṣaḥibi pür maʿrifetdir
Hünerde S̱ābit-vaḳt oldı farżā

7. Liḳāda ḫūb u her elfāẓı merġūb
Velī eşʿār-ile inşāda yektā

8. Müʾes̱s̱ir her dile güftār-ı pāki
Netīce ṣubḥi bülbül gibi gūyā

9. O ṣubḥi ʿandelībi eyle yā Rabb
   Ṭarīḳ[-]i gülşeni(n)de mesned ārā

10. Aça gül-ġonce ṭabʿ-ı şerīfin
   Nesīm-i ḥażret-i Bārī teʿālā

11. Çıḳar bir mıṣraʿında ʿÖrfi tārīḫ
   Zehī dil-keş binā bu ḳaṣr-ı raʿnā (1147)

-10-

Düstūr-ı ekrem müşīr-i mufaḫḫam İsmāʿil Pāşā ḥażretleri vezīr-i aʿẓam olduḳlarına tārīḫdir.

107b

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şāʿirāne ʿÖrfiyā eyle ṣalā tārīḫde
   Bārekallâh geldi İsmāʿil Pāşā mührile

-11-

Bu dīvān tertībiniñ tārīḫidir

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳaṭre-i feyżiñle yā-Rab nevʿ-i iḥsān eylediñ
   Nice insānı daḫi ʿaşḳıñla ʿummān eylediñ

2. ʿÖrfiyā ehl-i hüner taḥsīn édüb eşʿārına
   Dédiler tārīḫini tertīb-i dīvān eylediñ (1148)

108a

-12-

Niş ḳalʿasını çete ʿaskeri fetḥ étdigi tārīḫdir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Çete nāmına ġāzīler segirdim ḳıldı yarışla
   Niş'iñ muḥkem ḥisārın aldılar bir ḳarma ḳarışla

2. Naẓar tārīḫe diḳḳat eyleyüb hātif gibi ʿÖrfī
   Dédi tārīḫini alındı ḥıṣn-ı Niş'e varışla (1150)

-13-

Bu daḫi ḳalʿa-i mez̠kūruñ fetḥine tārīḫdir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Faʿūlün

1. Ferah-nāk oldı ʿÖrfī dédi tārīḫ
   Şükr kim Niş'i aldı cünd-i Maḥmūd (1150)

-14-

Tārīḫ-i Ṣadr-ı aʿẓamī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ẓafer-nuṣret ṣadr-ı ʿaẓam
   Ṣaldı fer üstümüze mihr-i cihān-tāb āsā

2. Maʿden-i lûṭf u ʿaṭā ṣafder-i pehnā-yı cidāl
Yaʿni düstūr-ı mükerrem o müşīr-i dānā

3. Böyle bir āṣafa mālik mi mülūk-ı eslāf
Ki bunuñ bendesi olmaġa revādır Dārā

4. Barekallâh bu kühen sāz-ı cihān oldı cedīd
Nice vīrāne diliñ ʿāmiridir ṣubḥ u mesā

5. Nabż-ı aḥvāli bilür ḥikmet-i Ḥaḳ vār bu ten
Derd-mendāne éder lûṭfile tedbīr ü devā

108b

6. Ravża-i devlete ser-çeşme-i iʿṭā olalı
Bunca dil ġoncelerin açdı bu eyyām-ı şitā

7. Olıcaḳ ẕāt-ı şerīfine vezāret tevcīh
Başladı olmaġa her yerde ġazā-yı kübrā

8. Felek-i heftüme dek şuʿle ṣalub kevkebesi
Şarḳdan ġarba degin oldı münevver dünyā

9. Āṣafā gevherimiş medḥ-i ʿulüvvü'ş-şānıñ
Yem-i vaṣfıñda şināverlik éderler şuʿarā

10. Gülşen-i vaṣfına bülbül geçinir ehl-i süẖan
Ḫār-ı düşmen gehi āzürde éder görme devā

11. Kāmkārā olalım dāmeniñ altında emīn
Yaḳdı micmer gibi āteşlere cevr-i aʿdā

12. Pāyimāl olmayalım vaḳt-i şerīfinde seniñ
Ser-firāz eyle ṭarīḳimde eyā kān-ı ʿaṭā

13. Muḫtaṣar eyle me'āli yeter ey dil taṣdiʿ
Bir iki beytile maʿlūm ola maʿnā-yı recā

14. Oldı tefvīż aña çün cümle umūr-ı ʿālem
Elzem elbette devāmına anıñ ḫayr-ı duʿā

15. Çözerek dügmelerin rām ola ḫūbān merām
Ḥallēde ʿuḳde-i müşkillerini ʿavn-i Ḫudā

109a

16. Hep müstaḥrec olan ʿÖrfī dédiler tārīḫ
Meymenet ile nigīn aldı Mehemmed Pġşā (1150)

-15-

MengliGirāy Ḫān Tārīḫidir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Cihāna müjde-i teşrīfi çünki rāygān oldı
Dédim kendi efendim ḥamdülillâh yine ḫān oldı

2. Ḫūṣūṣā cümle erbāb-ı süḫan ḫandān olub dérler
Serīr-i mesned-i ḫāniyyet bir nüktedān oldı

3. Ḫüceste maḳdemi eyler ʿimāret mülk-i vīrānı
Ḳudūm-i pāki ey mürde mülke tāze cān oldı[21]

4. Güẕār eyler ḫadengi sīne-i pür-kīne-i ḫaṣma
Meger ey rūy-ı dilber dest-i pākinde kemān oldı

5. Nola encüm-şümār olsa cünūd-ı nuṣret-engīzi
O gerdūn-iḳtidārıñ bār-gāhı āsmān oldı

6. Dü-çāk eyler nice āhen-dilānı seyf-i ʿüryānı
Anıñ şemşīr-i ser-tīzi elinde bī-amān oldı

---

[21] Vezin aksak.

7. Mekes gelmez yanında ḫaṣmı o şeh-bāz-ı iclāliñ
Ḳırımın taḫtı bir şāhin-şikāra āşiyān oldı

8. Kerem-kārā s̱enāñile érüb dil-ḫasteye dermān
Şehā terḳīb-i evṣāfıñ devā-yı cāvidān oldı

109b

9. Yem-i medḥiñ ʿaceb ʿummān imiş sāḥil bulunmaz kim
Göñül keştīsi üzre ṭabʿ üzihnim bādbān oldı

10. Nesīm-i emriñile bir gül-i ter oldı dīvānım
Hezār āsā yedimde ḫāme çün ṣāḥib-zebān oldı

11. Ser-aġāz eyledim evṣāf-ı ḫūbāna bu es̱nāda
Göñül bir ġonce-fem meh-rū nigāra mihribān oldı

12. ʿAceb bār oldı gitdikçe baña evżāʿı gerdūnuñ
Eyā kān-ı ʿaṭā eyle kerem lûṭfa zamān oldı

13. Keşīde çekdi ẓālim yüzüm pāyiñe sürdükde
Edirne şehri içre ṭurfe bir nev-dāsitān oldı

14. Yeter taṣdīʿ-i bī-maʿnā duʿā-yı ḫayrıdır elzem
Dilā bāġçe-serāyı gör zamānında cinān oldı

15. Éderken fikr-i būs-ı dāmen-i iclāliñi der-pīş
Bu tārīḫim baña serheng-i bāb-ı āsitān oldı

16. Ḥurūf-ı ḫāl-dārile dédi tārīḫini ʿÖrfi
Yine Mengli Girāy ḫān oldı ʿālem şād-mān oldı (1150)

110a

-16-

Tārīḫ-i Nuṣret

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Faʿūlün

1. Dédi bu fetḥe ʿÖrfī yine tārīḫ
   Bi-ʿavnillâḥ ḳırıldı ceyş-i küffār

-17-

[Tārīḫ-i ḳalʿa-yı Aṭa]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Resm-i ḳalyon ḥışn-ı Aṭa nice gün maḥṣūr olub
   Bir ṭarafdan olmadı mümkin ʿasākir çaṭası

2. Dédi ġāziler neheng āsā bu ṣuyı geçelim
   Yā atar ṭopun bize yāḫūd o kāfir aṭası

3. Bildi ġonce zehresi çāk oldı bu tedbīrden
   Bunlarıñ fehm étdiler bir yerde durmaz balṭası

4. Burc u bārūya diküb āḫir vire bayraḳların
   Çıḳdılar birḳaç nefer İtil boyunda ḥalṭası

5. Gūş édince müjdesin ʿÖrfī dédi tārīḫini
   Fetḥi İslām'a müyesser oldı Ṭuna aṭası (1151)

-18-

Tārīḫ-i Dükkān-Duḫānī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bu dilkeş mevżiʿ-i pāki Muḥammed Çelebi yapdı
   Güzīde şīşe-kārıñ buldı naḳḳāşile bennānıñ

2. ʿAceb ṣanʿatlar icrā étdiler anda mühendisler
   Çıḳardılar meger kim naḳşını çerḫ-i muʿallānıñ

110b

3. Gülistān eylemiş gül resmi ile saḳf-ı dīvārıñ
   Ya bir altun ḳafesdir ʿaḳlı gider görse şeydānıñ

4. Muḥabbetden ḳurub ṭabʿı esāsına bunı niyyet
   Ḳarārgāhı ola tā kim bu mesken ehl-i irfānıñ

5. Eder teşrīf eḥibbāsı temennī rūz u şeb Ḥaḳ'dan
   Ḫulūṣ-ı tāmile dildādesidir cümle yārānıñ

6. Hemīşe müşterī-ṭalʿat olub seyyāre-yi baḫtı
   Terāzū gibi destinde ola aḥkāmı mizānıñ

7. Görünce ʿÖrfī'i gūyā pesend édüb dédi tārīḫ
   Yapılmaz mis̱li çün esvāḳ-ı ʿālemde bu dükkānıñ (1150)

111a

-19-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir civān-ḥāfıẓıñ oldı mekānı bu ḳabir
   Menzilin me'vā éde anıñ cenāb-ı Kibriyā

2. *Külli şeyin hālikün illā* Ḳadīm-i Lem-yezel
   Çün Ḫudā'dan ġayrı her bir nefse érişir fenā

3. Naẓmile işbu ʿalāmetden budur ancaḳ murād
   Rūḥuna bir fatiḥa iḥsān éde bāy ü gedā

4. Bir gedā çıḳdı dédi ʿÖrfi gibi tārīḫini
   ʿAzm-i ʿuḳbā étdi Molla Muṣṭafā endek duʿā (1151)

-20-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Terk-i bostān-ı fenā ḳıldı yine bir nev-civān
   Ṣarṣar-ı bād-ı vebādan bī-ḥużūr ʿaẓīm
   111b

2. Çünki hem-nām-ı Muḥammed hem şehīd-i nā-murād
   Gülşen-i ʿuḳbāda cilve étdire Rabb-ı Kerīm

3. Dest-i sāḳi-i ecel peymāne dolduḳça ṣunar
   Bu ḫarābāt içre mümkin mi ola kimse muḳīm

4. Bāy ü ednādan ṭaleb ancaḳ duʿādır rūḥuna
   Her nüfūsuñ āḫiri bulur fenā Ḥaḳ'dır Ḳadīm

5. Çıḳdı bir āh ʿÖrfiyā şol mıṣraʿ-ı tārīḫden
   Éde envārile Allâh ḳabrini dārü'l-naʿīm (1151)

-21-

Ṭārīḫ-i vefāt-ı ḥażr[et]-i pīr-i rūşen-żamīr yaʿnī pervāne-i şemʿ-i şebārā-yı rūşenī ʿandelīb-i nāle-pīrā-yı ravża-i cennet-sāy-ı ḥażret-i Gülşenī Eş-şeyḫ Sezā'ī Ḥasan Efendi ḳuddise sirruhu'l-ʿazīzü'l-kerīm

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ṭarīḳ-i Gülşenīniñ mürşid-i āgāh-taḥḳīḳi
   Beḳā gülzārına açıldı gitdi böyle raʿnā gül

2. Perīşān olmasın mı şaçlı sünbül gibi dervīşān
   Anıñ hicriyle gerek dīvāne oldı ravżada sünbül

3. Ḥayıf ol sāḳi-i feyż-i İlâhī gitdi meclisden
   Şikest oldı sebūlar ḳaldı dil peymāne bī-mül

112a

4. Ḥasan idi rıżāda çünki teslīm oldı Mevlā'ya
   İşitdi irciʿi emrin urub naʿresin ez-dil

5. Felek ne ṭarḥile yazdı ʿUṭārid ʿÖrfiyā tārīḫ
   Sezāyī ḳuṭb-ı ʿālem şimdi uçmaḳda olur bülbül (1151)

-22-

Belgrād'ı fetḥetdigine tārīḫdir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Faʿūlün

1. Zehī ol ṣadr-ı ʿaẓam ki müdebbir
   Ḥuṣūṣā hemdemīdir ḥilm ile cūd

2. Zehī ṣafder müşīr-i nām-dārı
   Ki olmuş maẓhar elṭāf-ı maʿbūd

3. Bu fetḥ-i ekberi ṣanmañ tehīdir
Ḫulūṣıyile ḥāṣıl oldı maḳṣūd

4. Çıḳar menḳūṭile ʿÖrfi ḥesāb ét
İki mıṣraʿla bir tārīḫ-i mesʿūd

5. Beliġrādı dilā aldı mükemmel
Meḥemmed āṣaf-ı Sulṭān Maḥmūd (1152)

-23-

Ṭārīḫ-i çeşme-i defterī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥażret-i ʿĀkif efendi ḫayr içün
Ḳıldı defterdāriken niyyet hemān

2. Ol semiyy-i Muṣṭafā buldı zülāl
Yoḫsa kevs̱er mi ʿaceb aḳdı ʿayān

3. ʿÖrfi-i dāʿī dédi tārīḫini
Çeşme-i mā'ü'l-ḥayât oldı revān (1152)

-24-

…………. tārīḫidir

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥażret-i Ḥācī Meḥemmed Āġa İbrāhīm ḫıṣāl
Olmada mihmāna ikrāmile her laḥẓa mus̱āb

2. Luṭfla taʿẓīm éder her şaḫṣa ol dervīş-nihād
Rūz u şeb tekye gibi anda müsāfir bī-ḥesāb

3. Bir müsāfirḫāne yapdı kim naẓīr olmaz cihān
   Ḳaṣr-ı devletde ṣafā kesb étsün ol ʿ ālī-cenāb

4. Dest-i miʿ mār-ı felek hīç yapmadı böyle binā
   Ṭāḳ-ı eyvānı bunuñ gūyā sipihr-i nüh-ḳıbāb

5. Her ḳaṣır bir gülsitānıñ ṭarḥı olmuş gūyiyā
   Nice aḳmaz gūş édenler işbu semte hemçü bāb

6. Düşmedi ʿ aksi bunuñ mirʿ āt baḥr içre henüz
   Bī-mis̱ildir bī-mis̱il *Allâhü aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*

7. Hātifiñ ʿ Örfī żamīri keşf édüb tārīḫini
   İhtimām ile ḳuṣūrın yapdı ol vālā-cenāb (1152)

SONUÇ

Günümüz alfabesine aktardığımız Ağazâde Örfi Divanı, Klasik Türk Edebiyatı'nda karşımıza çıkan mürettep divan hususiyetlerine sahip bir divandır. Tespitlerimize göre Divan'ın beş nüshası bulunmaktadır ama bilinen kayıtlı nüshalar biri Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Kitaplığı Nu: 2667, diğeri İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y Nu: 411 olmak üzere iki yerde bulunmaktadır.

Ağazâde Örfi Divanı, biçim olarak her ne kadar mürettep divan özelliği gösteriyor ise de, onun içerik bakımından kusur ve noksanlıklardan uzak olduğunu söylemek son derece güçtür. Divanı yakından inceleyen hemen her okuyucu, bu kusur ve noksanlıkları derhal fark edecektir. Ağazâde Örfi Divanı'nda dikkati çeken kusur ve noksanlıklardan ilki, şüphe yok ki vezin kullanımında kendini gösterir. Sözgelimi Örfi, (bazı şiirlerinde) matla beytinde kullandığı bir vezni, müteakip beyitlerde doğru şekliyle sürdüremez. (Mesela bir gazelin matla beytine "Mefʿūlü Faʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün" vezniyle başlar; ancak matla beytini takip eden ikinci beyit ise "Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün" vezniyle devam eder). Bu vezin karışıklıklarının yanında Örfi'nin Divanı'nda yazım ve imla tasarruflarında da son derece önemli aksamaların söz konusu olduğunu görüyoruz. (Mesela ḥarf, ḫata, …. gibi kelimelerin divanda neredeyse baştan sona kadar yanlış yazıldığı dikkatlerden kaçmamaktadır).

Birkaç cümle ile göstermeye çalıştığımız biçime ilişkin bu kusur ve noksanlıklar, kabul etmek gerekir ki bir divan şairi için pek de hoş görülebilir hususlardan değildir. Çünkü bir divan şairi, içeriğin yanında belki de en çok biçime ait bu unsurlara dikkat ve özen göstermelidir; ancak Ağazâde Örfi Divanı'nda sık sık karşımıza çıkan bu kusur ve noksanlıklar, yine de onun şairliğine gölge düşürmez.

Biçim noktasında karşımıza çıkan bu kusur ve noksanlıklara rağmen Ağazâde Örfi Divanı'nın içerik bakımından bazı yönleriyle kayda değer olduğu görülmektedir. Sözgelimi Örfi Divanı'nda bilhassa gazellerinde üstün söyleyiş güzelliğine ve okuyucuyu şaşırtan hayallere yer vermiş ve ayrıca bir Edirneli olarak yaşadığı şehri de çok geniş açılardan yansıtmayı ihmal etmemiştir. Kanaatimize göre Örfi, çok yüksek düzeyde eğitim görmemesi ve halkın içinde yaşamış olması dolayısıyla yöresel kültür çevresinde edindiği son derece sade Türkçe kelime ve deyimler kullanmıştır. Bundan dolayıdır ki onun üslubu, çapraşık ve karmaşık olmaktan uzak kolay anlaşılır bir üsluptur.

KAYNAKÇA

Aksoy, Ö. Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1-2*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1995.

Bursalı Mehmed Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri C.3*, Hzl. A.F.Yavuz, İ.Özen, Meral Yayınları, İstanbul, 1972.

Canım, Rıdvan, *Edirne Şairleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 1993.

Gürgendereli, Müberra, Örfî Mahmud Ağa ve Mahabbetnâme Mesnevîsi, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, sy. 6, İstanbul, 2002

Onay, A.T, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Hzl. Cemal Kurnaz, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

Pala, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1998

Şemseddin Sami, *Kamûs-ı Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989.

Tanyeri, M. A, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi C.7, Dergâh yayınları, İstanbul, Mayıs 1990.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, *C.34*, Örfî Mahmud Ağa maddesi, Madde Yazarı: Abdülkadir Özcan, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007.

Yeni Tarama Sözlüğü, Dzl. Cem Dilçin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.